

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER ANA BİLİM DALI
TARİH EĞİTİMİ BİLİM DALI

**YAPILANDIRMACI YAKLAŞIMA GÖRE GOOGLE
EARTH PROGRAMININ TARİH ÖĞRETİMİNE
KATKISI**

Gülsüm GÜVEN
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Öğr. Üyesi Prof. Dr. Mehmet İPÇİOĞLU

Konya-2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Gülsüm GÜVEN
	Numarası	16308021001
	Ana Bilim Dalı	Türkçe Ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı
	Bilim Dalı	Tarih Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Google Earth Programının Tarih Öğretimine Katkısı

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

18/06/2019
Öğrencinin
Adı Soyadı İmzası

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Gülsüm Güven
	Numarası	16308021001
	Ana Bilim Dalı	Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı
	Bilim Dalı	Tarih Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Mehmet İpçioğlu
	Tezin Adı	Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Google Earth Programının Tarih Öğretimine Katkısı

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Google Earth Programının Tarih Öğretimine Katkısı başlıklı bu çalışma 18/06/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Ünvanı Adı Soyadı	İmza
Danışman	Prof. Dr. Mehmet İPÇİOĞLU	
Jüri Üyesi	Prof. Dr. Nuri KÖSTÜKLÜ	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali KAPAR	

ÖNSÖZ

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışma, teknolojinin her alanda geliştiği çağımızda bir bilgisayar teknolojisi olan Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) programlarından olan Google Earth programının tarih dersindeki öğrenci başarısına etkisini ölçmek, tarihsel düşünme becerilerinin kazandırılmasındaki katkısını araştırmak ve etkili bir öğrenme sağlayıp sağlamadığını belirlemek için yapılmıştır.

Araştırma giriş bölümü dahil olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde araştırmanın problemi, amacı, önemi, sayıtlılar, sınırlılıklar, kullanılan terimlerle alakalı açıklamalar ve tez konusu ile ilgili literatür incelemesi yapılmıştır. Birinci bölümde araştırmanın kuramsal temelleri üzerinde durulmuş, teknoloji ve eğitim teknolojisi, tarih öğretiminde teknoloji kullanımı ve Google Earth, yapılandırmacı yaklaşım ve tarih öğretimi, tarih eğitiminin tarihsel gelişimi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümde araştırmanın deseni, araştırma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Üçüncü bölümde bulgu ve yorumlara, dördüncü bölümde sonuç, tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

Yüksek lisans eğitim sürecimin başından beri bana her türlü yardımı ve desteği esirgemeyen tez danışmanım Prof. Dr. Mehmet İPÇİOĞLU'na teşekkürlerimi sunarım. Eğitim sürecinde akademik olarak katkı sağlayan Prof. Dr. Ramazan TOSUN'a, Prof. Dr. Nuri KÖSTÜKLÜ'ye, Dr. Kerim SARIÇELİK'e teşekkür ederim.

Benden desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen değerli arkadaşlarım Ayşe GÜNAL, Emre TURAN, Nermin KÖK KAPLAN ve Rahime ALTUN'a teşekkür ederim.

Bugünlere gelmemi sağlayan ve bana her türlü desteği veren aileme teşekkürlerimi ve sevgilerimi sunarım.

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Gülsüm Güven
	Numarası	16308021001
	Ana Bilim Dalı	Türkçe ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı
	Bilim Dalı	Tarih Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Mehmet İpçioğlu
	Tezin Adı	Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Google Earth Programının Tarih Öğretimine Katkısı

ÖZET

YAPILANDIRMACI YAKLAŞIMA GÖRE GOOGLE EARTH PROGRAMININ TARİH ÖĞRETİMİNE KATKISI

Araştırmanın konusu, gelişen teknolojinin tarih eğitimine uygulanabilirliğini içermektedir. Teknoloji ve bilgisayar programlarının geliştiği çağımızda, bir bilgisayar uygulaması olan Google Earth programının tarih eğitimine ve tarihsel düşünme becerilerinin kazandırılmasına etkisi incelenecektir.

Bu araştırma, teknolojinin her alanda geliştiği çağımızda, eğitim ve teknolojinin bir arada kullanılmasıyla teknolojik uygulamalardan Google Earth programının tarih öğretimine katkılarını incelemektedir. Google Earth programının tarih öğretiminde kullanımı ile tarih dersinin anlatıma dayalı, ezberlenen, sıkıcı bir ders olmaktan kurtarılması ve işlevsel hale getirilmesi amaçlanmaktadır. Google Earth programının tarih öğretiminde kullanımı ile tarih eğitimi alanında geleneksel çizginin dışına çıkmak ve tarihsel düşünme becerilerinin öğrencilere kazandırılmasına katkı yapmak amaçlanmaktadır.

Araştırma konusu olarak 11. sınıf Türk Kültür ve Medeniyeti Tarihi dersinin Türklerde Sanat ünitesinin “*Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.*”

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

kazanımının mimari başlığı seçilmiştir. Bu kazanımın öğrencilere kazandırılması için Google Earth programından nasıl yararlanılabileceği çalışmada gösterilmiştir. Ayrıca tarih dersinde Google Earth programının kullanılabileceği tarihi olaylara örnekler verilmiştir. Google Earth programının tarih öğretimine etkisini konu alan çalışmaların yetersizliği nedeniyle bu araştırma konu alanına kaynak sağlaması açısından önemlidir.

2017 – 2018 eğitim öğretim yılı Şanlıurfa ili, Haliliye ilçesine bağlı Çamlıdere Çok Programlı Anadolu Lisesi’ndeki 11 Anadolu A ve B şubeleri, araştırmanın deney ve kontrol grubu olarak seçilmiştir. Yapılan çalışmada deneysel desen kullanılmıştır. Kazanımın Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesine ve kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine kazanımın işlenmesinden iki hafta sonra 20 çoktan seçmeli test sorusu uygulanmıştır. Ayrıca kazanımın işlenmesinden sonra öğrencilere tarih dersinde Google Earth programının kullanımına yönelik anket dağıtılmıştır. Öğrencilerin verdiği cevapların SPSS paket programına aktarımı yapılarak soru bazında analizleri yapılmıştır.

Çalışma sonucunda elde edilen bulgularda anlamlı farklılıklar ortaya çıkmış ve Google Earth programının tarih dersinde kullanımının başarıyı arttırdığı görülmüştür. Ayrıca tarihsel düşünme becerilerinin kazandırılmasında Google Earth programının olumlu katkı sağladığı anlaşılmıştır. Öğrenciler ise Google Earth programının tarih dersine olan ilgilerini arttırdığını ve başarılarını etkilediğini belirtmiştir.

Anahtar Kelimeler: Google Earth, Coğrafi Bilgi Sistemleri, Tarih Dersi, Tarihsel Düşünme Becerileri

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Gülsüm Güven
	Numarası	16308021001
	Ana Bilim Dalı	Türkçe ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı
	Bilim Dalı	Tarih Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Mehmet İpçioğlu
	Tezin İngilizce Adı	The Contribution Of Google Earth Program Of History Teaching

SUMMARY

**THE CONTRIBUTION OF GOOGLE EARTH PROGRAM TO
HISTORY TEACHING**

The subject of the study includes the applicability of developing technology to history education.

In our age, when technology and computer programs are developing, the impact of Google Earth program, which is a computer application, on history education and gaining historical thinking skills will be examined.

This research examines the contribution of Google Earth program to history teaching from technological applications with the combination of education and technology.

With the use of Google Earth in history teaching, it is aimed to save the history lesson from being a non-effectiffity, memorable, boring course.

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

The purpose of the course is to make use of the history of Google Earth program in history teaching and to make the students to be able to gain historical thinking skills.

In this research, the architectural title of the 11th grade Turkish History of Culture and Civilization course was acquired by the Turkish unit of the art unit. This study shows how to use the Google Earth program to gain students. There are also examples of historical events in which the Google Earth program can be used in the history lesson. Due to studies on the impact of Google Earth on history teaching, this research is important in terms of providing resources to the subject area.

For 2017 - 2018 academic year; were selected as the experimental and control groups of the study which is 11 Grades Anatolian A and B branches in Çamlıdere - Multi-Program Anatolian High School - in the province of Haliliye in Şanlıurfa. In this study, experimental design is used.

After the acquisition of 20 multiple choice test questions two weeks after the acquisition of Anadolu 11 B branches where the earnings were processed through the Google Earth program and ,through the presentation, the questionnaire was distributed to the students for the use of the Google Earth program in the history lesson after the acquisition.

The answers of the students were transferred to SPSS package program and analyzed on the basis of questions.

Significant differences were found in the findings of the study and it was observed that the use of Google Earth in history lesson increased the success. In addition, it was understood that the Google Earth program contributed positively to

T.C.
NECME'TİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

gain historical thinking skills. The students stated that the Google Earth program increased their interest in the history course and affected their success.

Key Words: Google Earth, Geographic Information Systems, History Lesson, Historical Thinking Skills.

İÇİNDEKİLER

Bilimsel Etik Sayfası	i
Tez Kabul Formu	ii
Önsöz/ Teşekkürler	iii
Özet	iv
Summary	vi
İçindekiler	ix
Kısaltmalar	xi
Tablolar Listesi	xii
Şekiller Listesi	xvi
Giriş	1
BİRİNCİ BÖLÜM - ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELLERİ	8
1.1. Teknoloji ve Eğitim Teknolojisi	8
1.1.1. Öğretim Teknolojisi	9
1.1.2. Öğretim Materyali	10
1.1.3. Öğretim Tasarımı	10
1.2. Tarih Öğretiminde Teknoloji Kullanımı ve Google Earth	10
1.3. Yapılandırmacı Yaklaşım ve Tarih Öğretimi	14
1.3.1. Bilişsel Yapılandırmacılık	18
1.3.2. Sosyal Yapılandırmacılık	19
1.3.3. Radikal Yapılandırmacılık	21
1.4. Tarih Eğitiminin Tarihsel Gelişimi	22
1.4.1. Dünya’da Tarih Eğitiminin Tarihsel Gelişimi	22
1.4.2. Osmanlı Devleti’nde Tarih Eğitiminin Tarihsel Gelişimi	30
1.4.3. Cumhuriyet Dönemi Tarih Eğitiminin Tarihsel Gelişimi	40
İKİNCİ BÖLÜM – ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	56
2.1. Araştırma Deseni	56
2.2. Araştırma Grubu	57
2.3. Veri Toplama Araçları	57

2.4. Verilerin Analizi	58
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM – BULGULAR VE YORUMLAR	60
3.1. Google Earth Programının Uygulandığı 11 Anadolu A Şubesine Ait Demografik Analizi	60
3.2. Google Earth Programı İle Dersin Anlatıldığı 11 Anadolu A Şubesinin Tarih Öğretiminde Söz Konusu Programın Etkili Olduğuna Yönelik Duyduğu İnançlarına Yönelik Soruların Tanımlayıcı İstatistikî Analizi	63
3.3. Google Earth Programının Uygulandığı A Şubesi İle Uygulanmadığı B Şubesinin Kazanımdan 2 Hafta Sonraki Uygulanan Sorulara Verilen Yanıtların Ortalama Puanlarının Analizi	64
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM – SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	82
4.1. Sonuç	82
4.2. Tartışma	84
4.3. Öneriler	87
BİBLİYOGRAFYA	88
EKLER	96
Ek 1: Araştırma İzin Belgesi	96
Ek 2: Veli İzin Formu	97
Ek 3: Öğrenci Kişisel Bilgi Formu	98
Ek 4: Tarih Öğretiminde Google Earth Programının Kullanımına Yönelik Anket	99
Ek 5: Başarı Testi	100
ÖZGEÇMİŞ	106

KISALTMALAR

CBS: Coğrafi Bilgi Sistemleri

SPSS: Statistical Package for Social Science (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı).

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

WEB: Word Wide Web. İnternet üzerindeki adreslerin görüntülenmesini sağlayan servistir.

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo-1: Ortaöğretim 9. sınıf tarih dersi üniteler, kazanım sayıları, kazanımların işlenişi için ayrılabilir olacak yaklaşık süre ve ders saatlerine oranı	48
Tablo-2: Ortaöğretim 10. sınıf tarih dersi üniteler, kazanım sayıları, kazanımların işlenişi için ayrılabilir olacak yaklaşık süre ve ders saatlerine oranı	49
Tablo-3: Ortaöğretim 11. sınıf tarih dersi üniteler, kazanım sayıları, kazanımların işlenişi için ayrılabilir olacak yaklaşık süre ve ders saatlerine oranı	49
Tablo-4: T.C. İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük dersi üniteler, kazanım sayıları, kazanımların işlenişi için ayrılabilir olacak yaklaşık süre ve ders saatlerine oranı	51
Tablo-5: Çağdaş Türk Ve Dünya Tarihi (4 saatlik) dersi üniteler, kazanım sayıları, kazanımların işlenişi için ayrılabilir olacak yaklaşık süre ve ders saatlerine oranı	52
Tablo-6: Çağdaş Türk Ve Dünya Tarihi (2 saatlik) dersi üniteler, kazanım sayıları, kazanımların işlenişi için ayrılabilir olacak yaklaşık süre ve ders saatlerine oranı	53
Tablo-7: Türk Kültür Ve Medeniyet Tarihi (4 saatlik) dersi üniteler, kazanım sayıları, kazanımların işlenişi için ayrılabilir olacak yaklaşık süre ve ders saatlerine oranı	54
Tablo-8: Türk Kültür Ve Medeniyet Tarihi (2 saatlik) dersi üniteler, kazanım sayıları, kazanımların işlenişi için ayrılabilir olacak yaklaşık süre ve ders saatlerine oranı	54
Tablo-9: 11 Anadolu A şubesinin cinsiyet analizi	60
Tablo-10: 11 Anadolu A şubesinin kardeş sayısının	61
Tablo-11: 11 Anadolu A şubesinin bilgisayara sahip olma durumu analizi.....	61
Tablo-12: 11 Anadolu A şubesinin internete sahip olma durumu analizi.....	62
Tablo-13: Tarih Öğretiminde Google Earth Programının Kullanımına Yönelik Anket	63
Tablo-14: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 1. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri	65
Tablo-15: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 1. Soruya Verdikleri Cevapların Otalama, Medyan, Mod Ve Standart Hata Değerleri	65
Tablo-16: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 2. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri	65

Tablo-17: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 2. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod Ve Standart Hata Değerleri	66
Tablo-18: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 3. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri.....	66
Tablo-19: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 3. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod Ve Standart Hata Değerleri	67
Tablo-20: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 4. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri	67
Tablo-21: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 4. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod Ve Standart Hata Değerleri	67
Tablo-22: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 5. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri	68
Tablo-23: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 5. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod Ve Standart Hata Değerleri	68
Tablo-24: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 6. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri	69
Tablo-25: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 6. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod Ve Standart Hata Değerleri	69
Tablo-26: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 7. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri	69
Tablo-27: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 7. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod Ve Standart Hata Değerleri	70
Tablo-28: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 8. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri	70
Tablo-29: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 8. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod Ve Standart Hata Değerleri	70
Tablo-30: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 9. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri	71
Tablo-31: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 9. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod Ve Standart Hata Değerleri	71
Tablo-32: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 10. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri	72

Tablo-33: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 10. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod Ve Standart Hata Değerleri	72
Tablo-34: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 11. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri	72
Tablo-35: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 11. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod Ve Standart Hata Değerleri	73
Tablo-36: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 12. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri	73
Tablo-37: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 12. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod Ve Standart Hata Değerleri	73
Tablo-38: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 13. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri	74
Tablo-39: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 13. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod Ve Standart Hata Değerleri	74
Tablo-40: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 14. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri	75
Tablo-41: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 14. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod Ve Standart Hata Değerleri	75
Tablo-42: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 15. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri	75
Tablo-43: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 15. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod Ve Standart Hata Değerleri	76
Tablo-44: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 16. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri	76
Tablo-45: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 16. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod Ve Standart Hata Değerleri	77
Tablo-46: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 17. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri	77
Tablo-47: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 17. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod Ve Standart Hata Değerleri	77
Tablo-48: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 18. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri	78

Tablo-49: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 18. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod Ve Standart Hata Değerleri	78
Tablo-50: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 19. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri	79
Tablo-51: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 19. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod Ve Standart Hata Değerleri	79
Tablo-52: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 20. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri	79
Tablo-53: 11 Anadolu A Ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 20. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod Ve Standart Hata Değerleri	80
Tablo-54: A ve B Şubelerinin Sorulara Verdiği Cevapların Genel Ortalaması	81

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil-1: 11 Anadolu A şubesinin cinsiyet analizi	60
Şekil-2: 11 Anadolu A şubesinin kardeş sayısının analizi	61
Şekil-3: 11 Anadolu A şubesinin bilgisayara sahip olma durumu analizi	62
Şekil-4: 11 Anadolu A şubesinin internete sahip olma durumu analizi	62

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemine, amacına, önemine, sayıtlılara, sınırlılıklara ve tanımlara yer verilmiştir.

1. Araştırmanın Problemi

Bu araştırmanın problem cümlesi “Yapılandırmacı yaklaşıma göre Google Earth programının tarih öğretimine katkısı nedir?” sorusudur.

Araştırmanın problem cümlesine bağlı olarak geliştirilen alt problemler şunlardır:

1. Araştırma yer alan deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin başarı ortalamaları arasında Google Earth uygulamalarına ilişkin farklılık var mıdır?
2. Tarih öğretiminde Google Earth programının kullanımı faydalı oldu mu?
3. Deney grubundaki öğrencilerin tarih öğretiminde Google Earth programının kullanımına yönelik görüşleri nelerdir?

2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, teknolojinin her alanda geliştiği çağımızda, eğitim ve teknolojinin bir arada kullanılmasıyla teknolojik uygulamalardan biri olan Google Earth programının tarih öğretimine katkılarını incelemektedir. Google Earth programının tarih öğretiminde kullanımı ile tarih dersinin anlatıma dayalı, ezberlenen, sıkıcı bir ders olmaktan kurtarılması ve işlevsel hale getirilmesi amaçlanmaktadır. Google Earth programının tarih öğretiminde kullanımı ile tarih eğitimi alanında geleneksel çizginin dışına çıkmak ve tarihsel düşünme becerilerinin öğrencilere kazandırılmasına katkı yapmak amaçlanmaktadır.

Google Earth programının tarih öğretimine katkısı ile ilgili daha önceden bir çalışma yapılmamış olması bizi bu konuda çalışma yapmaya sevk etmiştir.

3. Araştırmanın Önemi

Teknolojik gelişmelerin her alanda etkisini hissettirdiği çağımızda, teknolojik uygulamalardan biri olan Google Earth programının tarih öğretimine katkıları hakkında detaylı bir bilgi edineceğiz. Google Earth programının tarih öğretiminde kullanılmasıyla öğrenciler geçmişteki insanların yaşamı ile doğrudan temas kurabilecek, olayların geçtiği mekanı algılayabilecek, öğrencilerin tarihsel olayları kavraması ve yorumlaması kolaylaşacak, olaylar ve mekanlar arasında ilişkiyi kurması sağlanacaktır¹. Google Earth programının tarih derslerinde kullanılmasıyla tarihi kavramlar somutlaştırılacak ve öğrencilerin dikkatleri canlı tutulacaktır. Ayrıca Google Earth programının tarih öğretimine katkısı ile ilgili daha önceden bir çalışma yapılmamış olması bu araştırmanın önemini arttırmaktadır.

4. Araştırmanın Sayıtları

Tarihin konusu olan her olay, bir mekan üzerinde yaşandığından nitelikli bir tarih öğretimi için olayların geçtiği mekanların öğrencilere Google Earth programıyla kavratılması sağlanacaktır. Tarihsel düşünme becerilerinin öğrencilere kazandırılmasında Google Earth programının kullanımı tarih öğretiminin niteliğini arttıracaktır. Öğrenciler geçmişteki insanların yaşamı ile doğrudan temas kurabilecek ve olayların geçtiği mekanı kavrayabilecektir.

5. Sınırlılıklar

Bu araştırmada karşılaşılan en büyük sınırlılık, tarih eğitimi ile ilgili çalışmaların yetersiz oluşu ve Google Earth programının tarih öğretiminde kullanımına dair herhangi bir çalışma yapılmamış olmasıdır.

¹ Mehmet İpçioğlu, *Tarih Öğretiminde Teknoloji Kullanımı*, Konya 2010, s. 28.

6. Tanımlar

Tarih: Geçmişte yaşamış insan topluluklarının yaptığı faaliyetleri yer ve zaman göstererek sebep - sonuç ilişkisi içerisinde kaynaklara dayalı olarak inceleyen bir bilim dalıdır².

Tarihsel Düşünme Becerileri: Öğrencilerin geçmişteki olay ve olguları, kişileri, gelişmeleri kendi özgün bağlamları içerisinde ele alabilmelerini, olaylar arasında neden – sonuç ilişkisi kurabilmelerini, kronolojik akıl yürütebilmelerini, geçmişteki olay ve olguları günümüz ile ilişkilendirebilmelerini, siyasal teşekkül, kurum ve sosyal yapılarda yaşanan değişimleri kavrayabilmelerine yönelik yeterliliklerini ifade eder. Günümüzde tarih eğitiminde kronolojik düşünme, tarihsel kavrama, değişim ve sürekliliği algılama, tarihsel sorgulamaya dayalı araştırma, tarihsel analiz ve yorum, tarihsel sorun analizi ve karar verme, tarihsel empati, neden sonuç ilişkisi kurma becerileri kabul edilmiştir³.

Yapılandırmacı Yaklaşım: Bireylerin bilgileri aynen almadığı ve kendi bilgilerini oluşturdukları yapılandırmacı yaklaşımda, bireyler pasif değildir. Bireyler, bizzat öğrenmeyi gerçekleştiren olarak aktiftir. Yani bilgi, kişiden bağımsız değildir. Öğretmen ise öğrencinin rehberidir⁴.

Tarih Öğretimi: Tarih biliminin ortaya koyduğu bilgi ve becerileri, formel eğitim kurumları vasıtasıyla öğrencilerde davranış haline getirmeyi amaçlayan programdır⁵.

Google Earth: Google tarafından 2005 yılında geliştirilen web tabanlı programdır. Google Earth uydu görüntüleri, üç boyutlu olarak fotoğraflar, yol ve cadde isimleri, arazi görüntüleri sunmaktadır⁶.

² Nuri Köstüklü, *Sosyal Bilimler Ve Tarih Öğretimi*, Konya 2006, s.12.

³ Milli Eğitim Bakanlığı, *Ortaöğretim Tarih Dersi (9,10 Ve 11. Sınıflar) Öğretim Programı*, s. 13-17. Erişim tarihi: 20.09.2018, <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=344>.

⁴ Yüksel Özden, *Öğrenme ve Öğretme*, Ankara 2003, s. 54-55.

⁵ İsmail Hakkı Demircioğlu, *Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar Tarih Bölümü Özel Öğretim Yöntemleri*, Ankara 2015, s. 10-11.

⁶ Alaattin Kızılçaoğlu, *Coğrafya Eğitiminde Google-Earth*, Bursa 2010, s. 2.

SPSS: İngilizce açılımı Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı) olan ve başta Sosyal Bilimler olmak üzere pek çok alanda kullanılan istatistiksel analizlere yönelik bilgisayar programıdır⁷.

Hot Potatoes: Web ortamına aktarılabilen boşluk doldurma, çoktan seçmeli, eşleştirme, bulmaca gibi etkileşimli alıştırmalar hazırlanabilen bir programdır⁸.

CBS: İngilizce açılımı Geographical Information Systems (Coğrafi Bilgi Sistemleri) olan ve konuma dayalı coğrafi bilgilerin toplanması, saklanması, analiz edilmesi ve kullanıcıya sunulması gibi işlevleri gerçekleştiren donanım ve yazılım sistemidir⁹.

7. Konu İle İlgili Literatür İncelemesi

Bizim araştırma konumuz ile ilgili alanyazında Google Earth programının tarih eğitimi ile ilişkilendirildiği çalışma bulunmamaktadır. Ancak coğrafya ve sosyal bilgiler alanlarında Google Earth programı ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaları şu şekilde değerlendirebiliriz;

Ati Merç, “Sosyal Bilgiler Dersinde Mekân Algılama Becerisinin Kazandırılmasında Google Earth Uygulamasının Etkililiği”, (Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Programı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir 2017).

Bu çalışmada sosyal bilgiler dersinde mekân algılama becerisinin kazandırılmasında Google Earth programının etkililiğini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Manisa ilinin Demirci ilçesine bağlı bir ilkokulun dördüncü sınıfındaki 14 öğrenci ve sınıf öğretmeni ile çalışmalar yapılmıştır. Araştırmada nicel veriler toplanırken başarı testi, nitel veriler için ise yarı yapılandırılmış görüşme, gözlem ve video kaydı kullanılarak çalışma gömülü deneysel desene uyarlanmıştır. Araştırmanın deneysel işlem bölümüne geçmeden önce öğrencileri tanımak için

⁷ Şener Büyüköztürk, *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum*, Ankara 2017, s. 9.

⁸ İpçioğlu, *aynı eser*, s. 139.

⁹ Nihat Şimşek, “Sosyal Bilgiler Dersinde Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) Teknolojisinin Kullanımı”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, C. 16, S. 1, (Mart 2008), s. 194.

kişisel bilgi formu doldurmaları istenmiştir. Öğrencilerin mekânı algılama becerisini Google Earth programı ile nasıl kazandıklarını belirlemek amacıyla katılımcı gözlem tekniğinden faydalanılmıştır. Öğrencilerin eğitim sürecine ilişkin görüşlerini almak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmada Google Earth programının sosyal bilgiler dersinde mekân algılama becerisinin kazandırılmasında etkililiğini belirlemek için tasarlanan başarı testi ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 21 paket programından yararlanılarak analiz edilmiştir. Nitel bulgular ise tematik analiz yöntemiyle yapılmıştır. Araştırma sonucunda Google Earth programının sosyal bilgiler dersinde mekân algılama becerisinin kazandırılmasında etkili olduğu ortaya konulmuştur.

Mualla Öğütveren, “Sosyal Bilgiler 6. Sınıf Coğrafya Konularının Öğretiminde Google Earth Programının Başarıya Etkisi”, (Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Giresun 2014).

Bu çalışmada 6. Sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan “Yeryüzündeki Yaşam” ünitesindeki “Farklı ölçeklerde çizilmiş haritalardan yararlanarak ölçek değiştiğinde haritanın değişen özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.” ve “Konum ile ilgili kavramları kullanarak kıtaların, okyanusların ve ülkemizin coğrafi konumunu tanımlar.” kazanımları Google Earth programı yardımıyla öğrencilere kazandırılmaya çalışılmıştır. Araştırma 2012-2013 eğitim öğretim yılında Giresun’un Şebinkarahisar ilçesindeki İstiklal Ortaokulu’ndaki 49 altıncı sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Deneysel araştırmada öğrencilere 37 soruluk başarı değerlendirme ölçeği hazırlanmıştır. Başarı testindeki ilk 5 soru açık uçlu anket sorularından, 32 soru ise çoktan seçmeli test sorularından oluşmaktadır. Başarı testindeki çoktan seçmeli soruların ön test ve son test ortalamaları, açık uçlu anket sorularının frekans ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Araştırma sonucunda Google Earth programının sosyal bilgiler dersinde belirlenen kazanımların öğretilmesinde etkili olduğu ortaya konulmuştur.

Fatih Koçak, “Orta Öğretim Coğrafya Dersinde “Google Earth”ün Kullanımının Değerlendirilmesi”, (Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri

Enstitüsü Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Coğrafya Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon 2013).

Çalışma ortaöğretim 12. sınıf coğrafya dersinde “Küresel Ortam: Bilgeler ve Ülkeler” konusunda Google Earth programının kullanımını değerlendirmek için yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2012-2013 yılında Trabzon Affan Kitapçıoğlu Lisesi’nde 12. sınıfa devam eden 20 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla “Google Earth Araç Çubukları Çalışma Yaprağı”, “Kişisel Bilgi Formu”, “Google Earth Sanal Keşif ve Görevler” formu, “Google Earth Öz Yeterlilik Formu”, uygulama sonrasında katılımcıların görüşlerini almak için yarı yapılandırılmış mülakat soruları ve 20 soruluk çoktan seçmeli başarı testi kullanılmıştır. Ayrıca konumsal görevler yapılırken video kaydı kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda Google Earth programının belirlenen konunun öğrenciler tarafında öğrenilmesini olumlu yönde etkilediği, Google Earth programının sınıf içinde kullanımında okulun alt yapısından ve öğrencilerden kaynaklanan problemlerin yaşandığı görülmüştür.

Ufuk Karakuş ve Sibel Oğuz, “Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularında Google Earth Kullanımı Ve Öğretmen Görüşleri”, *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, C.IV, S.12, (Eylül 2012), s.110-125.

Çalışma sosyal bilgiler dersi programında yer alan coğrafya konularına ait kazanımlarda Google Earth programının nasıl ve nerede kullanılabileceğini ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin Google Earth hakkındaki düşüncelerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme ve görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmada Kastamonu’nda bulunan MEB’e bağlı ilköğretim okullarında 2011-2012 eğitim-öğretim yılında görev yapan 10 sosyal bilgiler öğretmeni ile çalışılmıştır. Verilere kaynak taraması ve yarı yapılandırılmış görüşme formu vasıtasıyla ulaşılmıştır. Ayrıca 4, 5, 6 ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan konularından Google Earth programının kullanılmasına uygun olanlar tespit edilerek etkinlik örnekleri verilmiştir. Araştırmada Google Earth programının derslerde kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Hüseyin Kaya, “Ortaöğretim Coğrafya Öğretiminde Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Öğrenci Başarısına Etkisi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, S.23, (Ocak 2011), s. 308-326.

Çalışma CBS uygulamasının ortaöğretim coğrafya öğretiminde öğrenci başarısına etkisini belirlemek için yapılmıştır. Araştırmaya Karabük’te bulunan MEB’e bağlı Anadolu lisesinde öğrenim gören 46 onuncu sınıf öğrencisi katılmıştır. Çalışmada ön test ve son test kontrol gruplu deneysel araştırma modeli kullanılmıştır. Uygulama sürecinde deney grubuna CBS kullanılarak ders anlatılmış, kontrol grubunda ise geleneksel yöntemler ile ders anlatım yoluna gidilmiştir. Veri toplama aracı olan başarı testi deney ve kontrol gruplarına ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizi SPSS 15.0 ile yapılmıştır. Araştırma sonucunda CBS uygulamasının öğrenci başarısını arttırdığı görülmüştür.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELLERİ

1.1. Teknoloji ve Eğitim Teknolojisi

Hint – Avrupa dil ailesine mensup bir kelime olan teknoloji “*Bir sanayi dalı ile ilgili yapım yöntemlerini, kullanılan araç, gereç ve aletlerini, bunların kullanım biçimlerini kapsayan uygulama bilgisi, uygulayım bilimi.*” ve “*İnsanın maddi çevresini denetlemek ve değiştirmek amacıyla geliştirdiği araç gereçlerle bunlara ilişkin bilgilerin tümü.*” olarak tanımlanmıştır¹⁰. Daha genel anlamı ile teknoloji insanoglunun ihtiyaclarını karşılayabilmek için gerekli olan alet ve gereçler ile bunlara ait bilgi, beceri ve yöntemlerin tümüdür. Teknolojinin bir yandan uygulamalı bir yönü bulunurken bir yandan da sorun çözmek için kullanılan yöntem ve teknikleri temel alan teorik bir yönü bulunmaktadır¹¹.

Eğitim bireylerin yaşamlarının sürdürürebilmeleri ve toplumda yer alabilmeleri için edinilen bilgi, beceri ve anlayış değişiklikleri sürecidir¹². olarak tanımlanan eğitim, teknolojik gelişmelerden etkilenmektedir.

İçinde bulunduğumuz XXI. yy da her geçen gün yeni bir teknolojik gelişme yaşanmakta ve teknoloji kullanımı insanlar için vazgeçilmez hale gelmektedir. Günümüzde teknolojide yaşanan hızlı gelişmeler, eğitim sistemine de yansımakta ve eğitimde teknolojiden yararlanmak kaçınılmaz olmaktadır¹³.

Teknolojinin gelişmesi ve eğitim sisteminde yaşanan gelişmeler, eğitim - teknoloji ilişkisini daha da güçlendirerek eğitim teknolojisi kavramını ortaya çıkarmıştır. Eğitim teknolojisi, sağlıklı öğrenme ortamlarının oluşturulabilmesi ve

¹⁰ Büyük Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu, Ankara 2018. Erişim tarihi: 22.08.2018, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5bc32ea47ea1b0.19647422.

¹¹ İpçioğlu, *aynı eser*, s. 10.

¹² Mustafa Yavuz, “Eğitimle İlgili Temel Kavramlar”, *Eğitim Bilimine Giriş*, Ed. Musa Gürsel – Muhsin Hesapçioğlu, Konya 2011, s.15.

¹³ Tuğba Yanpar Yelken, *Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Tasarımı*, Ankara 2017, s. 3.

eğitimde belirlenen hedeflere ulaşılabilmesi için teknolojiden yararlanma olarak tanımlanabilir¹⁴.

Eğitim teknolojisinde yaşanan gelişmeler eğitime pek çok katkı sağlamıştır. Derslik, laboratuvar vs. düzenlenmesi ve donanımı, ders araç ve gereçlerinin yapımı ve kullanımı, öğrenmenin gerçekleştiği çevrenin iletişim açısından etkin hale getirilmesi¹⁵, öğrenme-öğretme süreçlerinin tasarlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi eğitim teknolojisinin eğitime katkıları arasında sayılabilir. Sağlıklı bir öğrenme ortamının oluşturulmasında eğitime katkı sağlayan eğitim teknolojisi hangi durumlarda nasıl bir öğrenme ortamının hazırlanması gerektiği, öğrenme ve öğretme ortamlarında hangi teknolojik kaynakların ve materyallerin etkili olabileceği konusuyla ilgilenir.

Teknolojide yaşanan gelişmelerin eğitime yansımaları ile bilgisayar destekli öğretim, uzaktan eğitim, özel paket programlar, akıllı tahta, eğitim CD'leri, çoklu ortam projeksiyon makineleri gibi pek çok eğitim teknolojisi ve uygulaması öğrenme öğretme ortamlarını zenginleştirmiştir¹⁶. Birinci elden kaynaklara ulaşabilme, fırsat eşitliği sağlama, bireysel öğretime imkan sağlama gibi olanaklar sunmuştur.

1.1.1. Öğretim Teknolojisi

Farklı tanımları yapılan öğretim teknolojisi, öğrenmenin gerçekleşmesi için öğretim ortamlarının teknolojik açıdan düzenlenmesi amacıyla yapılan çalışmalardır. Öğrenme-öğretme ortamının düzenlenmesi için yapılan planlı etkinliklerdir¹⁷. Yani öğretim teknolojisi etkili bir öğretim sağlayabilmek amacıyla öğrenme - öğretme sürecinin tasarlanması, uygulanması ve değerlendirilmesidir¹⁸.

Öğrenme ve öğretme sürecinde kullanılan kağıt, kalem, harita, bilgisayar, projeksiyon cihazı, akıllı tahta gibi araçlar öğretim teknolojisidir.

¹⁴ İsmail Hakkı Demircioğlu, "Tarih Öğretimi, Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Tasarımı", *Tarih Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*, Ed. İsmail Hakkı Demircioğlu - İbrahim Turan, Ankara 2015, s. 9.

¹⁵ Aynı yer.

¹⁶ İbrahim Hakkı Öztürk, *Tarih Öğretiminde Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kuram ve Uygulama*, İstanbul 2012, s. 1-4.

¹⁷ Yelken, *Öğretim Teknolojileri*, s. 7

¹⁸ Halil İbrahim Yalın, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara 2017, s. 5.

1.1.2. Öğretim Materyali

Fransızca kökenli bir kelime olan materyal “*Gereç, yazılı, sözlü, görüntülü, kaydedilmiş her türlü belge.*” olarak tanımlanmıştır¹⁹. Öğretim materyalleri de bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırılmasında kullanılan araç ve gereçlerdir. Öğretim materyalleri konusuna, amacına, kullanım yerine, hedef kitlesine bağlı olarak farklılık gösterir²⁰. Yani öğrenme ortamlarına bağlı olarak eğitimde kullanılan materyaller de farklılaşmakta ve her ders için farklı yöntem ve teknikler kullanılmaktadır.

Dersin genel amaçlarına ve kazanımlara bağlı olarak seçilen öğretim materyallerinin öğrenme ortamlarında kullanımı eğitimin niteliğini artırır, öğrencilerin daha fazla duyu organı ile öğrenmesini sağlar²¹. Ayrıca öğretim materyalleri öğrenme ve öğretme sürecinde zamanda kazandırmaktadır.

1.1.3. Öğretim Tasarımı

Teknik bilgilerin kullanılarak parçaların bir amaçtan hareketle bir araya getirilmesine tasarım denir²². Öğretim tasarımı ise öğretim etkinliklerinin planlanma, öğrenmeyi kolaylaştıracak etkinlikleri düzenleme, öğrenme araç ve gereçlerini sağlama gibi süreçleri kapsamaktadır. Ayrıca öğretim etkinlikleri, öğretim materyalleri ve değerlendirme, bilgi işleme kaynaklarının öğrenme ve öğretim ile ilgili ilkeler doğrultusunda öğretimin planlanmasıdır²³.

1.2. Tarih Öğretiminde Teknoloji Kullanımı ve Google Earth

XXI. yüzyılda teknolojik gelişmeler, her geçen gün çeşitlenmektedir. Teknolojide yaşanan gelişmeler sonucunda teknolojinin günlük hayattaki işlevi, her geçen gün artmaktadır. Teknolojinin her alanda geliştiği çağımızda eğitim de bu gelişmelerden etkilenmekte ve eğitimde teknolojiden yararlanmak kaçınılmaz hale

¹⁹ Büyük Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu, Ankara 2018. Erişim tarihi: 01.09.2018, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5bc32ed3813466.96090255.

²⁰ Özcan Demirel, *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Öğretme Sanatı*, Ankara 2007, s. 63-64.

²¹ Yelken, *Öğretim Teknolojileri*, s. 15.

²² İpçioğlu, *aynı eser*, s. 11.

²³ Demircioğlu, “Tarih Öğretimi”, s. 10.

gelmektedir. Teknolojik gelişmelere paralel olarak eğitim ortamları çeşitlenmektedir. Bilgisayar, laboratuvar, projeksiyon cihazı, slayt, DVD ve VCD gibi pek çok teknolojik ürün eğitimin ortamına girmiştir.

Öğrenciler, günlük hayatlarında küçük yaşta teknoloji ile tanışmakta ve teknoloji öğrencilerin hayatlarının bir parçası haline gelmektedir. Günlük hayatlarında başta bilgisayar ve cep telefonu olmak üzere pek çok teknoloji ürünü ile iç içe olan öğrenciler öğrenim hayatlarında da teknolojiden yararlanmaktadır. Bu nedenle teknolojinin eğitim – öğretim alanında etkin bir şekilde kullanılması öğrencilerin ilgilerini çekebilme ve yaşanan gelişmelere ayak uydurma açısından önemlidir.

Teknolojik gelişmeler eğitim alanını etkilediği gibi özelde tarih öğretimini de etkilemiştir. Eğitim teknolojisinde yaşanan gelişmelere bağlı olarak tarih derslerindeki kazanımlar doğrultusunda uygun öğrenme ortamları tasarlanmakta ve öğrencilerin derste aktif olması sağlanmaktadır²⁴.

Eğitim teknolojisinde yaşanan gelişmelerin tarih öğretiminde kullanımı ile tarih dersinin genel amaçlarının ve tarihsel düşünme becerilerinin öğrencilere kazandırılması kolaylaşmaktadır. Ayrıca öğrencilerde araştırma, eleştirel düşünme, problem çözme gibi becerilerinin geliştirilmesini olumlu etkilemektedir. Tarih eğitiminde teknoloji kullanımı ile geleneksel tarih eğitiminin dışına çıkılarak öğrencilerin birçok kaynaktan yararlanabilmeleri sağlanmaktadır²⁵. Böylelikle tarih dersi düz anlatıma dayalı, ezberlenen, sıkıcı bir ders olmaktan kurtarılmaktadır.

Teknolojinin tarih öğretiminde kullanılması ile tarih derslerinde kullanılan materyallerin sayısı gittikçe artmaktadır. Resim, fotoğraf, harita, atlas, sanal atlas, bilgisayar, akıllı tahta, belgesel, film, projeksiyon cihazı gibi pek çok teknolojik ürün, tarih öğretiminde kullanılabilir hale gelmiştir.

²⁴ İpçioğlu, *aynı eser*, s. 17-18.

²⁵ İsmail Güven, “Tarih Derslerine Yönelik Öğrenme-Öğretme Stratejileri”, *Tarih Öğretimi Kuram ve Uygulama*, Ed. İsmail Güven, Ankara 2014, s. 202.

Teknolojik gelişmelerle beraber Google Earth programı da eğitimde kullanılmaya başlanmıştır. Google Earth, Dünya üzerindeki herhangi bir yere ait uydu görüntülerini, haritaları, alanları, yolları, 3 boyutlu binaları, yerleşim yerlerini görüntülemeye yarayan ve istediğimiz herhangi bir yere gitmemizi sağlayan bir bilgisayar programıdır²⁶. Kullanıcılar, Google Earth programını internet bağlantısı sağlayarak <http://earth.google.com> adresinden indirebilir.

2005 yılında yazılımı yapılan Google Earth programı bilgisayara yüklenildiğinde, bilgisayarın ekranı Dünya'nın herhangi bir yerine açılan bir pencere haline gelir. Ücretli ve ücretsiz sürümleri bulunan Google Earth programının ücretsiz sürümünde kullanıcılar uydu görüntülerine, yol ve cadde isimlerine, hava fotoğraflarına, haritalara ulaşabilir; Dünya'nın herhangi bir yerine ve galaksilere gidebilir²⁷. Ulaşılan görüntüler e-posta ile başka kişilere gönderilir.

Kullanımı açık ve anlaşılır olan Google Earth programının ücretsiz sürümünün bulunması CBS (Coğrafi Bilgi Sistemleri) yazılımları içerisinde tercih edilmesini etkilemiştir. Google Earth programı ulaşım, endüstri, reklamcılık, eğitim gibi pek çok alanda kullanılmaktadır.

Google Earth programı öğrencilerin doğal ve kültürel olguları anlamalarına, mekân ile beşeri ilişkiler arasındaki etkileşimi fark edebilmelerine, Dünya'nın üç boyutlu aktarımı ile mekânsal deneyim sağlamalarına yardımcı olur. Böylelikle öğrenciler mekânsal ve eleştirel analitik düşünme becerisi kazanabilir, yerel mekânsal bağlamlardan yola çıkarak küresel bağlamda öğrenmeler sağlayabilir²⁸. Ayrıca Google Earth programı tarihi pek çok kavrama ve terime ilişkin görseller içermesi nedeniyle tarih derslerinde kavram öğretiminde etkili olabilir, öğrencilerin derse karşı merak ve ilgisini arttırabilir.

²⁶ Mualla Öğütveren, "Sosyal Bilgiler 6. Sınıf Coğrafya Konularının Öğretiminde Google Earth Programının Başarıya Etkisi", (Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Giresun 2014, s. 5.

²⁷ Kızılcıoğlu, *aynı eser*, s. 2.

²⁸ Atı Merç, "Sosyal Bilgiler Dersinde Mekân Algılama Becerisinin Kazandırılmasında Google Earth Uygulamasının Etkililiği", (Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Programı, Yayınlanmamış Doktora Tezi), Eskişehir 2017, s. 30.

Olay ve olguların gerçekleştiği tarihi mekanlar öğrencilerin geçmişle bağ kurmalarını, gözlem yapmalarını, karşılaştırma, yorumlama, değerlendirme gibi birçok beceriyi kazanmalarını sağlayabilir. Öğrenciler tarihi mekanlar sayesinde olay, olgu ve kişiler arasında bağlantı oluşturabilir; geçmişte yaşanan olaylar hakkında neden – sonuç ilişkisi kurarak tarihsel empati kazanabilir²⁹.

Öğrencilere önemli öğrenme fırsatları sunan Google Earth programı ile öğrencilerin mekansal bilgi ve becerileri gelişmektedir. Ayrıca program, öğrencilerin tarihi olayların yaşandığı mekanları kavrayabilmesine ve zihinlerinde somutlaştırabilmesine yardımcı olmaktadır. Programın üç boyutlu özelliği sayesinde öğrenciler daha önce görmedikleri tarihi yerler hakkında bilgi edinebilir, sanal gerçeklik sayesinde merak ettikleri tarihi mekanlara üç boyutlu sanal geziler yapabilir³⁰.

Savaşların yaşandığı alanlar, ticaret yolları, uygarlık merkezleri, başkentler, göç güzergahları gibi tarihi olayların meydana geldiği coğrafi alanlar sınıf ortamında Google Earth programı sayesinde gösterilir. Tarihi olayların yaşandığı mekanlar, programın “ARA” kısmına yazılarak öğrencilerin sanal olarak o bölgede gezdirilmesi sağlanır. Böylelikle öğrencilere tarih içinde bir yolculuk yaptırılırken coğrafi bölgenin tarihi olay üzerindeki etkisi fark ettirilebilir, öğrencilerin olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi kurmaları sağlanabilir. Olayların geçtiği mekanları üç boyutlu gören öğrenciler “*ne, nerede, nasıl, neden*” gibi sorulara cevap bulabilir.

Örneğin “*Kavimler Göçü’nün sebep ve sonuçlarını siyasi ve sosyal açılarından analiz eder*”³¹.” kazanımını işleyen bir tarih öğretmeni Google Earth programını kullanarak Kavimler Göçü ile Asya ve Avrupa’daki siyasi yapılarda meydana gelen değişimi harita üzerinde gösterebilir. Türkistan’ı, Baykal Gölü’nü göstererek buradan hareketle Türklerin Batı’ya doğru gelerek Karadeniz’in kuzeyinden Avrupa’ya dalgalar halinde göç ettiklerini, Avrupa’daki yerli kavimlerin domino taşı etkisi

²⁹ Tuba Şengül Bircan, “Animasyon Destekli Haritalarla Tarih Öğretiminin Öğrencilerin Akademik Başarılarına Ve Mekân Algılarına Etkisi”, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Tarih Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2013, s. 56-57.

³⁰ İpçioğlu, *aynı eser*, s. 28.

³¹ *Ortaöğretim Tarih Dersi (9,10 Ve 11. Sınıflar) Öğretim Programı*, s. 32.

yaratarak göç ettiklerini ve bugünkü Avrupa coğrafyasının temellerinin atıldığını gösterebilir. Avrupa Hun Devleti'nin kurulduğu coğrafyaya ve bu devletin Avrupa'ya etkilerine değinebilir. Kavimler Göçü'nün evreleri öğrencilerin zihninde somutlaşarak tarihi olay ve olgular öğrencilere kavratılabilir³². Öğrencilerin kalıcı bilgi edinmeleri sağlanabilir, coğrafi bölgenin tarih olaylar üzerindeki etkisi değerlendirilebilir.

Google Earth programı öğrencilerin öğrenmesini desteklemesinin yanında bazı sınırlılıkları da vardır. Google Earth programının kullanımı için fırsat (zaman), motivasyon (istek) ve kaynak (beceri ve yeterlilik) gerekmektedir³³. Gerekli alt yapı ve internet erişiminin olmaması, öğrencilerin isteksiz davranması, öğretmen ve öğrencilerin programı kullanabilmek için yeterli bilgi ve beceriye sahip olmaması Google Earth programının sınırlılıklarındandır.

1.3. Yapılandırmacı Yaklaşım ve Tarih Öğretimi

Öğrenmeyi psikolojik temellerle açıklamaya çalışan ve XX. yüzyıla damgasını vuran davranışçı yaklaşımda, Pavlov ve Skinner'in yaptığı deneyler ile öğrenmenin uyarıcıya gösterilen tepkiden kaynaklandığı ortaya konulmuş ve böylelikle insanın gözlenebilir davranışlarına odaklanarak öğrenmeyi gözlenebilen davranış değişiklikleri üzerinden değerlendirmiştir³⁴.

Davranışçı yaklaşıma göre öğrenme uyarıcı ile tepki arasında kurulan bağ sonucunda olur. Gözlenebilir ve ölçülebilir etkinlikler üzerinde duran davranışçı yaklaşımın eğitim anlayışında bireyler, bilgiyi alan ve önceden belirlenen hedefleri sergileyen öğrenciler olarak algılanmıştır. İstenilen davranışların kazandırılmasında pekiştirme önemli görülmüştür³⁵.

³² İpçioğlu, *aynı eser*, s. 28.

³³ Merç, *aynı tez*, s.29.

³⁴ Halil Akkurt "Yapılandırmacı Yaklaşıma Yönelik Eleştiriler Ve Tarih Öğretimine Yansımaları", (Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Tarih Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2010, s. 26.

³⁵ Yelken, *Öğretim Teknolojileri*, s. 1-22.

Davranışçı yaklaşıma tepki olarak yapılandırmacılık; Bruner, Piaget, Vygotsky, J. Dewey, Glasersfeld gibi isimler tarafından geliştirilmiştir. Eğitimde etkileri görülen yapılandırmacı yaklaşıma göre bilgi pasif olarak inşa edilemez, kişi kendi tecrübeleri ve bilgi birikimi ile öğrenmeyi gerçekleştirir. Öğrenen bilginin aktif işleyicisidir yani bilgi öğrenen tarafından yapılandırılır³⁶.

Yapılandırmacı yaklaşım, öğrenenlerin bilgiyi nasıl öğrendiklerine dair bir kuram olarak gelişmeye başlasa da zamanla öğrenenlerin bilgiyi nasıl yapılandırıdıklarına ilişkin bir yaklaşım haline almıştır. Bilginin transferini ve yeniden yapılandırılmasını konu alan yapılandırmacı yaklaşım; bir öğrenme yöntemi değil, öğrenme kavramını tartışan bir eğitim felsefedir³⁷.

Yapılandırmacı yaklaşım bilginin dış dünyada öğrenenden bağımsız olarak bulunmadığını, bireylerinin aktif olarak öğrenme sürecinde yer aldığını, zihinsel faaliyetler ile bilginin yapılandırıldığını savunan bir eğitim felsefedir. Yapılandırmacı yaklaşımda öğrenen bireyler yeni bilgileri eski bilgileri ile karşılaştırarak aktif rol oynarlar. Yani bilgi pasif olarak alınamaz. Öğrenen yeni bir bilgi aldığıda onu daha önceden var olan bilgileri ile karşılaştırılarak anlamlandırır. Kişilerin önceki bilgileri aynı olmadığından yeni alınan bilgi kişiler tarafından farklı özümsemiş olur. Öğrenenin biricik ve değerli görüldüğü bu yaklaşımda kişi kendine özgü olarak bilgiyi oluşturur³⁸. Yapılandırmacı yaklaşımda bilginin mutlaklığından söz edilemez. Bilgi, zihinsel ve öznel süreçlerden geçirilerek yapılandırılmaktadır.

Yapılandırmacı yaklaşımda öğrenenin etkin bir rolü vardır. Yapılandırmacı anlayışın uygulandığı öğrenme ortamlarında öğrenen, sorumluluk alarak aktif rol oynar. Bu nedenle yapılandırmacı yaklaşımın uygulandığı öğrenme ortamı;

³⁶ Demircioğlu, *Öğrenci Merkezli*, s. 49.

³⁷ Ayşegül Tural, "Sosyal Bilgilerde Yapılandırmacı Yaklaşımla Kavram Öğretimine Yönelik Model Geliştirme", (Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara 2011, s. 18.

³⁸ Ayşegül Nihal Oral, "11. Sınıf Tarih Ders Kitaplarında Birinci Dünya Savaşı Konusunun Yapılandırmacı Yaklaşıma Göre Yeniden Tasarlanmasının Öğrenci Başarılarına Etkisi", (Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2009, s. 26.

öğrencinin etkin katılımının sağlandığı, sorgulamanın yapıldığı, problemin çözüldüğü ve çevreyle etkileşimin kurulabildiği bir yerdir³⁹.

Bireylerin ne öğrendiğinin değil, nasıl öğrendiğinin üzerinde durulduğu yapılandırmacı yaklaşımda öğretmenin rolü öğrenenin aktif olduğu sürece rehberlik etmektir. Öğretmen, öğrencinin kendi öğrenmelerini bizzat oluşturduğu bu süreçte öğrenciye rehber olarak yardımcı olur ve öğrenciyi kendi sonuçlarına varmaya teşvik eder. Öğretmenin yapılandırmacı yaklaşımda öğrenci katılımını destekleme, öğrenenlerin işbirliği içinde çalışmasını sağlama, öğrenme ortamlarını uygun hale getirme, öğrenenleri karşılaştırma ve tartışma yapmaya teşvik etme, öğrenme sürecini destekleyici ve kolaylaştırıcı olma, öğrenenlerin bütünü görmelerini sağlayarak parçaları anlamlandırmalarına rehberlik etme gibi rolleri vardır⁴⁰.

Öğrenmenin çok boyutlu bir süreç olduğunu savunan yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrenmenin iyi bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için öğrenende merak duygusu geliştirilmeli, öğrenenin öğrenmeye ilişkin ilgi ve istekleri göz önünde bulundurulmalı, öğrenenin geçmiş yaşantı ve deneyimleri göz önüne alınmalıdır.

Yapılandırmacı yaklaşımın genel yapısı çeşitli ilkelere dayanmaktadır. Bu ilkeler⁴¹;

- Öğrenme aktif ve dinamik bir süreçtir.
- Öğrenen bireyler öğrenme aktiviteleri içerisinde nasıl düşünebildiklerini ve nasıl daha iyi öğrenebildiklerini kavramaktadırlar.
- Bilgiyi yapılandırma ve yeniden anlamlandırma sürecinde zihinsel faaliyetleri önemli bir yer tutmaktadır.
- Öğrenme sürecinde, öğrenme kavramı ve iletişim etkinlikleri iç içe yer almaktadır.
- Öğrenme süreci, toplumsal ilişkilerin geliştirildiği sosyal bir süreçtir.

³⁹ Akkurt, aynı tez, s. 59.

⁴⁰ Eda Erdem - Özcan Demirel, "Program Geliştirmede Yapılandırmacılık Yaklaşım", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 23, (2002), s. 85-86.

⁴¹ Tural, aynı tez, s. 21.

- Öğrenme süreci, bireyin yaşamı boyunca edindiği yaşantı ve deneyimleri ile şekillenen bir süreçtir.
- Öğrenme zamanla oluşan, merak ve ilgi ile beslenen bir süreçtir.
- Öğrenen bireylerin motivasyon düzeylerinin geliştirilmesi öğrenme için önemlidir.
- Öğrenme, bireysel bir süreçtir.
- Öğrenme, bilgiye ve yeni şeyler öğrenmeye duyulan ihtiyaçtan hareketle öznel ve duygusal bir özellik taşıyan dinamik ve yaşantısal bir süreçtir.

Yapılandırmacı yaklaşımda sonuç değil süreç odaklı değerlendirme vardır. Öğrencilerin ezberleme yeteneklerine bağlı olarak belirli bir konu hakkında ne bildiklerinden ziyade, performans ve düşünme süreçlerindeki yanmasını değerlendirmek önemlidir. Anlamlı bir öğrenme ortamı içerisinde öğrenme amaçlarına uygun ölçme araçları vasıtasıyla öğrencilerin sorun çözme, gerçek durumlardaki performansları ve bireysel farklılıkları dikkate alınarak ölçme ve değerlendirme yapılmalıdır⁴². Yapılandırmacı yaklaşıma göre ölçme-değerlendirme öğrenme sürecinden bağımsız değildir. Değerlendirme öğrenme süreci ile iç içe olmalı ve grupla işbirliğini desteklemelidir. Ayrıca değerlendirme öğrencilerin öğrenme ürünlerini dikkate alarak performans değerlendirmeye önem veren bir süreçtir⁴³.

Eğitime etkilerinin yansıdığı yapılandırmacı yaklaşım ile davranışçı yaklaşım karşılaştırıldığında öğrenen ve öğrenme ortamları, öğrenmenin nasıl gerçekleştiği gibi alanlarda önemli farklılıklar olduğu görülmektedir. Davranışçı yaklaşımda öğrenciler dış dünyada var olan bilgiyi öğretmenleri aracılığı ile eleştirmeden alırken yapılandırmacı yaklaşımda öğrenciler sorgulayan ve eleştiren bir gözle kendi deneyimleri ile şekillenen bir süreç içerisinde bilgiyi anlamlandırmaktadır. Davranışçı yaklaşımda bilgi, bireyler dışında var olurken yapılandırmacı yaklaşımda bilgi, bireyden bağımsız değildir. Davranışçı yaklaşımda öğretmen, yapılandırmacı

⁴² Fazilet Karakuş, “Öğrenme-Öğretme Yaklaşımları”, *Öğretim İlke Ve Yöntemleri*, Ed. Tuğba Yanpar Yelken, Ankara 2016, s. 141-143.

⁴³ Ali Sabancı, “Sınıf Yönetiminin Temelleri”, *Yapılandırmacı Yaklaşıma Göre Sınıf Yönetimi*, Ed. Mustafa Çelikten - Mehmet Teyfur, Ankara 2014, s. 7.

yaklaşımında öğrenen ön plandadır. Davranışçı yaklaşımda ders programı ön planda iken, yapılandırmacı yaklaşımda öğretim programı esnektir. Davranışçı 1 yaklaşımda bireyler sadece kendisine aktarılan bilgiye sahip olurken yapılandırmacı yaklaşımda öğrenciler yaparak, yaşayarak ve ön bilgilerini kullanarak yeni bilgiyi anlamlandırmaktadırlar⁴⁴.

Ülkemizde 2004 yılından itibaren ilköğretim programları yapılandırmacı yaklaşıma göre düzenlenmeye başlamış, 2005 yılından itibaren ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanan öğretim programları uygulanmaya başlamıştır⁴⁵. Bir öğrenme felsefesi olan yapılandırmacı yaklaşım kendi içinde bilişsel yapılandırmacılık, sosyal yapılandırmacılık, radikal yapılandırmacılık kollarına ayrılmıştır.

1.3.1. Bilişsel Yapılandırmacılık

Bilişsel yapılandırmacılık, Piaget'in zihinsel gelişim kuramına dayanır. Piaget'e göre öğrenme süreci aktif ve sürekli gelişen bir süreç olup bu süreçte bireylerin içinde buldukları gelişim dönemleri oldukça önemlidir. Piaget; duyuşsal devinim (0-2yaş), işlem öncesi dönem (2-7 yaş), somut işlemler dönemi (7-11 yaş), soyut işlemler dönemi (11 yaş ve üzeri) olmak üzere gelişim dönemlerine vurgu yapmıştır. Bu dönemlerde eğitim ortamlarında bireylerin gelişimleri, ön bilgi, deneyim ve yaşantıları dikkate alınmalıdır⁴⁶.

Piaget'e göre bilişsel gelişim, çevre ile etkileşim içerisinde sürekli gelişen ve değişen şemalar ya da zihinsel yapılar yoluyla ilerler. Öğrenmeyi özümseme, uyum ve bilişsel denge kavramları ile açıklayan Piaget'e göre yeni bir bilgi bireyin ön bilgileri ile çelişmiyorsa özümsebilir ve yeni bir bilişsel denge oluşturulur. Eğer yeni bir bilgi bireyin ön bilgileri ile çelişiyorsa dengesizlik ortaya çıkar. Birey bu dengesizlikten kurtulmak için yeni bir bilişsel yapı oluşturma çabasına girer⁴⁷.

⁴⁴ Mehmet Arslan, "Eğitimde Yapılandırmacı Yaklaşımlar", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, C. XL, S. 1, (2007), s. 50-51.

⁴⁵ Demircioğlu, *Öğrenci Merkezli*, s. 23.

⁴⁶ Tural, aynı tez, s. 30.

⁴⁷ Akkurt, aynı tez, s. 42.

Bilişsel yapılandırmacılığın eğitime yansımaları⁴⁸:

- Eğitim programları düzenlenirken her bir gelişim seviyesinin özellikleri göz önünde tutulmalıdır. Çocukların bilişsel gelişim özellikleri dikkate alınarak gelişimsel olarak yapamayacağı beklentiler oluşturulmamalıdır.
- Öğrencilerde zihinsel yapıların oluşturulması için öğrencilerin tekrar yapmaları ve içselleştirmeleri gerekmektedir. Öğrencilerin hedeflere ulaşmalarını sağlamak için eylemleri sürekli yapmaları sağlanmalıdır.
- Öğrencilere sonraki fikirlerin öncüsü olacak rehber fikirler, var olan yanlış anlamlarıyla çelişen deneyimler ve kavrayıp uygulayabilecekleri alternatif yaşantılar sunularak öğrencilerin düşüncelerinde gelişim sağlanmalı ve yeni şemalar oluşturmalarına olanak yaratılmalıdır.
- Öğrencilerin var olan şemalarını geliştirmeleri için özümleme ve düzenleme arasında denge sağlanmalıdır.
- Öğrencilerin doğuştan getirdiği bilimsel özelliği yansıtılmaları için doğal merakın açığa çıkışı teşvik edilmelidir.
- Öğrencilere yanlış vurgulamak yerine yanlış fikrin altında yatan nedenler araştırılmalıdır.
- Yeni bilişsel yapılar eski bilişsel yapıların üzerine kurulduğu için öğrencilerin ön bilgileri dikkate alınmalıdır.

1.3.2. Sosyal Yapılandırmacılık:

Sosyal yapılandırmacılığın temelini Vygotsky'nin görüşleri oluşturmaktadır. Sosyal bir birey olan insan, çevresi ile sürekli bir etkileşim içerisinde. Bu etkileşim süreci içerisinde bireylerin öğrenme aktiviteleri şekillenmekte ve bilişsel gelişimin gerçekleşmesinde sosyo-kültürel değerler ile toplumsal etkileşim rol oynamaktadır.

Vygotsky öğrenme sürecinde sosyal etkileşimi ve dili yani iletişimi vurgulamaktadır. Bilginin sosyal etkileşim ve dil kullanımının ürünü olduğuna

⁴⁸ Demirel, *Öğretimde Planlama*, s. 158.

vurgu yapan Vygotsky, sosyal etkileşim ve bilişsel süreçler sonunda bireylerin kendi bilgilerini oluşturabileceğini savunur⁴⁹.

Vygotsky'nin görüşleri; anlamlandırma, bilişsel gelişim alanları ve yakınsal gelişim alanı olmak üzere üç temele dayanmaktadır. “*Anlamlandırma*”, çocukların öğrenme sürecinde bilimsel kavramları, günlük düşünceleri yetişkinlerle olan ilişkilerden öğrendiğini savunur. Yani içinde yaşadığımız toplum bilgiyi anlamlandırmamızda önemli bir işleve sahiptir. “*Bilişsel gelişim araçları*” olan kültür, dil ve çevresinde kendisi için önemli olan kişiler çocuğun bilişsel gelişimini sağlar. “*Yakınsal gelişim alanına*” göre kişinin gelişimi sonu olmayan bir silindire benzer. Bu silindir üzerinde, kişinin problem çözme becerileri geliştikçe yukarıya kayan bir yakınsal gelişim alanı vardır. Silindirin tabanında çocuğun yardım almadan çözebileceği problemler varken bir üst basamağında yardım alarak çözebileceği problemler vardır. Öğretmen ve yetişkinler, öğrencilerin anlayış seviyelerini ve bilgilerini inşa etmelerine imkân sağlarlar⁵⁰.

Sosyal yapılandırmacılığın eğitime yansımaları⁵¹;

- Öğrencilerin çevrelerini gözleyerek daha iyi öğrenebildiği dikkate alınarak öğretmen ve diğer öğrenciler buna uygun model olmalıdır.
- Öğretmenler, öğrencilerin öğrenmelerine yardım ederek onlara rehberlik etmeli ve onları desteklemelidir.
- Öğretim, öğrencinin o anki bilgi seviyesinden daha ileri düzeyde olmalıdır. Öğretmenler, öğrencilerin yakınsal gelişim alanına uygun öğretim süreçleri tasarlamalı ve bu alan içinde öğrencilere rehberlik ederek onların gelişmeleri sağlanmalıdır.
- Öğretim dört aşamada gerçekleştirilmelidir. Birinci aşamada, öğretmenler beceriye örnek vermeli ve ne yaptıklarına, niçin yaptıklarına dair açıklamalar yapmalıdırlar. İkinci aşamada öğrenciler, öğretmenin yaptıklarını taklit

⁴⁹ Kibar Atkın, “Türkiye, İngiltere Ve ABD Sosyal Bilgiler/Tarih Ders Kitaplarında Yapılandırmacı Yaklaşım, II. Dünya Savaşı Örneği”, (Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilimdalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul 2010, s. 19.

⁵⁰ Akkurt, aynı tez, s. 46-47.

⁵¹ Demirel, *Öğretim Planlama*, s. 159.

etmeye çalışmalıdır. Üçüncü aşamada, öğrenciler beceriler üzerinde hâkimiyet sağladıkça öğretmenler, yavaş yavaş geriye çekilmelidir. Dördüncü aşamada, öğrenciler beceriye içselleştirmek için yeterince uygulama yapmalı ve uzman davranışları sergilemelidir.

- Öğrenciler bilimsel kavramlarla yüz yüze getirilmelidir.
- Dil ve düşünce birbiriyle ilişkili olduğundan öğrencilerde düşüncenin gelişimi için dil becerilerinin gelişmesine de yardımcı olunmalıdır.

1.3.3. Radikal Yapılandırmacılık:

Radikal yapılandırmacılığın temelini Glaserfeld'in görüşleri oluşturmaktadır. Bireysel farklılıklara dayalı radikal yapılandırmacılık, bireysel bilginin oluşturulması ve kavram yapılanması üzerinde durur. Radikal yapılandırmacılığa göre bilgi pasif olarak toplanamaz, birey tarafından aktif olarak oluşturulur ve kavramlar oluşturulurken yaşanan deneyimler kullanılır⁵². Bilgi, eleştirel ve sorgulayıcı bir bakış açısıyla eski bilgilerle karşılaştırarak ve içselleştirerek anlamlandırılmalıdır⁵³.

Radikal yapılandırmacılıkta bir öğrenci sınıf ortamında birden fazla yaşantı ile karşılaşabilir. Öğrenciler sınıf ortamında yaşanan olayları kendi anlamasına göre yorumlayarak kişisel bilgilerini oluşturur⁵⁴. Bireylerin çevrelerini anlayabilmek için farklı yapılandırma sistemleri kurduğu radikal yapılandırmacılıkta bilgiyi oluşturma bireysel bir etkinliktir⁵⁵.

⁵² Akkurt, aynı tez, s. 48-49.

⁵³ Tural, aynı tez, s. 32.

⁵⁴ Yelken, *Öğretim Teknolojileri*, s. 25.

⁵⁵ Demircioğlu, *Öğrenci Merkezli*, s. 51.

1.4. Tarih Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

1.4.1. Dünyada Tarih Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

Tarih geçmişte yaşamış insan topluluklarının yaptığı faaliyetleri yer ve zaman göstererek sebep - sonuç ilişkisi içerisinde kaynaklara dayalı olarak inceleyen bir bilim dalıdır⁵⁶. Tarih, her dönemde gerek zevk için gerekse mecburiyetten dolayı ilgi görmüş ve merak edilmiştir. Dünyada tarih eğitimi, dönemin hâkim siyasal ve felsefî akımlarına bağlı olarak şekillenmiştir. Tarih eğitimi şekillendiren bu akımlar; Eski Çağ'da devlet formları, Orta Çağ'da din kaideleri, XIX. yüzyılda ulusçuluk, XXI. yüzyılda ise çokkültürlü/postmodernizm olmuştur⁵⁷.

Eski Mısır'da kahramanlık hikâyeleri öğretilmiş, Çin'de tarihten pek çok parça okunmuş, İran'da kahramanlık ve halk hikâyeleri anlatılmış, Eski Babil ve Asur'da kralların hayatları ve kahramanlık hikâyeleri, savaş, barış ve antlaşmalar anlatılmış, Beni İsrail'de tarihi bilgiler, kahramanlık şarkıları ve masallar din ile sıkı bir ilişki içinde bahsedilmiştir⁵⁸. Batı tarihçiliği ise Herodotos ve Thukydides ile Eski Yunan'a; Livius, Tacitus ile Roma İmparatorluğu'na dayanır. Tarih, hükümdarları idareciliğe hazırlayan bir disiplin olarak görüldüğü gibi klasik dillerin öğretimi için gerekli araç ve gereçleri sağlayan bir yardımcı ve dini metinleri daha iyi anlamada tarihsel çerçeveyi sağlamaya yarayan bir araç olarak da görülmüştür⁵⁹.

Önceleri hükümdar, hanedan, kilise gibi çevrelerin meşruiyetini sağlamak için araç olarak görülen tarih, Aydınlanma Çağı'ndan itibaren akılcı temellere oturtulmaya başlanmıştır. Rönesans düşüncesinin etkisiyle yaşanan değişimler, yeni bir tarih anlayışının oluşumuna zemin hazırlamıştır. Bu anlayış klasik metinlerin araştırılmasına yol açarak tarihin kısmen dinsel hükümlerden arındırılmasını ve kederci bir yaklaşımla ele alınan konuların rasyonel ve laik-seküler bir yaklaşımla

⁵⁶ Köstüklü, *aynı eser*, s.12.

⁵⁷ Ahmet Şimşek, "Türkiye'de Tarih Eğitiminin Ulusalılığı ve Avrupa Merkezilik", *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. XI, (2007), s. 10.

⁵⁸ İ. Caner Türk, "Osmanlı Devletinde Tarih Eğitimi (1839-1922)", (Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi,), Erzurum 2006, s. 2.

⁵⁹ Zihni Meray "Dünya'da Ve Türkiye'de Tarih Eğitiminin Tarihsel Gelişimi", *Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri*, Ed. Mustafa Safran, İstanbul 2011, s. 29.

incelenmesini sağlamıştır⁶⁰. Rasyonalist tarihçiler, Ortaçağ'ın tarihin “*dünyada Tanrı'nın amaçlarını ortaya koyuşunun kaydedilmesi*” şeklindeki işlevini terk ederek insani güçlere dayanan açıklama tarzını kullanmıştır. Gibbon, Herder, Montesquieu, Voltaire, gibi rasyonalist tarihçiler aydınlanma felsefesi ile laikleşen Avrupa'nın tarihini ön plana çıkarmışlardır⁶¹.

XIX. yüzyıla gelindiğinde tarih eğitiminde önemli bir kırılma gerçekleşmiştir. Tarih eğitimi, millet-devlet sisteminin ortaya çıkışı ve demokrasi hareketlerine paralel olarak laik-seküler bir yaklaşımla okul ders programlarında yer almaya başlamıştır⁶². XIX. yüzyılda tarih eğitiminde yaşanan bu kırılma, 1789 Fransız İhtilali ile gerçekleşmiştir. Fransız İhtilali sonucunda ortaya çıkan ve yayılan milliyetçilik akımının etkisiyle başlayan uluslaşma sürecinde tarih disiplinine ulusların kökenini araştırma misyonu yüklenerek vatan sevgisinin kazandırıldığı ve milli değerlerin öğretildiği bir ders olarak görülmüştür. Bu süreçte ortaya çıkan romantik tarih yazımı ile ulus kimliklerinin oluşmasına katkıda bulunmak için uluslararası farklılıkların ön plana çıkarılması ve bu farklılıkların milletlerin kendi özlerine dayandırılması, ulusların gelişmelerinin kendine özgü yönlerinin ortaya çıkarılması gibi noktalara dikkat edilmiştir.

Avrupa'nın belli başlı ülkelerinde olduğu gibi Fransa'da da XIX. yüzyılda tarih kurumsallaşmıştır. Tarihin kamusal bir önem kazanması ile 1812 yılında Sorbonne Üniversitesi'nde tarih kürsüsü kurulmuş ve tarih, okullarda zorunlu hale getirilmiştir⁶³. XIX. yüzyılda yaşanan gelişmelere bağlı olarak her disiplin, itibarını güçlendirebilmek için kendini bilim olarak kabul ettirmeye çalışmıştır. Her disiplinin kendini bilim olarak tanımlamaya çalıştığı bu süreçte Newton'la beraber doğanın kanunlarının olabileceğinin savunulması pozitivism akımını doğurmuştur. Tarih disiplini de bu süreçten etkilenerek kendini bilimleştirme yoluna gitmiştir. Böylelikle tarihte pozitivism ortaya çıkmıştır. A. Comte, 1839 yılında yayınlanan “*Cours de Philosophie Positive*” adlı eserinde “*doğanın yasaları varsa ve bu yasalar*

⁶⁰ Mustafa Oral, *Türkiye'de Romantik Tarihçilik*, İstanbul 2014, s. 65-66.

⁶¹ Oral, *aynı eser*, s. 76-77.

⁶² Merey, *aynı makale*, s. 29.

⁶³ Ahmet Şimşek, “Profesyonel Tarihçiliğe Kısa Bir Bakış”, *Türkiye'de Akademik Tarihçilik*, Ed. Ahmet Şimşek - Alaattin Aköz, İstanbul 2017, s. 9.

determinist özellik gösterebiliyorsa yani kesinlik değeri taşıyorsa ve tekrarlanabiliyorsa sosyal bilimlerde de bu kesinliğin var olması” gerektiğini savunmuştur. Sosyal bilimlerde yaşanan kesinlik arayışı tarih algısının değişmesini de beraberinde getirmiştir. Pozitif bilim anlayışından hareket eden Leopold von Ranke ile tarih “geçmişin olduğu gibi yeniden tanımlanması ve aktarılması” anlamı üstlenmiştir. Yani tarih de tıpkı diğer disiplinler gibi kendine özgü kanunları olan bir disiplin haline gelmiştir⁶⁴. 1825 yılında Ranke’nin Berlin Üniversitesi’nde tarih kürsüsünü kurmasıyla başlayan akademik tarihçilik ile olgu temelli, belgeye dayalı, objektif tarih anlayışı ortaya çıkmıştır.

XIX ve XX. yüzyıllarda tarihi bilgiye yönelik yapılan tartışmalar sonucunda tarihi olay ve olgular kadar, bilgiyi keşfeden ya da öğrenen insan da önem kazanmıştır. Yaşanan bu süreçte tarih bilinci iki farklı şekilde algılanmıştır. Tarihi, milli kültür ve kimlik oluşturma aracı olarak gören birinci bakış açısı, milli tarihle ilgili önemli olay, olgu ve şahsiyetler ait bilgileri yeni kuşaklara aktarılması ile tarih bilincinin kazandırılacağını savunmaktadır. İkinci bakış açısında ise öncelikle tarih bilgisinin tarihselliğine ve göreceli öznelliğine dikkat çekilerek milli tarih, milli kültür, milli benlik gibi yakın zaman veya gündelik yaşamın pragmatist ve sosyo-politik amaçların ötesine taşıyarak tarih bilincini daha bütüncül ve evrensel bir yapıya oturtmayı amaçlamaktadır. Buna göre tarih eğitimi, tarih bilincinin bir parçasıdır⁶⁵.

Uluslaşma sürecini yaşayan devletlerdeki tarih çalışmalarında “*geçmişteki benzersiz olanın bulunup bugüne taşınması, ulusal geçmişin zamanın derinliklerinden çıkarılması*” amaçlanmıştır. Bu durum uluslaşma sürecine katkı sağlarken iç politikayı kontrol edebilmek için diğer ulusların kendi ulusları için tehlike oluşturdukları düşüncesini ortaya çıkarmıştır. Bu tehlike sonucunda ulusların diğer uluslardan üstün olduğu düşüncesinin etkisiyle yaratılan ötekileştirilmenin, toplumlar arası gerilimleri teşvik ettiği ve XX. yüzyılda yaşanan çatışmalara sebep

⁶⁴ Ahmet Şimşek - Akif Pamuk, “Tarih Yazıcılığının Dünü, Bugünü Ve Yarını Üzerine Kısa Bir Bakış”, *Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri*, Ed. Mustafa Safran, Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul 2014, s. 25.

⁶⁵ Erkan Dinç, “Tarih Bilinci Açısından Tarih Öğretimini Amaçları”, *Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri*, Ed. Mustafa Safran, İstanbul 2014, s. 76.

olduğu savunulmuştur. Yani ulusal tarih anlayışının, diğer ulusları aşağılayarak kendi ulusunu yüceltme şeklinde yorumlanmasının etkisiyle oluşan ötekileştirilmenin toplumlar arası gerilimleri teşvik ettiği düşüncesi ortaya çıkmıştır. 1914-1918 ve 1939-1945 yılları arasında dünyadaki dengeleri değiştiren ve pek çok insanın ölümüne neden olan Dünya Savaşları sonucunda, savaşın sadece siyasi ve ekonomik önlemler ile engellenemeyeceği anlaşılmıştır. Sürekli barışın sağlanmasının eğitim, kültür ve bilim vasıtasıyla gerçekleştirilebileceği savunulmuştur. Bunu gerçekleştirmek için 1919 yılında Milletler Cemiyeti'ne bağlı Cooperation Intellektüelle (Entelektüel İşbirliği Komisyonu) ve 1945 yılında Birleşmiş Milletlere bağlı UNESCO kurulmuştur. Bu kuruluşlar milletler arası bir anlayış ortamı yaratmak için tarih ders kitaplarının yeniden gözden geçirilmesi ve ders kitaplarındaki olumsuzlukların giderilmesini gündeme getirmiştir⁶⁶.

Milletler Cemiyeti'ne bağlı Cooperation Intellektüelle (Entelektüel İşbirliği Komisyonu) adlı komisyon; I. Dünya Savaşı'nda yaşanan çatışmaların temelinde, vatandaşlara verilen eğitim ve öğretimin yattığını ileri sürerek tarih öğretimi ve ders kitapları için devletlere şu önerilerde bulunmuştur⁶⁷:

- Sadece gerçek olaylar yazılmalıdır.
- Hukuk prensipleri dışında bir devletin suçluluğu ve suçsuzluğu yönünde kesin hüküm verilmemelidir.
- Yabancı milletlere karşı dolaylı veya doğrudan nefret ve intikam hisleri uyandıran sözler kullanılmamalıdır.
- Savaşlar hakkında tüm gerçekler söylenmeli, savaşın yıkıcı sonuçları hakkında açıklamalar yapılmalı, sürekli barışı engellediği üzerinde durulmalıdır.
- Milletler arasında yaşanan sorunları barış yoluyla çözmeye çalışan örgütlerden söz edilmelidir.
- Sosyal, ahlakî ve askerî erdemler yalnız bir millete indirgenmemelidir.

⁶⁶ Ramazan Kaya "Tarih Öğretiminin Amaçları", *Tarih Öğretim Yöntemleri*, Ed. Muammer Demirel, Ankara 2016, s. 44.

⁶⁷ Mustafa Safran - Bahri Ata, "Barışçı Tarih Öğretimi Üzerine Çalışmalar", *Tarih Eğitimi Makale Ve Bildiriler*, Ed. Mustafa Safran, Ankara 2006, s. 62.

UNESCO'nun tarih ders kitaplarının barışın sağlanması için nasıl kullanılması gerektiği ile ilgili görüşlerini iki başlık altında toplayabiliriz⁶⁸:

- **Kitaptaki konuların oranı ve içeriği açısından:** Tarih kitapları yalnız askeri ve politik olaylardan oluşmamalı, toplumların geçmişini bütün yönleri ile kapsayan bir yapısı olmalıdır. Savaşlar anlatılırken, savaş sorumluları yerine, savaşların çıkma nedenleri üzerinde durulmalıdır. Tarihteki her milletin uygarlığa yaptığı hizmetler vurgulanmalıdır.

- **Kitapta konuların anlatımında kullanılan dil açısından:** Tarih ders kitaplarında öteki milletleri küçük düşürücü ve aşağılayıcı ifadeler kullanılmamalıdır. Kitapların dili, bilimsel bir niteliğe kavuşturulmalıdır.

Tarih eğitiminin geçirdiği aşamalara bakıldığında özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra hızlı bir değişim yaşandığı görülmektedir. Yaşanan bu değişim ile tarih eğitiminde vatandaşlık ve kimlik aktarımı yerine öğrencilere bilimsel bir bakış açısı ve üst düzey öğrenme becerilerini kazandırma, barışı destekleme amaçlanmıştır. Tarih öğretiminde yaşanan bu yeni anlayış, özellikle İngiltere'de tarihin neden öğretilmesi gerektiği konusunda tartışmalara sebep olmuştur. Yaşanan bu tartışmalar sonucunda tarih eğitiminde öğrencilere, problem çözme ve düşünme becerilerinin kazandırılmasının yanında çağın ihtiyaç duyduğu yaşamsal becerilerin kazandırılması gerektiği de savunulmuştur. İngiltere'de yaşanan bu değişim, diğer ülkelere de yansımış ve tarih öğretimi ağırlıklı olarak öğrenci merkezli bir anlayışla öğretilmeye başlanmıştır⁶⁹.

İngiltere'de 1968 yılında Mary Price tarafından yayınlanan "*History in Danger (Tehlikeli Tarih)*" adlı makale tarih öğretiminde önemli dönüm noktalarından birisidir. Bu makale ile okul programlarında tarih dersinin etkililiği tartışmaya açılmış ve tarihin ilköğretim programlarındaki yeri sorgulanmaya başlanmıştır. Tarih dersinin öğrencileri günün şartlarına uygun olarak yaşama hazırlayamadığı ileri sürülerek müfredattan kaldırılması savunulmuştur. 1971 yılında Coltham ve Fines

⁶⁸ Safran – Ata, aynı makale, s. 62-63.

⁶⁹ İsmail Hakkı Demircioğlu, "Tarih Öğretiminin Amaçları", *Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri*, Ed. Mustafa Safran, İstanbul 2014, s. 68.

tarafından yazılan tarih öğrenimi için bir taksonomi sunan “*Tarih Öğretiminin Eğitimsel Amaçları*” adlı çalışmada tarih dersi ile öğrencilere ne gibi becerilerin kazandırılması gerektiği açıklanarak dört başlık altında on altı beceri belirlenmiştir⁷⁰. 1970’li yılların ortalarında yapılan araştırmalar sonucunda, tarih disiplininin doğasına uygun olarak geçmişi inceleyen tarihçi ile doğa bilimleri üzerine çalışma yapan bilim insanları arasındaki farklar ortaya konulmuştur. Tarih eğitimi araştırmacıları, içerik ve pedagojinin ayrılamayacağını savunmuşlardır⁷¹.

Başta İngiltere olmak üzere Batı ve Kuzey Avrupa’da ortaya çıkan yeni tarih anlayışında, tarihsel bilgilerin ve kronolojinin önemini inkâr etmeden, öğrencilere geçmiş hakkında bilgi vermeyi ve öğrencilerin tarihi olaylar hakkında tarihsel olarak düşünmelerini sağlamak amaçlanmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin birincil ve ikincil kaynaklardan elde ettikleri bilgileri analiz etme, yorumlama ve sentez yapabilmelerine önem verilmiştir. Tarih felsefesi bağlamında tarihin doğasına yönelik anlayışın değişmesi ve eğitim bağlamında çocukların bilişsel yetilerini açıklayan Piaget ilkelerinin sarsılması yeni tarih öğretimi yaklaşımının önemli noktaları arasında sayılabilir. Yeni tarih öğretimi anlayışı, “*çocuk merkezilik, tarih çalışması, tarihçi becerilerini geliştirme, soruşturma yöntemi, kanıt yorumlama ve analiz etme, nedensellik, değişim, empati*” gibi kavram ve beceriler üzerine kurulmuştur. Tarih dersinin içeriği genişletilmiş, XX. yüzyıl da dahil edilerek kültür tarihi, sosyal tarih, ekonomik tarih, dünya ve Avrupa tarihi dahil edilmiştir. Böylelikle tarih öğretiminin içeriği ve hedefleri daha kapsamlı hale getirilerek öğrencilere tarih dersinin temel kavramlarının ve becerilerinin kazandırılmasına öncelik verilmiştir⁷².

Tarih dersi aracılığıyla öğrencilere beceri kazandırma yolunda yapılan çalışmalar arasında İngiltere’de yürütülen “*Okul Meclisi Tarih Projesi*” önemli bir yere sahiptir. Bu projede tarih öğretiminin kanıtları araştırma, sorgulama, değerlendirme ve sonuçlandırmaya dayanması gerektiği savunulmuştur. Böylelikle

⁷⁰ Demircioğlu, “Tarih Öğretimi”, s. 4.

⁷¹ Gülçin Dilek, “Çağdaş Tarih Öğretimi Programlarında Temel Yaklaşımlar”, *Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri*, Ed. Mustafa Safran, İstanbul 2014, s. 180.

⁷² Kaya, aynı makale, s. 45.

öğrenciler geçmişini araştırarak, sorgulayarak ve değerlendirerek öğrenecek; bilimsel düşünme, kavrama gibi becerileri kazanabilecektir. Yaşanan bu gelişmelerden hareketle tarih dersleri, öğrencilere bilimsel düşünme becerilerini kazandıracak biçimde şekillendirilmiş ve öğretim etkinlikleri bu yönde tasarlanmıştır⁷³.

Tarih öğretimi üzerine İngiltere'den başka İtalya, ABD, Kanada gibi pek çok ülkede çalışmalar yapılmıştır. ABD'de "*The National Center for History (Tarih Öğretimi Ulusal Merkezi)*" tarafından öğrencilerin tarih öğretimi aracılığıyla kazanması gereken tarihsel düşünme becerilerini beş başlık altında toplanmıştır⁷⁴:

- Kronolojik düşünme,
- Tarihsel kavrama,
- Tarihsel analiz ve yorum,
- Tarihsel araştırma,
- Tarihsel konular, analiz ve karar verme.

İngiltere'de de ABD'deki benzer bir şekilde tarih öğretiminin kazanımları; tarihsel bilgi ve anlama, tarihsel yorumlar, tarihsel kaynakları kullanma şeklinde belirlenmiştir. Böylelikle öğrencilerin, geçmişini birincil elden kaynaklara dayanarak bizzat yaparak yaşayarak öğrenmeleri amaçlanmıştır.

XIX. yüzyılda eğitim kurumlarına girmeye başlayan tarih derslerinde zaman içerisinde amaç, içerik ve yöntem konusunda önemli değişimler yaşanmıştır. XX. yüzyılda ortaya çıkan postmodern tarih anlayışı ile makrodan ziyade mikro önem kazanmış, birey olarak insana vurgu yapılmış ve tarihin konu alanı çeşitlenmiştir. Postmodern tarih anlayışının etkisiyle sıradan insanların yaşam tarzları ile yerel ve kültürel tarihin de en az siyasi tarih kadar öğretilmeye değer olduğu kabul edilmiştir. Postmodern tarih anlayışı ile yerel ve kültürel tarih de tarih dersi öğretim programlarında yerini almaya başlamıştır. Avrupa eğitim sistemlerin çoğunda tarih derslerinde siyasi ve askeri tarihin yanında sosyo-kültürel ve ekonomik konularında öğretilmesi yönünde bir eğilim yaşanmıştır. Tarih öğretimi üzerine çalışma yapan H.

⁷³ Demircioğlu, "Tarih Öğretimi" s. 4.

⁷⁴ Aynı yer.

Cooper, J. Slater, R. Stradling gibi araştırmacılar Avrupa ülkelerindeki tarih dersi müfredatlarında yerel, ulusal, Avrupa ve dünya tarihi konularının dengeli bir şekilde yer alması gerektiği savunurken siyasi ve askeri tarih konularına ağırlık verilmesinin doğru olmayacağını ileri sürmüşlerdir. Toplumsal cinsiyet, azınlık, göçmen gibi gruplarında müfredatlarda yer alması gerektiğini savunmuşlardır⁷⁵.

XXI. yüzyılda ise Avrupa Konseyi ve EUROCLIO (Avrupa Tarih Eğitimcileri Derneği) tarih öğretiminde uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi, ırkçılık ve ayrımcılığın önlenmesi, kültürel çeşitliliklerin ortaya çıkarılarak çeşitliliklere karşı farkındalık geliştirilmesi, ortak kültürel mirasa saygı, hoşgörü ve eşitlik gibi konularda çalışmalar yürütmektedir. Bu çalışmalar içinde, 31 Ekim 2001 tarihli 771. Bakan Temsilcileri Toplantısı'nda Bakanlar Komitesi tarafından ve Türkiye'nin de katıldığı REC 2001 Projesi'nde Tarih Eğitiminin Hedefleri, Tarihin Kötüye Kullanımı, Tarih Eğitiminde Avrupa Boyutu, Ders Programı İçeriği, Öğretim Metotları gibi başlıklar altında tarih öğretiminin nitelikleri belirlenmiştir⁷⁶. Bu tavsiye kararlarına göre XXI. yüzyılda tarih eğitiminin hedefleri⁷⁷:

- Sorumlu ve üretken vatandaşların yetiştirilmesinde ve her türlü farklılığa saygının geliştirilmesinde hayati bir yere sahip olmak,
- Halkalar arasında karşılıklı güvenin, uzlaşma ve anlayışın sağlanmasında etkin bir rol oynamak,
- Hoşgörü, insan hakları ve demokrasi gibi temel değerlerin yaygınlaşmasında etkin bir rol oynamak,
- Farklılıklarıyla zenginleşen Avrupa'nın ortak kültür ve tarih mirası temelinde inşası sürecinde hayati bir rol oynamak,
- Toplumların güven duygusu ve karşılıklı anlayışla barış içinde gelişmelerini ve Avrupa'nın inşasına gençlerin etkin katılımını sağlayan, gençlerin gelişmesinde rol sahibi olan eğitim politikasının parçası olmak,

⁷⁵ Dilek, aynı makale, s. 181.

⁷⁶ Kaya, aynı makale, s. 51.

⁷⁷ Eda Cerrahoğlu, "Avrupa Konseyi değişime çağırıyor", *Toplumsal Tarih*, S. 100, (Nisan 2002), s. 58.

- Özellikle hassas ve tartışmalı konularda, öğrencilerde bilgiyi eleştirel ve sorumlu bir biçime analiz etme ve yorumlama gibi entelektüel yeteneklerin gelişmesine olanak vermek,
- Avrupa vatandaşlarının devraldıkları ortak tarihi mirasın yerel, bölgesel ve ulusal boyutları hakkında bilgilendirerek bireysel ve toplumsal kimliklerini güçlendirmelerini sağlamak,
- İnsanlığa karşı işlenecek suçları önlemek için bir araç olmak.

Ayrıca tarihsel olguları aktarmak, eleştirel ve analitik bir öğrenmeyi sağlayabilmek için öğretim materyali olarak⁷⁸;

- Halka açık arşivlerden (özellikle Doğu ve Orta Avrupa ülkelerinde, eskiden hiç erişilme şansı olmayan otantik belgeleri içeren arşivler),
- Film, belgesel ve görsel-işitsel ürünlerden,
- Bilişim teknolojisi yoluyla iletilen malzemelerden,
- Öğrencilere yakın geçmişlerindeki hadiselerle gerçekçi bir bakış açısı kazandıran, Avrupa genelinde kurulmuş müzelerden ve tarihi mekânlardan,
- Yakın geçmişteki tarihsel olayların sözlü tanıklarıyla gençler için tarihi canlı kılabilen sözlü tarihten yararlanılmalıdır.

1.4.2. Osmanlı Devleti'nde Tarih Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

Osmanlı Devleti'nde klasik eğitim kurumları olan sıbyan mektepleri ve medreselerin müfredatlarında Tanzimat Dönemi'ne kadar tarih dersine yer verilmemiştir. Ders programlarında tarih dersine açıkça yer verilmemesi, medreselerde tarih dersinin okutulmadığı kanaatinin oluşmasına sebep olsa da tarih, edebiyat dersi içerisinde yer almış⁷⁹ ve okutulan kitaplarda tarihle ilgili konulara yer verilmiştir.

1776 yılında ilk askeri deniz okulu olarak açılan Mühendishane-i Bahri Hümayun'da harp tarihi dersi gösterilirken 1795 yılında uzman subay yetiştirmek

⁷⁸ Cerrahoğlu, aynı makale, s. 59.

⁷⁹ Merey, aynı makale, s. 30.

için açılan Mühendishane-i Berri Hümayun'un dört yıllık programında da harp tarihi dersine yer verilmiştir⁸⁰.

Tanzimat Dönemi'yle birlikte Osmanlı Devleti'nin kurumlarının tümünde olduğu gibi tarih anlayışında da modernleşmeye gidilmiştir. Bu dönemde tarih anlayışı, dinî eksenden hanedan tarihine doğru kaymıştır. Osmanlı Hanedanlığı etrafında ırk, din, dil ve mezhep ayrımı yapmaksızın bütün Osmanlı tebaasını bir arada tutmayı hedefleyen bir tarih anlayışı ortaya çıkmıştır. Padişah aynı zamanda halife olduğu için hanedan tarihi yanında dinin etkisi de devam etmiştir⁸¹.

Osmanlı Devleti'nde eğitim sisteminin ıslah edilmesi yönündeki en önemli gelişme, 1869 yılında yürürlüğe giren Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'dir. Bu nizamname genelde eğitim sisteminde, özelde ise tarih eğitiminde önemli bir dönüm noktasıdır. Nizamname ile sıbyan mektepleri ve rüştiyelere tarih dersi konulmuştur⁸².

Osmanlı Devleti'nde temel eğitim kurumları olan ve ıslahat hareketlerine girişilen sıbyan mekteplerinde, 1869 Maarif-i Umumiye Nizamname ile öğretim süresi dört yıl olarak belirlenmiş ve "*Muhtasar Tarih-i Osmanî*" adıyla tarih dersine yer verilmiştir⁸³. Böylelikle Nizamnamesi ile ilköğretim ders müfredatında Muhtasar Tarih-i Osmanî adıyla ilk kez tarih dersine yer verilmiştir.

Sıbyan mekteplerinde okutulacak kitapların yazım ve tercümeleleriyle ilgili 1870 yılında bir şartname yayınlanmıştır. Tarih ders kitabı şartnamesine bakıldığında; vatan sevgisi gibi konulara ağırlık verilmesi, iyi davranışların övülmesi, kötü davranışların yerilmesi, muhakemeye girişilmemesi ve kitapların hikaye tarzında yazılmasına dikkat edilmesi gibi konulara önem verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu durumda, devletin sınırları içinde yaşayan bütün tebaayı Osmanlı vatandaşlığı etrafında toplama düşüncesi etkindir⁸⁴. Muhtasar Tarih-i Osmanî kitabında; Osmanlıların Kayı aşiretine mensup oldukları, Süleyman Şah komutasında Anadolu'ya yerleştikleri, Ertuğrul'un aşirete lider olmasıyla Söğüt ve Eskişehir

⁸⁰ Yahya Akyüz, *Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 – M.S. 2011*, Ankara 2011, s. 144-145.

⁸¹ Ahmet Aydın, "Osmanlılarda Tarih Yazıcılığı", *Türkler Ansiklopedisi*, C. XI, s. 785.

⁸² Merey, aynı makale, s. 31.

⁸³ Kerim Sarıçelik, *Konya'da Modern Eğitim Kurumları (1869 1919)*, Konya 2010, s. 15.

⁸⁴ Merey, aynı makale, s. 31.

ovalarının mükâfat olarak verildiği ve Sultan Osman'dan başlayıp Abdülaziz dönemine kadar her padişah devri ana hatlarıyla anlatılmıştır⁸⁵.

1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'ne göre erkek rüştiyelerinde okutulmak üzere "*Tarih-i Umûmî*" ve "*Tarih-i Osmanî*" dersleri belirlenirken kız rüştiyelerinde okutulmak üzere "*Muhtasar Tarih ve Coğrafya* dersi belirlenmiştir⁸⁶. Böylelikle tarih dersleri, 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile rüştiye programına da girmiştir. Ordunun subay ihtiyacını karşılamak için 1875 yılından itibaren açılan askeri rüştiyelerde de tarih derslerine yer verilmiştir⁸⁷.

Tanzimat Dönemi'nden Meşrutiyet Dönemi'ne geçişte dönemin eğitim alanında en önemli isimlerinden birisi Selim Sabit Efendi'dir. Selim Sabit Efendi eğitim tarihinde yenileşme (usûl-i cedîd) hareketini başlatması, öğretmenler için bir rehber niteliği taşıyan Rehnümâ-yı Muallimîn kitabını yazması ve öğretmen adaylarını medrese zihniyetinden kurtarmaya çalışması nedeniyle önemli bir yer tutmaktadır. Öğretmenlere rehber niteliği taşıyan ve eğitim-öğretim yöntemleri konusunda yazılmış ilk eserlerden olan Rehnümâ-yı Muallimîn adlı eserde, tarih derslerinin nasıl işlenmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Buna göre öğretmenler hikaye anlatmaktan çok önemli tarihi olayları öğretmelidir. Öğretmen önce konuyu kendisi anlatmalı daha sonra öğrencilere anlattırarak soru-cevap yöntemi ile alıştırmalar yapmalı ve nedensellik ilkesi üzerinde durmalıdır⁸⁸.

Tanzimat Dönemi'nde açılan diğer bir eğitim kurumu da idadilerdir. 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'nde, idadilerin öğrenim süresi üç yıl olarak belirlenmiş ve ders programında "*Tarih-i Umûmî*" adı altında tarih dersine yer verilmiştir⁸⁹.

1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'nde rüştiye, idadi ve sultanilere öğretmen yetiştirmek için İstanbul'da Darümuallimin-i Kebir adında bir öğretmen

⁸⁵ Cahit Yalçın Bilim, *Türkiye'de Çağdaş Eğitim Tarihi (1734 – 1876)*, Eskişehir 2002, s. 207.

⁸⁶ Akyüz, *aynı eser*, s. 165.

⁸⁷ Fahri Özteke, "XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Tarih Eğitimi", (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya 2006, s. 39.

⁸⁸ Akyüz, *aynı eser*, s. 203-205.

⁸⁹ Sarıçelik, *aynı eser*, s. 136.

okulunun açılması öngörülmüştür. Bu okulun üç bölümden oluşması ve her bölümün ise biri edebiyat diğeri ulum ve fen olmak üzere iki sınıftan oluşması kabul edilmiştir⁹⁰. Darümuallimin-i Kebir'in rüştiye şubesinin edebiyat bölümünde “*Tarih-i Umumi*” dersinin konulmasına rağmen diğere şube ve sınıflarda tarih dersine yer verilmemiştir⁹¹.

1874 yılında İstanbul Darümuallimini adı altında hizmet veren okulun sıbyan şubesinde “*Muhtasar Tarih-i Osmanî*”, rüşdi şubesinde “*Tarih*”, idadiye şubesinde “*Tarih-i Umumi ve Osmanî*” adı altında tarih derslerine yer verilmiştir⁹².

1869 tarihli Maarif-i Umûmiye Nizamnâmesi ile okullarda istihdam edilecek kadın öğretmen ihtiyacını karşılayabilmek için Dârümuallimât açılması öngörülmüştür. Darümuallimat'ın sıbyan şubesinde “*Tarih-i Osmanî*”, rüştiye şubesinde “*Tarih*” derslerine yer verilmiştir⁹³. 1873–74 eğitim-öğretim yılında Darümuallimat'ta tarih dersleri programdan kaldırılmış ve bu dersin yerine imlâ, piyano, dikiş makinesi gibi dersler konulmuştur⁹⁴.

Osmanlı Devleti'nde medreselerin dışında modern bir üniversite eğitimi verebilme, Osmanlı tebaasının birlikte eğitim görebilmeleri sağlama, kamu hizmetlerinde görev alabilecek memur ihtiyacı giderme gibi amaçlarla 1863'te Darülfünun açılmıştır. Darülfünun'da Ahmet Vefik Efendi tarafından halka açık bir şekilde tarih felsefesi üzerine konferanslar verilmiştir⁹⁵. Darülfünun'un 1865'te taşındığı konağın yanması üzerine 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'nde Darülfünun-ı Osmanî adıyla yeniden kurulması planlanmıştır. Darülfünun'un Hikmet ve Edebiyat Şubesi'nde “*İlm-i Tarih*” ve “*Tarih-i Umumi*” adı altında bağımsız olarak tarih dersine yer verilirken İlm-i Hukuk Şubesi'nde tarih dersi bağımsız bir ders olarak yer almamıştır. Ulûm-ı Tabiiye ve Riyaziye Şubesi'nde ise tarih dersi

⁹⁰ Selçuk Akşin Somel, *Osmanlı'da Eğitimin Modernleşmesi (1839-1908) İslamlaşma, Otokrasi ve Disiplin*, İletişim Yayınları, İstanbul 2015, s. 169.

⁹¹ Bayram Kodaman, *Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi*, Ankara 1991, s. 182.

⁹² Akyüz, *aynı eser*, s. 182.

⁹³ Osman Nuri Ergin, *Türk Maarif Tarihi*, C. I – II, İstanbul 1977, s. 668-669.

⁹⁴ Mustafa Şanal, “Osmanlı İmparatorluğu'nda Kız Öğretmen Okulunun (Darümuallimat) Kuruluşu, Okutulan Dersler ve Kapatılışı (1870 – 1924), Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma Ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM), S. 26, (Güz 2009), s. 232.

⁹⁵ Bilim, *aynı eser*, s. 358.

bağımsız bir ders olarak okutulmasa da dünyanın yaratılışını konu alan Tarih-i Ulum-i Tabiiye dersine yer verilmiştir⁹⁶.

İkinci kez açılan Darülfünun'un müdürü Tahsin Efendi'nin tabii bilimler deneyleri nedeniyle dinsizlikle suçlanarak görevden uzaklaştırılması, Cemalettin Afgani'nin "*Peygamberlik sanattır*" söylemi nedeniyle kâfirlikle suçlanması okulun 1873'te kapatılmasına yol açmıştır⁹⁷. Bir yıl sonra Darülfünun, Galatasaray Sultanîsi içinde Hukuk Mektebi, Turuk ve Maabir (yollar ve köprüler) Mektebi ve Edebiyat Mektebi olarak tekrar açılmıştır. Edebiyat Şubesi'nde "*Tarih-i Umumi*" dersi okutulmuştur⁹⁸.

Osmanlı Devleti'nde tarih eğitimi, II. Abdülhamid'den itibaren siyasal tartışmaların merkezi olmuştur. Bu dönemde, Tanzimat Dönemi'nde eğitimde başlatılan reformlara devam edilmiş ve eğitim sistemi merkezileştirilerek devletin eğitimdeki kontrolü arttırılmıştır.

II. Abdülhamid Dönemi'nde padişaha bağlı dindar bir nesil yetiştirmek için okulların programlarına fıkıh, kelam, tefsir, ahlak dersleri konulurken tarih, edebiyat, felsefe gibi dersler okul programlarından kaldırılmıştır. Bu dönemde Fransız İhtilali sonucunda ortaya çıkan uluslaşma sürecinin etkisini azaltabilmek ve sosyal disiplinizasyon gereği Osmanlılık idealine sahip, padişaha itaatli, dindar bir nesil yetiştirebilmek amaçlandığı için okulların müfredatları, ders kitapları değiştirilmiştir⁹⁹. Bu değişikliklerden ilki Muhtasar Tarih-i Osmanî dersinin sıbyan mekteplerinden kaldırılması olmuştur. Ayrıca rüştiyelere ait müfredattan da Tarih-i Umumî dersi kaldırılmış, Tarih-i Osmanî dersi ise müfredatta yer almaya devam etmiştir. Genel tarihin müfredattan kaldırılması ile XX. yüzyıl başlarına kadar okullarda ders kitabı olarak okutulan Ali Tevfik'in Fezleke-i Tarih-i Umumî'si de kaldırılmıştır¹⁰⁰.

⁹⁶ Akyüz, *aynı eser*, s. 169.

⁹⁷ Bilim, *aynı eser*, s. 369.

⁹⁸ Türk, *aynı tez*, s. 74.

⁹⁹ Benjamin C. Fortna, *Mekteb-i Hümayun Osmanlı İmparatorluğu'nun Son Döneminde İslam, Devlet ve Eğitim*, İstanbul 2005, s. 202.

¹⁰⁰ Merey, *aynı makale*, s. 32.

II. Abdülhamid Dönemi'nde hürriyet fikrinin yayıldığı gençler arasında tarih dersi, ideallerin aktarılmasında araç ve dayanak olarak kullanılmış ve tarihi yapıtlara verilen önem artmıştır. Namık Kemal, Ziya Paşa gibi yazarlar, tarih aracılığıyla ideallerini gençlere aktarabilmeyi amaçlamışlardır¹⁰¹.

Usul-ı cedid eğitimde ders araç ve gereçleri ile öğretim yöntemlerinde yenileşmeyi ifade eder¹⁰². Usul-ı cedide göre eğitim yapan ve ilki 1873 yılında İstanbul'da açılan ilköğretim düzeyindeki iptidai okullarında, tarih dersinin gündeme gelmesi II. Abdülhamid Dönemi'ndedir. 1892 yılında "*Dersaadet Mekatib-i İbtidaiyesi İçün Talimat-ı Mahsusu*" adında bir talimatname yayınlanarak iptidai mekteplerinde okutulacak dersler belirlenerek İstanbul ve kasaba iptidai mekteplerinin üçüncü sınıfına "*Mülahhas Tarih-i Osmanî*" dersi konulmuştur. Bu derste XIX. yüzyıla kadar tarihi olaylar yüzeysel olarak ele alınmıştır. Köy iptidai mekteplerinde ise tarih dersine yer verilmemiştir¹⁰³.

II. Abdülhamid Dönemi'nde yapılan tartışmalar sonucunda köylerdeki iptidai mekteplerinde tarih ve coğrafya derslerine ihtiyaç olmadığına karar verilirken şehirlerdeki iptidai mekteplerinde ise 1904 yılında tarih dersi kaldırılmıştır¹⁰⁴.

1880'den sonra idadilerin önem kazanmasıyla pek çok rüştiye, idadiler ile birleştirilmiştir. 1892 yılında çıkarılan rüştiye ders programlarına bakıldığında; zükur rüştiyelerinin 2 ve 3.sınıfında haftada iki saat tarih dersine yer verilirken inas rüştiyelerinin 4 ve 5.sınıfında haftada iki saat, 6.sınıfında ise haftada bir saat tarih dersine yer verilmiştir. 1902 yılında çıkarılan rüştiye ders programına bakıldığında; zükur rüştiyelerinde tarih dersine 1892 yılındaki gibi yer verildiği, inas rüştiyelerinde ise 4 ve 5.sınıftaki tarih dersinin birer saat azaltıldığı görülmektedir¹⁰⁵.

¹⁰¹ Mustafa Safran, "Osmanlı Tarihi Öğretimi Ve Osmanlı İmajı", *Tarih Eğitimi Makale Ve Bildiriler*, Mustafa Safran, Ankara 2006, s. 145-146.

¹⁰² Ersin Çora, "Osmanlı Dönemi'nde Burdur'da Modern Temel Eğitim Kurumları", (Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya 2015, s. 35.

¹⁰³ Akyüz, *aynı eser*, s. 227.

¹⁰⁴ Merey, *aynı makale*, s. 32.

¹⁰⁵ Sarıçelik, *aynı eser*, s. 123.

İdadiler, rüştiyelerin üzerinde bir ortaöğretim kurumu olarak tasarlandığı ve rüştiyeleri kapsar şekilde açıldıkları için bu iki okulun ders programları beraber verilmektedir. 1898-1899 yılı idadi ders programına bakıldığında yedi yıllık leyfî idadilerin iki, üç, dört ve beşinci senesinde haftada ikişer saat; altı ve yedinci senesinde haftada birer saat tarih dersi bulunmaktadır. Beş yıllık neharî idadilerinde ise ikinci seneden itibaren ikişer saat tarih dersi konulmuştur¹⁰⁶. Daha sonra 1904 tarihli programa bakıldığında Tarih-i Umumî dersleri müfredattan kaldırılmış, tarih tamamen İslam ve Osmanlı tarihine indirgenmiştir.

Rüştiye ve yüksek öğretim arasında Osmanlılık idealine uygun olarak tasarlanan sultanilerin ilki, 1 Eylül 1868 tarihinde Mekteb-i Sultani ya da diğer adıyla Galatasaray Sultanisi olarak açılmıştır. Mekteb-i Sultani'nin iptidaî sınıfında tarih dersine yer verilmezken taliye sınıfında tarih dersine yer verilmiştir. Bu derslerde dünyanın yaratılışı, milletlerin ortaya çıkışı gibi olaylar ele alınmış ve İlkçağ'a kadar olan tarihi olaylar üzerinde durulmuştur. Sınıf-ı Âliye'de ise Tarih-i Osmanî, Tarih-i İslam, Tarih-i Umumi (orta ve son çağlar) dersleri işlenmiştir¹⁰⁷.

II. Abdülhamid Dönemi'nde Darümuallimîn'in idadî şubesi kapatılmış ve okul, Darümuallimîn-i Âliye adıyla eğitime devam etmiştir. Okulun iptidai şubesinde İslam Tarihi dersine, rüştiye şubesinde Tarih dersine yer verilmiştir. Âliye şubesinin Edebiyat bölümünde tarih dersine yer verilirken Fünûn bölümünde tarih dersine yer verilmemiştir. Edebiyat ve Fünûn bölümlerinde müşterek okutulan derslerde de tarihe yer verilmemiştir¹⁰⁸. Darümuallimat'ta ise 1898 yılında haftada birer saat olmak üzere her sınıfta İslam tarihine yer verilmiştir¹⁰⁹.

Ulûm-ı Âliye-i Diniye, Ulûm-ı Riyaziye ve Tabiiye ve Edebiyat şubelerinden oluşan ve 1900 yılında tekrar açılan Darülfünun-ı Şahane'de Ulûm-ı Âliye-i Diniye şubesinde Tarih-i Din-i İslam dersi adı altında İslam dininin tarihine, Edebiyat şubesinde Tarih-i Osmanî ve Tarih-i Düvel derslerine yer verilmiştir¹¹⁰.

¹⁰⁶ Akyüz, *aynı eser*, s. 233.

¹⁰⁷ Kodaman, *aynı eser*, s. 142.

¹⁰⁸ *Aynı eser*, s. 149.

¹⁰⁹ Türk, *aynı tez*, s. 115.

¹¹⁰ Akyüz, *aynı eser*, s. 237.

II. Abdülhamid Dönemi'nde tarih eğitimine bakıldığında tarih, siyasal tartışmaların merkezi olmuştur. Bu dönemde, Tanzimat Dönemi'nde eğitimde başlatılan reformlara devam edilmiş ve eğitim sistemi merkezileştirilerek devletin eğitimde kontrolü arttırılmıştır. Fransız İhtilali sonucunda ortaya çıkan uluslaşma akımının devletin sınırlarını tehdit etmesi ve özgürlük, eşitlik gibi fikir akımlarının Osmanlı toplumunda yaygınlaşması ile II. Abdülhamid'e karşı muhalif bir grup ortaya çıkmıştır. Muhalif grubun okullarda yaygınlaşması nedeniyle Tarih-i Umumî dersleri okullardan kaldırılmış ya da derslerin saatleri azaltılmıştır. İslam tarihine ve Osmanlı tarihine ağırlık verilmiştir. Ayrıca bu dönemde, padişaha bağlı dindar bir nesil yetiştirmek istenmesi de tarih dersini etkilemiştir. Yani II. Abdülhamid Dönemi'nde yaşanan politika değişikliği ile sosyal disiplinizasyon gereği Osmanlılık idealine sahip, padişaha itaatli, dindar bir nesil yetiştirmek amaçlandığı için okulların müfredatları ve ders kitapları değiştirilmiştir¹¹¹.

23 Temmuz 1908 tarihinde meşrutiyetin tekrardan ilan edilmesiyle başlayan II. Meşrutiyet Dönemi, eğitimde önemli tartışmaların ve gelişmelerin yaşandığı bir dönem olmuştur. Programlar yenilenmiş, okullara ilk kez siyasal konuları içeren dersler konulmuş, ilköğretim parasız ve zorunlu hale getirilmiş ve tarih, edebiyat, felsefe gibi dersler okul programlarına tekrardan konulmuştur. Balkan Savaşları'nın kaybedilmesiyle Türkçülük ideolojisi eğitim politikalarına yansımıştır. II. Meşrutiyet Dönemi'nde tarih öğretimi vatanını, milletini sevmek ve geçmişten ders almak için bir araç olmuştur.

II. Meşrutiyet'in ilanından itibaren eğitimde başlayan düzenlemeler ile ilköğretim ve ortaöğretimin kurumsal yapısı ve amacı yeniden düzenlenmiş, program ve ders kitapları İttihat ve Terakki'nin hedefleri doğrultusunda yeniden şekillenmiştir. Tarih dersleri müfredatlarda yer alarak ulusal bilincin oluşturulması ile milli ve vatani terbiyeyi sağlama aracı olarak görülmüştür¹¹². Türkçülük akımının gelişmesi, müfredatta Türk tarihi ile ilgili konuların genişlemesine sebep olmuştur.

¹¹¹ Fortna, *aynı eser*, s. 202.

¹¹² Safran, "Osmanlı", s. 146.

Ders programlarında hayati ve sosyal içerikli konular yer alırken tarih kitaplarına harita ve resimler ilave edilmiş, devlet adamları ile ilgili bilgiler konuşmuştur¹¹³.

İlkokullar için tarih dersinin yeniden müfredatta yer alması II. Meşrutiyet Dönemi'nde olmuştur. İptidai mekteplerinin üçüncü sınıflarına haftada ikişer saat tarih dersi konularak Muhtasar Tarih-i Osmanî ders kitabı olarak belirlenmiştir¹¹⁴.

Satı Bey'in 1909-1912 yılları arasında Darülmüallimin'in başına geçmesi Türk eğitim tarihi açısından önemli bir dönüm noktasıdır. Satı Bey, Darülmüallimin'i yeniden yapılandırarak öğretmen yetiştirme sisteminde yeniliklere gitmiştir. Öğretmen için uygulama okulu özelliği taşıyan “*Tatbikat Mektebi*” kurmuştur. Bu mektepte Satı Bey tarafından kırkar dakikadan günde dört saat tarih dersi verilmiştir. Önce “*Tedrisat-ı İptidaiye Mecmuası*” adıyla sonra ise “*Tedrisat Mecmuası*” adıyla bir eğitim mecmuası çıkarmıştır. Bu mecmuada öğretmenler yönelik öğretim tekniklerinin anlatıldığı birçok makale ve Tatbikat Mektebi'nde işlenen dersler, ders örnekleri olarak yayınlanmıştır. Mecmuada tarih öğretimine ilişkin yer alan makale ve ders örnekleri yapılandırmacı yaklaşıma yakın bir içeriğe sahiptir¹¹⁵. Ayrıca Tedrisat-i İbtidaiye Mecmuası'nda siyasi tarihle ilgili konuların zihinde daha iyi canlanması için bazı tarihi olayların temsili resimleri çizdirilmiştir. Osmanlıların Rumeli'ye Geçışı, Üçüncü Mustafa'nın Kılıç Alayı bunlardan bazılarıdır¹¹⁶.

II. Meşrutiyet Dönemi'nde ilköğretimle ilgili büyük çaplı değişiklikler 1913 yılında çıkarılan “*Tedrisat-ı İbtidaiye Kanun-ı Muvakkati*” ile gerçekleştirilmiştir. Dört yıllık iptidai mektepleri, rüştiyeleri de kapsayacak şekilde altı yıla çıkarılarak ikişer yıldan oluşan üç devre (Devre-i Ulâ, Devre-i Mutavassıta, evre-i Âliye) ayrılmıştır. İlköğretimin zorunlu ve devlet okullarında parasız olması kabul edilmiştir. Ayrıca derslerin müfredat programları da belirlenerek *Mekatib-i İbtidai Müfredat Programı* yürürlüğe girmiştir. Bu müfredata göre birinci sınıfta bağımsız

¹¹³ Nevzat Köken, *Cumhuriyet Dönemi Tarih Anlayışları Ve Tarih Eğitimi (1923-1960)*, Ankara 2014, s. 27-28.

¹¹⁴ Meryem, aynı makale, s. 31.

¹¹⁵ Mustafa Safran, “Türkiye’de Tarih Öğretiminin Gelişimi”, *Tarih Öğretim Yöntemleri*, Ed. Muammer Demirel, Ankara 2016, s. 11.

¹¹⁶ Bahri Ata, “Üniversite Öncesi Okul Tarih Öğretiminde Siyasi Tarihin Yeri”, *Prof. Dr. Oral Sander Anısına Türkiye’de Siyasi Tarih’in Gelişimi ve Sorunları Sempozyumu*, (Yay. Haz. Gökhan Erdem), Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 2006, s. 34-35.

bir tarih dersine yer verilmezken Musâhabât-ı Ahlâkiyye ve Medeniyye'nin bir kısmının tarihi olgu ve hikayelere dayandırılması istenmiştir. İkinci sınıfta kronolojik bir tarih anlatımından kaçınılarak Osmanlı ve İslam tarihinin ünlü kişileri hakkında menkıbeler anlatılacak, okulun bulunduğu yerde vatana hizmet eden veya türbe, cami, medrese gibi vakıf kurumları yaptıran biri varsa onun hikayesine yer verilecektir. Üçüncü sınıfta haftada iki saat Muhtasar Tarih-i Osmanî dersi konulmuştur. Bu derste tarih öğretmeninden yeri geldikçe Osmanlı donanmasının başarılarından bahseden hikayeler anlatması, duraklama ve gerilemenin nedenleri üzerinde öğrencilerin anlayabileceği şekilde durması istenmiştir. Tarihi eserlere gezilerin düzenlenmesi, Osmanlı mimari eserlerinin resimlerinin gösterilmesi, öğrencilere mimari eserlerin taklitlerinin yaptırılması, öğrencilerin mimari eserlerin resimlerini keserek bir hatıra defteri oluşturmasının sağlanması istenmiştir. Dördüncü sınıfta haftada iki saatlik Muhtasar Tarih-i Osmanî dersi konularak Trablusgarp ve Balkan Savaşları gibi yakın tarihe ait konulara yer verilmiştir. Beşinci sınıfta Muhtasar Tarih-i Medeniyet dersine, altınca sınıfta ise Muhtasar Kurun-u Cedide dersine yer verilmiştir. 1914 yılındaki müfredatta birinci sınıfta haftada iki saat İlk Çağ Tarihi, ikinci sınıfta Orta Çağ ve İslam Tarihi, üçüncü sınıfta Tarih-i Osmanî ve Avrupa Tarihi, dördüncü sınıfta Avrupa Tarihi yer almıştır¹¹⁷.

1914 yılında “*Islah-ı Medâris Nizamnamesi*” çıkarılmış ve İstanbul'daki medreseler, “*Darü'l-Hilafeti'l-Aliyye Medresesi*” adı altında toplanarak Tarih-i Umumi ve Tarih-i Osmanî dersleri konulmuştur¹¹⁸.

II. Meşrutiyet Dönemi'nde iptidai mektepleri ile birleştirilen rüştiyelerin yanında eski müstakil rüştiyeler de devam etmiştir. Rüştiyelerin birinci senesinde Hz. Âdem'den İslam Medeniyeti'ne kadar haftada iki saat Tarih-i Enbiya ve Tarih-i İslam; ikinci senesinde Osmanlıların evvelinden Büyük İnkılâp'a (II. Meşrutiyet'in ilanı) kadar haftada iki saat Muhtasar Osmanlı Tarihi; üçüncü senede Mısırlılardan o andaki Afrika ve Amerika medeniyetlerine kadar haftada iki saat Tarih-i Umumi; dördüncü senede tarihin tanımını ve öneminden Ortaçağ Lehistan'ına kadar haftada iki saat Tarih-i Umumi; beşinci senede Araplardan Ortaçağ medeniyetine kadar haftada

¹¹⁷ Safran, “Osmanlı”, s. 148.

¹¹⁸ Akyüz, *aynı eser*, s. 258.

iki saat Tarih-i Umumi; altıncı senede Osmanlılar-Ertuğrul Gazi'den Yeniçağ medeniyetine kadar haftada iki saat Tarih-i Umumi; yedinci senede Fatih Dönemi'nden Osmanlı Medeniyeti'ne kadar haftada üç saat Tarih-i Umumi derslerine yer verilmiştir¹¹⁹.

II. Meşrutiyet Dönemi'nde idadi müfredat programında Umum-i Tarih adı altında tarih dersi konulmuştur. Mekteb-i Sultaniye'nin müfredat programında ikinci sınıftan itibaren haftada iki saat tarih derslerine yer verilirken Darülmualimin'in iki senelik programında; birinci senede Tarih-i İslam, ikinci senede Osmanlı tarihi birer saat okutulmuştur. Darülmualimin-i İptidai'de 1915 yılındaki programda birinci senede bir, ikinci senede iki, üçüncü senede bir, dördüncü senede bir saat tarih dersine yer verilmiştir¹²⁰.

II. Meşrutiyet Dönemi tarih eğitimine baktığımızda önemli değişikliklerin yapıldığı görülmektedir. Tarih dersi müfredatlarda yeniden yer almış ve ders saati arttırılmıştır. Tarih öğretimi bir amaç olmaktan çıkmış ve ulusal bilincin oluşturulmasında araç olarak görülmüştür. Tarih derslerini muhtevası değişmiştir. Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan önceki Türk tarihi de müfredatta yerini almıştır. Tarih dersinin işlenişinde günümüz yapılandırmacı yaklaşımına yakın önerilerde bulunulmuştur.

1.4.3. Cumhuriyet Dönemi Tarih Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

I. Dünya Savaşı'nın kaybedilmesi ve 30 Ekim 1918 tarihinde Mondros Mütarekesi'nin imzalanması ile Anadolu toprakları işgale açık hale gelmiştir. Vatanın ve milletin hürriyetini tekrardan sağlayabilmek için başlatılan İstiklal Harbi'nin kazanılması ile bağımsızlık tekrardan sağlanmıştır. I. Dünya Savaşı ile başlayıp İstiklal Harbi ile devam eden bu süreçte, savaş ortamının etkileri tarih eğitimi üzerine yapılan çalışmaların azalmasına neden olmuştur.

İstiklal Harbi'nin kazanılması Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasına giden yolu açmıştır. Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan itibaren siyasal, sosyal ve kültürel

¹¹⁹ Türk, aynı tez, s. 138.

¹²⁰ Aynı tez, s. 133-139.

arıdan büyük bir değişim yaşımıştır. Radikal değişikliklerin yaşandığı bu dönemde Cumhuriyet ideolojisinin ve inkılâpların halka benimsetilmesi, eğitimin önemli bir amacı olarak görülmüştür. Eğitimde milliliğin ön planda olduğu Atatürk Dönemi'nde, tarih eğitimi milli esaslar içerisinde Cumhuriyet ideolojisine uygun hale getirilmiştir¹²¹. Atatürk Dönemi tarih eğitiminin şekillenmesinde Türk Tarih Tezi etkili olmuştur. Atatürk Dönemi tarih anlayışında milli çağdaşlaşmayı esas alarak kültürel zemini şekillendirme amaçlanmış, siyasi ve toplumsal hayatın merkezinde laik, milli ve bilimsel yaklaşımları etkin kılmaya çalışılmıştır¹²².

Cumhuriyet'in ilk yıllarında müfredatın belirlenmesi ve yeni ders kitaplarının yazılması için 23 Nisan 1924 tarihinde II. Heyet-i İlmiye toplantısı düzenlenmiştir. Toplantıda tarih eğitimi ve okul kitapları ile ilgili köklü bir değişime gidilemeye de saltanatın kaldırılması, İstiklal Harbi, Türkiye Devleti'nin kuruluşu, Sevr ve Lozan Antlaşmaları, Cumhuriyetin İlanı, Halifeliğin kaldırılması konuları müfredata eklenmiştir. Ayrıca ilkokullarda tarih dersinin üçüncü sınıftan bir kıraat ve musahabe şeklinde başlatılmasına ve dördüncü ve beşinci sınıflarda Genel ve Türk Tarihin karışık okutulmasına karar verilmiştir¹²³. Bu dönemde Mehmet Fuat, İhsan Şerif gibi tarihçiler ilkokullar için tarih ders kitabı yazarken Ahmet Refik ve Ali Reşat ise ortaokul ve liseler için tarih ders kitapları yazmıştır¹²⁴.

Cumhuriyet tarihinde esaslı değişikliklerin ilk kez yapılması 1926 programında olmuştur. İlkokul iki devreye ayrılmıştır. İlk devreyi kapsayan 1.2. ve 3. sınıflarda tarih dersi bağımsız bir ders olarak yer almamış, hayat bilgisi dersi içerisinde yer verilmiştir. Tarih derslerine bağımsız bir ders olarak 4. ve 5. sınıflardan oluşan ikinci devrede yer verilmiştir. Tarih derslerinde haritaların kullanılması, tarihi konular ile coğrafyanın ilişkilendirilmesi, müzelere ve tarihi yerlere gezilerin düzenlenmesinin istenildiği 1926 programında, ağırlık Türk tarihine verilerek uygarlık tarihine de önem verilmiştir. Hanedan tarihçiliği anlayışından uzaklaşarak uygarlık tarihi, Eski

¹²¹ Köken, *aynı eser*, s. 183.

¹²² Bülent Köremez, "Demokrat Parti Dönemi Liselerde Tarih Eğitimi Üzerine Bir Araştırma", (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya 2005, s. 21.

¹²³ Köken, *aynı eser*, s. 187-188.

¹²⁴ Safran "Türkiye", s. 12.

Türklerin yaşam biçimleri ve Cumhuriyet yönetiminin idealleri ön plana çıkarılmıştır. Millet ve vatan sevgisine bağlı vatandaşların yetiştirilmesi hedeflenmiştir¹²⁵.

1929 yılında açılan Millet Mektepleri'nde tarih dersine yer verilerek tarihi menkıbe ve tarihi musâhabe anlatma şeklinde ders yapılmıştır¹²⁶.

Türk Tarih Tetkik Cemiyeti'nin kurulduğu, Türk Tarih Tezi'nin ortaya çıktığı, I. Türk Tarih Kongresi'nin yapıldığı 1930'lu yıllar tarih eğitiminde önemli gelişmeleri yaşandığı yıllardır. Bu dönemde Türk Tarih Tezi, tarih eğitimini ve ders kitaplarını şekillendirmiştir. Türk Tarih Tezi ile Cumhuriyet ideolojisinin güçlendirilmesi, Türklerin dünya tarihindeki yerinin ve öneminin ortaya çıkarılması, Anadolu'nun Türk yurdu olduğunun ve Türklerin birçok medeniyetin kuruluşunda rol oynadığının kanıtlanması amaçlanmıştır¹²⁷.

Türk Tarih Tezi'nin etkisiyle hazırlanan ders kitapları 1931-1932 eğitim-öğretim yılında okutulmaya başlanmıştır. Buna göre lise birinci sınıftaki Tarih I kitabı "*Tarihten Evvelki Zamanlar ve Eski Zamanlar*" konularına, Lise ikinci sınıftaki Tarih II kitabı "*Orta Zamanlar*" konularına, Lise üçüncü sınıftaki Tarih III kitabı "*Yeni ve Yakın Zamanlar*" konularına ayrılmıştır. Tarih III kitabındaki konular Osmanlı Devleti'nin Sevr Antlaşması ile parçalanmasına kadar getirilmiştir. Tarih IV kitabında ise İstiklal Harbi, Türk İnkılabı ve Cumhuriyet tarihi konuları anlatılmıştır¹²⁸. M. Kemal'in emriyle Türk Tarih Tetkik Cemiyeti tarafından hazırlanan bu kitaplar ile Türk tarihini gençlere öğretmek, Türk gençliğini milli bir şuurla yetiştirmek, Türk milletinin köklü bir tarihe sahip olduğunu ve birçok medeniyetin kurulmasında önemli rol oynadığını gösterebilmek amaçlanmıştır. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti'nin Türklerin şimdiye kadar kurduğu ve en iyi tarzda oluşturduğu devlet olduğu, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ile Türk milletinin çağdaş medeniyet içerisinde yerini aldığı belirtilmiştir¹²⁹. Böylece Atatürk Dönemi

¹²⁵ Mehmet Sarıoğlu, *Türk Eğitim Tarihinden Esintiler*, İstanbul 2012, s. 18.

¹²⁶ Merey, aynı makale, s. 35.

¹²⁷ Köremez, aynı tez, s. 21.

¹²⁸ Aynı tez, s. 26-30.

¹²⁹ Köken, *aynı eser*, s. 219.

tarih eğitiminde Cumhuriyet ideolojisinin ve inkılâpların halka benimsetilmesi amaçlanmış, Türk Tarih Tezi'ne paralel olarak tarih eğitiminde millilik ön plana çıkarılarak milli bilince sahip bir Türk gençliği yetiştirmek amaçlanmıştır.

Atatürk'ten sonra cumhurbaşkanı seçilen İsmet İnönü Dönemi'nde Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel liderliğinde, Atatürk Dönemi tarih eğitimindeki milliyetçilik ve Türk Tarih Tezi'nin etkileri terk edilerek tarih eğitiminde, Eski Yunan ve Latin kültürü etkisini göstermiştir. Çünkü ülkenin kalkınması ve gelişmesinin Batılılaşma ile mümkün olacağı savunulmuştur. Batılılaşmak içinde, Batı kültür kaynaklarına inmek yani Yunan ve Latin kültürlerinin tanınması gerekmektedir¹³⁰. Medeniyetlerin kaynağını Eski Yunan ve Latin kültürünün oluşturduğu hümanist düşünce İnönü Dönemi'nde tarih eğitimi ve ders kitaplarını şekillendirmiştir.

Tarih dersinde ve tarih kitaplarında hümanist tarih anlayışının etkisiyle genel tarihe ve Batı tarihine önemli bir yer verilerek İlkçağ'da Yunan ve Latin medeniyetine ayrılan bölümler genişletilmiştir¹³¹.

İnönü Dönemi'nin eğitim alanında önemli gelişmelerinden olan Maarif Şuraları'ndan birincisi 1939 yılında düzenlenmiştir. Birinci Maarif Şurası'nda hümanizm tartışılmış, 1943 yılında düzenlenen İkinci Maarif Şûrası'nda tarih öğretimi ile ilgili bir komisyon kurulmuştur. Komisyonun hazırladığı raporda ilkokullardaki tarih dersi konularının çocukların seviyelerine uygun olmadığı ve yeni ders kitaplarının yazdırılması gerektiği sunulmuştur. Ortaokullarda okutulan tarih ders kitapları da yeterli görülmemiştir. Ayrıca tarih eğitiminde araç ve gereç kullanımı ile ilgili fikirler sunulmuştur. 1946 yılın düzenlenen Dördüncü Maarif Şûrası'nda "*demokratik eğitim*" üzerinde durulmuştur. Şûrada Türk Tarih Tezi'ni eleştirenler olduğu gibi tezin korunması gerektiğini savunanlar da olmuştur¹³².

1950 yılında iktidara gelen Demokrat Parti, tarih eğitimini milli bir zemine oturtmayı hedefleyerek tarih ders programlarında ve ders kitaplarında değişiklikler

¹³⁰ Köken, *aynı eser*, s. 221.

¹³¹ *Aynı eser*, s. 228.

¹³² *Aynı eser*, s. 229-231.

yapmıştır. Bu dönemde Türk tarihi konuları nispeten arttırılsa da İnönü Dönemi hümanist tarih anlayışının etkisi devam etmiş, Eski Yunan ve Latin tarihi konuları ağırlıklarını korumuştur¹³³. Batı'ya yaklaşma politikasının Demokrat Parti Dönemi'nde de sürdürülmesi nedeniyle Türk Tarihinin Anadolu ve Akdeniz tarihi olarak ele alınması devam ettirilmiştir¹³⁴.

1957 yılında belirlene tarih müfredatında tarih dersleri, Tarih ve Türkiye Cumhuriyeti ve İnkılap Tarihi olarak ikiye ayrılmıştır. Tarih dersinde birinci sınıfta İlk Çağa, ikinci sınıfta Orta Çağa, üçüncü sınıfta Yeni ve Yakın Çağa ait konular belirlenmiştir¹³⁵. 1962 yılında ilkokul ikinci devresine ait tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi dersleri, Toplum ve Ülke İncelemeleri dersi adı altında birleştirilmiştir¹³⁶. 1968 yılında bu dersin adı Sosyal Bilimler olarak değiştirilmiştir.

1976 yılında belirlenen müfredatta dokuzuncu ve onuncu sınıfta haftada iki saat, on birinci sınıfta ise haftada üç saat tarih dersine yer verilmiştir. On birinci sınıflardaki üç saatlik tarih dersinin iki saati Tarih konularına, bir saati ise Türkiye Cumhuriyeti ve Türk İnkılap Tarihi konularına ayrılmıştır. Lise birinci sınıfta tarihin konusu, tarih öncesi dönem ve tarihi çağların başlangıcı, Eski Ön Asya medeniyetleri, Adalar Denizi medeniyeti, Türk Tarih ve medeniyeti konu başlıkları olarak belirlenmiştir. Lise ikinci sınıfta İslamiyet, Türk-İslam Devletleri, Türk-İslam kültür ve teşkilatı, Batı Orta Çağı'na yer verilmiştir. Lise üçüncü sınıftaki iki saatlik Tarih dersinde Osmanlı Devleti'nin siyasi tarihi, Yeni ve Yakın Çağlarda Batı Dünyası, Osmanlı Çağı Türk Medeniyeti, Bugünkü Türk Dünyası konu başlıkları olarak belirlenmiştir. Bir saatlik Türkiye Cumhuriyeti ve Türk İnkılap Tarihi dersinde Mondros Mütarekesi ve uygulaması, savunma hareketleri, kongreler, TBMM'nin açılması ve yeni Türk Devletinin kurulması, İtilaf Devletleri'nin baskısının artması ve Türk vatanını paylaşmaya kalkmaları, yeni Türk Devletinin ilk anayasası, kazanılan zaferlerin yabancı devletlerle olan ilişkiler üzerindeki etkileri,

¹³³ Köremez, aynı tez, s. 124.

¹³⁴ Köken, *aynı eser*, s. 233.

¹³⁵ *Aynı eser*, s. 236.

¹³⁶ Necdet Sakaoğlu, "İlkokul Tarih Programları Ve Ders Kitapları", *Tarih Öğretimi Ve Ders Kitapları 1994 Buca Sempozyumu* (Yay. Haz. Salih Özbaran), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2017, s. 139.

Sakarya Savaşı, sonuçları ve dış ilişkilere etkileri, Büyük Taarruz, Mudanya Mütarekesi ve sonrası, saltanatın kaldırılması, Cumhuriyetin ilanı, halifeliğin kaldırılması, Cumhuriyet Dönemi'ndeki siyasî olaylar, hukuk ve diğer alanlarda yapılan inkılâplar, ekonomik ve malî durum, Türkiye Cumhuriyeti'nin dış siyaseti, Atatürk'ün ölümü ve ikinci cumhurbaşkanı seçimi sonrası, Türkiye'de demokrasi hareketlerinin gelişmesi, iç ve dış siyaset ile seçimler başlıkları ders konusu olarak belirlenmiştir¹³⁷.

II. Dünya Savaşı sonrasında yaşanan değişimler pek çok disiplini etkilediği gibi tarih disiplini de etkilemiştir. Özellikle İngiltere merkezli tarihin amaçlarına, tarihin neden öğretildiğine, tarihin nasıl öğretilmesi gerektiğine yönelik tartışmalar Türkiye'ye de yansımış ve 1970'li yıllarda tarih programları öğrencilerde problem çözme becerisini kazandırmaya yönelik bir anlayışla hazırlanmaya başlanmıştır. Ancak programın öngördüğü bu anlayış ve değişim tarih öğretmenleri tarafından uygulanamamıştır¹³⁸.

1980 Darbesi'nden sonra Atatürk milliyetçiliğine uygun olarak çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. 1981-1982 eğitim – öğretim yılından itibaren yüksekokullara Türk İnkılap Tarihi dersi konulurken orta okul ve liselere ise Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi dersi konulmuştur.

1993 yılında tarih dersinin genel amaçlarında değişikliğe gidilmesine karşın bu amaçların, geçmişi bilen ve geçmişe bakarak bugünü anlayabilen etkin, yaratıcı ve problem çözme becerisine sahip öğrencilerin yetiştirebilmesi için yeterli olmadığı görülmektedir. Genel amaçlar arasında demokrasinin önemine ve demokratik sistemin nasıl geliştiğine yönelik amaçların bulunmaması bu programın eksik yönlerinden birisidir¹³⁹.

1995 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'nın eğitimde başlattığı reform hareketi tarih dersini de etkilemiştir. Bu doğrultu da Tarih 1, Tarih 2, Türkiye Cumhuriyeti

¹³⁷ Elif Aktaş, “12 Eylül 1980 Askeri Darbesi Ve Tarih Öğretimine Etkileri”, (Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum 2011, s. 265-266.

¹³⁸ Demircioğlu, *Öğrenci Merkezli*, s. 21.

¹³⁹ Safran “Türkiye”, s. 16.

İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük 1 ve 2 zorunlu tarih dersleri olarak belirlenmiştir. Genel Türk Tarihi 1, 2, 3; Osmanlı Tarihi 1, 2; İslam Tarihi ve Bilim Tarihi seçmeli tarih dersleri olarak kabul edilmiştir. Ancak programda dünya tarihine yer verilmemiştir¹⁴⁰.

31 Ekim 2001 tarihli Avrupa Birliği Bakanlar Komitesi'nin tavsiye nitelikli kararları, Türkiye'deki tarih öğretiminde köklü değişikliklere kaynaklık etmiştir. Yapılandırmacı yaklaşımın esas alındığı program değişikliklerinden tarih programları da etkilenmiş, tarih programlarının içerik ve felsefesi değişmiştir. Türkiye'de 2005 yılında sosyal bilgiler programı yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanmıştır. Tarih disiplini ise 2007 yılında 9.sınıf, 2008 yılında 10.sınıf, 2009 yılında 11.sınıf tarih müfredatları yapılandırmacı yaklaşıma göre düzenlenmiştir. Tarih dersinin genel amaçlarının yenilendiği bu programlarda, yapılandırmacı anlayışın etkileri kısmen de olsa görülmektedir¹⁴¹.

Tarih derslerinde uzun yıllar II. Dünya Savaşı sonrası konular işlenmemiştir. Bu durum ise öğrencilerin günümüzdeki siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel olayları anlayabilmeleri olumsuz etkilemekteydi. 2008 yılında bu eksikliği giderebilmek için 12.sınıfların sosyal bilimler bölümü öğrencilerine yönelik Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersi konulmuştur. Ancak bu dersi 2017 yılına kadar sadece sosyal bilimler bölümü öğrencilerinin öğrencilerin günümüzdeki siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel olayları anlayabilmeleri açısından önemli bir eksikliklerdir. 2017 yılında ise Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersi, 4 ve 2 saatlik ders olarak belirlenerek tüm öğrencilerin alabilmesine imkan sağlanmıştır¹⁴².

Milli Eğitim Bakanlığı 2017 yılında; *“bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb.*

¹⁴⁰ Büşra Ersanlı, *İktidar ve Tarih Türkiye’de “Resmî Tarih” Tezinin Oluşumu (1929-1937)*, İstanbul 2018, s. 251-252.

¹⁴¹ Demircioğlu, *Öğrenci Merkezli*, s. 23.

¹⁴² Milli Eğitim Bakanlığı, *Ortaöğretim Çağdaş Türk Ve Dünya Tarihi Dersi Öğretim Programı*, s. 20. Erişim Tarihi: 20.09.2018, <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=344>.

niteliklerdeki bir birey yetiştirebilmek için¹⁴³” öğretim programlarda değişime gitmiştir.

2017 yılında Tarih dersi (9,10 ve 11.sınıflar) ortaöğretim programında yapılan değişiklikler ile derste öğrencilere kazandırılması hedeflenen kazanımlarda da değişiklikler yaşanmıştır.

Tarih dersi (9,10 ve 11.sınıflar) ortaöğretim programında aşağıdaki genel amaçları kazanmaları hedeflenmektedir¹⁴⁴:

1. Geçmişten bugüne insanlığın birikimli mirasını kavramaları,
2. İnsanlık/dünya, Türk ve Türkiye (Anadolu) tarihinin farklı dönemlerini anlamak için gereken kavram, olay, olgu, kişi ve kurum bilgilerini kazanmaları,
3. Türk, İslam ve Türkiye tarihinde rol oynamış önde gelen siyasi ve sosyal teşekküller ile önemli şahsiyetleri tanımaları,
4. Yaşadıkları toplum, ülke ve dünyanın bugünlere nasıl geldiğinin farkındalığını kazanarak, günümüzde olup bitenleri yorumlamayı ve geleceğe yönelik projeksiyonlar oluşturabilmeyi kapsayan bir tarih bilinci geliştirmeleri,
5. İnsanlık tarihi bağlamında Türk milletinin ve Türk kültürünün geçmişten bugüne serüvenini takip etmeleri ve anlamaları,
6. Medeniyetimizin dayandığı temel değerleri kavramaları, benimsemeleri ve bunları davranışlarına yansıtmaları,
7. Tarihi bir olay veya olgunun yerel, ulusal ve uluslararası boyut ve etkileşimleri olduğu konusunda farkındalık oluşturmaları,
8. Tarihi olayların, meydana geldiği dönemin siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik ve dinî özelliklerini yansıttığını ve bu nedenle bir olayı değerlendirirken olayın meydana geldiği dönemin koşullarını dikkate almanın gerekliliğini kavramaları,

¹⁴³ *Ortaöğretim Tarih Dersi (9,10 Ve 11. Sınıflar) Öğretim Programı*, s. 4.

¹⁴⁴ *Ortaöğretim Tarih Dersi (9,10 Ve 11. Sınıflar) Öğretim Programı*, s. 12.

9. Birincil ve ikincil kaynaklarda yer alan kanıtları belirleme, analiz etme, yorumlama ve değerlendirmeyi içeren tarihe özgü yeterlilik ve becerileri geliştirmeleri, edindikleri bilgilerin doğruluğunu ve geçerliliğini sorgulayarak kanıtlarla desteklenen çıkarımlarda bulunmaları,
10. Millî kimlik ve aidiyet duygularını geliştirerek Türkiye'nin küreselleşen dünya içindeki yerini ve rolünü kavramaları,
11. Geçmişin tarihî bilgiye dönüştürülmesi süreçlerinde tarihçilerin esas aldıkları ilkeler ile yararlandıkları yöntemleri ve kullandıkları becerileri birer yaşam becerisi haline getirmeleri,
12. Belirli bir tarihî olay veya olgunun farklı bakış açıları veya tarih görüşleri doğrultusunda çeşitli biçimlerde değerlendirilip yorumlanabileceği konusunda farkındalık oluşturmaları ve bu farklı anlayışlara saygı duymaları,
13. Toplumsal birlik ve dayanışmanın sağlanması ve sürdürülmesinin yanı sıra millî kimliğin oluşmasında ortak tarihin rolünü kavrayarak kültürel ve tarihî mirasa sahip çıkan bireyler olarak yetişmeleri amaçlanmaktadır.

Tarih (9, 10, 11) Dersi Öğretim Programı'ndaki ünitelere, kazanım sayılarına, kazanımların işleniş için ayrılacak yaklaşık süre ile bunların ders saatlerine oranına Tablo 1, Tablo 2 ve Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 1: Ortaöğretim 9. sınıf tarih dersi üniteler, kazanım sayıları, kazanımların işleniş için ayrılacak süre ve oranı¹⁴⁵:

ÜNİTE	KAZANIM SAYISI	SÜRE (DERS)	ORAN (%)
Tarih Ve Zaman	3	6	8,3
İnsanlığın İlk Dönemleri	6	16	22,2
Orta Çağ'da Dünya	4	14	19,4
İlk Ve Orta Çağlar'da Türk Dünyası	5	12	16,7
İslam Medeniyetinin Doğuşu	5	12	16,7
Türklerin İslamiyet'i Kabulü Ve İlk Türk İslam Devletleri	5	12	16,7
TOPLAM	28	72	100

¹⁴⁵ Ortaöğretim Tarih Dersi (9,10 Ve 11. Sınıflar) Öğretim Programı, s.20.

Tablo 2: Ortaöğretim 10. sınıf tarih dersi üniteler, kazanım sayıları, kazanımların işleniş için ayrılacak süre ve oranı¹⁴⁶:

ÜNİTE	KAZANIM SAYISI	SÜRE (DERS)	ORAN (%)
Yenileşme Ve Devletleşme Sürecinde Selçuklu Dünyası	6	12	16,6
Beylikten Devlete Osmanlı Siyaseti (1302-1453)	6	14	19,4
Devletleşme Sürecinde Savaşçılar Ve Askerler	3	8	11,1
Beylikten Devlete Osmanlı Medeniyeti	4	10	13,8
Dünya Gücü Osmanlı (1451-1595)	7	20	27,9
Sultan Ve Osmanlı Merkez Teşkilatı	2	2	2,8
Klasik Çağda Osmanlı Toplum Yapısı	5	6	8,4
TOPLAM	33	72	100

Tablo 3: Ortaöğretim 11. sınıf tarih dersi üniteler, kazanım sayıları, kazanımların işleniş için ayrılacak süre ve oranı ünite ve kazanım sayıları¹⁴⁷:

ÜNİTE	KAZANIM SAYISI	SÜRE (DERS)	ORAN (%)
Değişen Dünya Dengeleri Karşısında Osmanlı Siyaseti (1595-1774)	5	18	25
Değişim Çağında Avrupa Ve Osmanlı	3	10	13,8
Uluslararası İlişkilerde Denge Stratejisi (1774-1914)	4	12	16,6
Devrimler Çağında Değişen Devlet-Toplum İlişkileri	5	18	25
Sermaye Ve Emek	3	10	13,8
XIX. Ve XX. Yüzyılda Değişen Gündelik Hayat	2	4	5,8
TOPLAM	20	72	100

T.C. İnkılap ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programı'nda 2017 yılında yapılan değişiklik ile öğrencilerin aşağıdaki genel amaçları kazanmaları hedeflenmektedir¹⁴⁸:

1. Atatürk'ün üstün askerlik ve devlet adamlığı yetenekleri ile inkılapçılığını kavramaları ve onu örnek almaları,

¹⁴⁶ Ortaöğretim Tarih Dersi (9,10 Ve 11. Sınıflar) Öğretim Programı, s.20.

¹⁴⁷ Ortaöğretim Tarih Dersi (9,10 Ve 11. Sınıflar) Öğretim Programı, s.20.

¹⁴⁸ Milli Eğitim Bakanlığı, Ortaöğretim T.C. İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programı, s.11-12. Erişim Tarihi: 20.09.2018, <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=346>.

2. Millî Mücadele'nin sosyal, siyasi, kültürel ve ekonomik koşulları ile ulusal ve uluslararası boyutlarını kavramaları ve analiz etmeleri,

3. Millî Mücadele örneğinden hareketle Türk milletinin millî birlik ve beraberlik anlayışı içerisinde özgürlük, bağımsızlık ve vatanseverlik duyguları ile her türlü zorluğun üstesinden gelebileceğini anlamaları,

4. Atatürk'ün önderliğinde gerçekleştirilen Türk İnkılabı'nın anlamını ve önemini kavramaları,

5. İnsan hakları, ulusal egemenlik, milliyetçilik, demokrasi, çağdaşlık, laiklik ve cumhuriyet kavramlarının ifade ettiği anlamları ve bunların Türk milleti için önemini kavramaları,

6. Atatürk İlke ve İnkılaplarının Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrayarak millî ve evrensel değerleri yaşatmaya istekli olmaları,

7. Atatürk İlke ve İnkılaplarının, ülkesi ve milleti ile bölünmez bir bütün olan Türkiye Cumhuriyeti'nin dinamik temelini oluşturduğunu kavramaları,

8. Türkiye'nin jeopolitik önemini bölgesel ve küresel etkiler açısından değerlendirerek iç ve dış tehditlere karşı duyarlı olmaları,

9. Türk milletinin bir mensubu ve insanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık göstermeleri,

10. Her bir tarihî olayın meydana geldiği dönemin siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik ve dinî özelliklerini yansıttığını kavrayarak tarihî olay, olgu ve şahsiyetler hakkında çıkarımda bulunurken anakronizme düşmeden ilgili dönemin şartları içerisinde değerlendirme yapmanın gerekliliğini kavramaları,

11. Birincil ve ikincil kaynaklarda yer alan kanıtları belirleme, analiz etme, yorumlama ve değerlendirmeyi içeren tarihe özgü yeterlilik ve becerileri geliştirmeleri, edindikleri bilgilerin doğruluğunu ve geçerliliğini sorgulayarak kanıtlarla desteklenen çıkarımlarda bulunmaları,

12. Geçmişin tarihî bilgiye dönüştürülmesi süreçlerinde tarihçilerin esas aldıkları ilkeler ile yararlandıkları yöntemleri ve kullandıkları becerileri birer yaşam becerisi haline getirmeleri,

13. Belirli bir tarihî olay veya olgunun farklı bakış açıları veya tarih görüşleri doğrultusunda çeşitli biçimlerde değerlendirilip yorumlanabileceği konusunda farkındalık oluşturmaları amaçlanmaktadır.

14. Yaşadıkları toplum, ülke ve dünyanın bugünlere nasıl geldiğinin farkındalığını kazanarak, günümüzde olup bitenleri yorumlamayı ve geleceğe yönelik projeksiyonlar oluşturabilmeyi kapsayan bir tarih bilinci geliştirmeleri,

15. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren millî bilince sahip vatandaş olarak yetişmeleri amaçlanmaktadır.

T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programı'ndaki ünitelere, kazanım sayılarına, kazanımların işleniş için ayrılacak yaklaşık süre ile bunların ders saatlerine oranına Tablo-4'te yer verilmiştir.

Tablo 4: T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi üniteler, kazanım sayıları, kazanımların işleniş için ayrılacak süre ve oranı ünite ve kazanım sayıları¹⁴⁹:

Ünite	Kazanım Sayısı	Süre/Ders Saati	Oran (%)
20. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti Ve Dünya	4	12	16,7
Milli Mücadele	7	18	25
Atatürkçülük Ve Türk İnkılabı	8	10	13,9
İki Savaş Arasındaki Dönemde Türkiye Ve Dünya	3	6	8,3
II. Dünya Savaşı Sürecinde Türkiye Ve Dünya	3	6	8,3
II. Dünya Savaşı Sonrasında Türkiye Ve Dünya	3	6	8,3
Toplumsal Devrim Çağında Dünya Ve Türkiye	3	8	11,2
21. Yüzyılın Eşiğinde Türkiye Ve Dünya	2	6	8,3
TOPLAM	33	72	100

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğretim Programı'nda yapılan değişiklik ile öğrencilerin aşağıdaki genel amaçları kazanmaları hedeflenmektedir¹⁵⁰:

1. 20. Yüzyılın başlarından günümüze kadar dünyada ve Türkiye'de meydana gelen gelişmelere ilişkin bilgi edinmeleri,

¹⁴⁹ Ortaöğretim T.C. İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programı, s. 20.

¹⁵⁰ Ortaöğretim Çağdaş Türk Ve Dünya Tarihi Dersi Öğretim Programı, s. 11-12.

2. Dünyada meydana gelen siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel ve bilimsel gelişmelerin Türkiye'ye etkileri ile bu gelişmeler karşısında Türkiye'nin tavrını ve 20. yüzyılda Türkiye'nin dünyadaki rolünü anlamaları,

3. Kendilerini geliştirerek 21. yüzyılın gelişen ve değişen gereksinimlerine yanıt verecek bir donanım kazanmaları ve geleceğe yönelik öngörülerde bulunabilmeleri,

4. Küreselleşen dünyada, siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel ve bilimsel olayların çok boyutluluğunu farklı bakış açılarıyla ve karşılaştırmalı olarak değerlendirmeleri,

5. Millî tarih ve kültürümüz konusunda bilinçli ve duyarlı olmanın yanı sıra dünyadaki farklı kültürlerle etkileşimde bulunabilen, entelektüel ve sosyal becerilere sahip bireyler olarak yetişmeleri,

6. Küresel dünyada meydana gelen olayların tarihsel arka planını irdeleyip / anlayıp değerlendirebilecek bir bakış açısı kazanmaları,

7. Son yıllarda medyada yaygınlaşan popüler tarih tartışmaları ve tarih temalı yapımların kapsamları ile niteliklerini yorumlayabilecek beceriler kazanmaları,

8. Medeniyet tasavvuru geliştirerek geleceğe dönük planlar yapabilmeleri,

9. Dünyada yaşanan siyasi, ekonomik ve sosyokültürel gelişmeler ve bu gelişmelerin toplumlar üzerindeki etkileri konusunda bilgi sahibi olmaları amaçlanmaktadır.

Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğretim Programı'ndaki ünitelere, kazanım sayılarına, kazanımların işlenişi için ayrılacak yaklaşık süre ile bunların ders saatlerine oranına Tablo 5 ve Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 5: Çağdaş Türk Ve Dünya Tarihi (4 saatlik) dersi üniteler, kazanım sayıları, kazanımların işlenişi için ayrılacak süre ve oranı ünite ve kazanım sayıları¹⁵¹:

Ünite	Kazanım sayısı	Süre/ders saati	Oran (%)
İki Küresel Savaş Arasında Dünya	7	21	14,6
İkinci Dünya Savaşı	7	28	19,4
Soğuk Savaş Dönemi	5	22	15,3
Yumuşama Dönemi Ve Sonrası	6	33	22,9
Küreselleşen Dünya	7	40	27,8
TOPLAM	32	144	100

¹⁵¹ Ortaöğretim Çağdaş Türk Ve Dünya Tarihi Dersi Öğretim Programı, s. 20.

Tablo 6: Çağdaş Türk Ve Dünya Tarihi (2 saatlik) dersi üniteler, kazanım sayıları, kazanımların işleniş için ayrılacak süre ve oranı ünite ve kazanım sayıları¹⁵²:

Ünite	Kazanım sayısı	Süre/ders saati	Oran (%)
İki Küresel Savaş Arasında Dünya	6	12	16,7
İkinci Dünya Savaşı	4	12	16,7
Soğuk Savaş Dönemi	5	14	19,4
Yumuşama Dönemi Ve Sonrası	6	16	22,2
Küreselleşen Dünya	7	18	25
TOPLAM	28	72	100

Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı'nda 2017 yılında yapılan değişiklik ile öğrencilerin aşağıdaki genel amaçları kazanmaları hedeflenmektedir¹⁵³:

1. Geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında tarihin sadece siyasi değil, ekonomik, sosyal ve kültürel alanları kapsadığını kavrayarak tarihin öznesinin insan ve onun zaman içerisinde gerçekleştirdiği faaliyetler olduğunu anlamaları,
2. Türk tarihini ve Türk kültürünü oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak tarihî ve kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesinde sorumluluk almaları,
3. Cumhuriyet Dönemi'nde meydana gelen siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik faaliyetlerin Türk kültür ve medeniyet tarihine katkılarını kavramaları,
4. Millî kimliğin oluşumunu, bu kimliği oluşturan unsurları ve millî kimliğin korunmasının gerekliliğini kavramaları,
5. Geçmiş ve bugün arasında bağlantı kurarak millî birlik ve beraberliğin önemini kavramaları,
6. Türk milletinin dünya kültür ve uygarlığının gelişmesindeki yerini ve insanlığa katkılarını kavramaları,
7. Farklı dönem, mekân ve kişilere ait toplumlar arası idarî, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz ederek bu etkileşimin günümüze yansımalarını değerlendirmeleri,

¹⁵² Ortaöğretim Çağdaş Türk Ve Dünya Tarihi Dersi Öğretim Programı, s. 20.

¹⁵³ Milli Eğitim Bakanlığı, Ortaöğretim Türk Kültür Ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı, s.11-12. Erişim Tarihi: 20.09.2018, <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=344>.

8. Kendi kültür değerlerine bağlı kalarak farklı kültürlerle etkileşimde bulunmaya yönelik olumlu tutum geliştirmeleri amaçlanmaktadır.

Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı'ndaki ünitelere, kazanım sayılarına, kazanımların işlenişi için ayrılacak yaklaşık süre ile bunların ders saatlerine oranına Tablo 7 ve Tablo 8'de yer verilmiştir.

Tablo 7: Türk Kültür Ve Medeniyet Tarihi (4 saatlik) dersi üniteler, kazanım sayıları, kazanımların işlenişi için ayrılacak süre ve oranı ünite ve kazanım sayıları¹⁵⁴:

Ünite	Kazanım sayısı	Süre/ders saati	Oran (%)
Türklerde Devlet Teşkilatı	11	34	24
Türklerde Toplum Yapısı	5	20	14
Türklerde Hukuk	6	21	14
Türklerde Ekonomi	5	21	14
Türklerde Eğitim Ve Bilim	5	20	14
Türklerde Sanat	5	20	14
Türklerde Spor	4	8	6
TOPLAM	41	144	100

Tablo 8: Türk Kültür Ve Medeniyet Tarihi (2 saatlik) dersi üniteler, kazanım sayıları, kazanımların işlenişi için ayrılacak süre ve oranı ünite ve kazanım sayıları¹⁵⁵:

Ünite	Kazanım sayısı	Süre/ders saati	Oran (%)
Türklerde Devlet Teşkilatı	6	16	22
Türklerde Toplum Yapısı	5	10	14
Türklerde Hukuk	5	10	14
Türklerde Ekonomi	4	10	14
Türklerde Eğitim Ve Bilim	5	10	14
Türklerde Sanat	4	8	11
Türklerde Spor	4	8	11
TOPLAM	33	72	100

¹⁵⁴ Ortaöğretim Türk Kültür Ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı, s. 18.

¹⁵⁵ Ortaöğretim Türk Kültür Ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı, s. 18.

2017 yılında tarih dersinin ortaöğretim programlarında yapılan değişikliklerin yanında dersin geneline yönelik alana özgü yeterlilik ve becerilerde de değişikliğe gidilmiştir. Kronolojik düşünme, tarihsel kavrama, neden – sonuç ilişkisi kurma, değişim ve sürekliliği algılama, tarihsel sorgulamaya dayalı araştırma, tarihsel analiz ve yorum, tarihsel sorun analizi ve karar verme, geçmişe geçmişteki insanların bakış açısıyla bakabilme becerileri tarih alanına özgü yeterlilik ve beceriler olarak kabul edilmiştir¹⁵⁶.

¹⁵⁶ *Ortaöğretim Tarih Dersi (9,10 Ve 11. Sınıflar) Öğretim Programı*, s. 13-17.

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırma deseni, araştırma grubu, veri toplama araçları ve verilerin çözümlenmesi yer almaktadır.

2.1. Araştırma Deseni

Araştırmanın konusunu Yapılandırmacı Yaklaşım Göre Google Earth Programının Kullanımının Tarih Öğretimine Etkisi oluşturmaktadır. Buna göre 11.sınıf Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi dersinin Türklerde Sanat ünitesinin “*Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.*” kazanımının mimari başlığı uygulama konusu olarak seçilmiştir. Yapılan araştırmada deneysel desen kullanılmıştır.

Deneysel desen kullanılan bir araştırmada herhangi bir olay, olgu veya etken incelenerek değişkenler arasında neden-sonuç ilişkisi tespit edilir ve sonuçlar karşılaştırılır¹⁵⁷.

Deneysel araştırmalarda kullanılan pek çok yöntem vardır. Yapılan araştırmada kontrol gruplu son test deseni kullanılmıştır. Bu desene göre deney ve kontrol gruplarına ön test verilmez. Deney ve kontrol gruplarına aynı anda, aynı test son test olarak verilir. Uygulama sonucunda deney grubunda elde edilen veriler ile kontrol grubunda elde edilen veriler karşılaştırılarak sonuca ulaşılır¹⁵⁸.

Araştırma, 2017-2018 eğitim öğretim yılı II. döneminde Şanlıurfa'nın Haliliye ilçesine bağlı Çamlıdere Çok Programlı Anadolu Lisesi'nde uygulanmıştır. 11.sınıflardan iki sınıf seçilerek deney ve kontrol grupları oluşturulmuştur. Kazanımın Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesi deney grubu, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesi kontrol grubu olarak belirlenmiştir.

¹⁵⁷ Durmuş Ekiz, *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara 2017, s. 109.

¹⁵⁸ Veysel Sönmez - Füsün G. Alacapınar, *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara 2017, s. 59.

Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden araştırmanın uygulanabilmesi için gerekli olan izin 15 Mart 2018 tarihinde alınmıştır. İznin alınması üzerine 11.sınıf Seçmeli Tarih dersinin ünitelendirilmiş yıllık planına uygun olarak 11 – 14 Mayıs 2018 tarihleri arasında kazanım işlenmiştir.

Kazanımın işlenmesinden önce öğrencilere EK2’de yer alan “*Veli İzin Formu*” dağıtılarak velilerinden araştırma için gerekli izin alınmıştır. Yine kazanımın işlenmesinden önce öğrencilere EK 3’teki “*Öğrenci Kişisel Bilgiler Formu*” dağıtılmıştır.

11 – 14 Mayıs 2018 tarihleri arasında kazanım, 11 Anadolu A şubesine Google Earth programı ile 11 Anadolu B şubesine sunuş yoluyla işlenmiştir. Kazanımın işlenmesinden sonra 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilere EK 4’teki “*Tarih Öğretiminde Google Earth Programının Kullanımına Yönelik Anket*” dağıtılmış ve cevaplamaları istenmiştir.

Kazanımın işlenmesinden iki hafta sonra deney ve kontrol gruplarına EK 5’teki çoktan seçmeli 20 soru uygulanmıştır.

2.2. Araştırma Grubu

Bu çalışmanın araştırma grubunu Şanlıurfa ilinin Haliliye ilçesine bağlı Çamlıdere Çok Programlı Anadolu Lisesi’ndeki 11 Anadolu A şubesindeki 14 öğrenci ile 11 Anadolu B şubesindeki 14 öğrenciden oluşmaktadır.

Kazanımın Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesindeki öğrenciler deney grubu, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesindeki öğrenciler kontrol grubu kabul edilmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada öncelikli olarak Google Earth programının uygulanacağı tarih dersinin kazanımını seçmek için Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Tarih Dersi (9-11), T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi, Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi, Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi öğretim programları incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda, Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Öğretim

Programı'ndaki Türklerde Sanat ünitesinin “*Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.*” kazanımının mimari konusunun seçilmesine karar verilmiştir. Bu kazanımın ve konunun seçilmesinde, Google Earth programında konunun daha etkili bir şekilde işlenebileceğinin düşünülmesi etkili olmuştur. Bu düşüncenin oluşmasında Google Earth programında görselliğin ön planda olması etkili olmuştur.

Çalışmada, araştırması yapılacak kazanımın öğrencilerde kazandırılması hedeflenen davranışları ölçebilmek için çoktan seçmeli 20 soru hazırlanmıştır. Bu sorular hazırlanırken Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınladığı Ortaöğretim tarih ders programları ve tarih ders kitapları ile araştırma konularını kapsayan soruların yer aldığı kaynaklar incelenmiştir. Hazırlanan çoktan seçmeli 20 sorusu bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez düzeyleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bu şekilde hazırlanan çoktan seçmeli 20 soru, kazanımın işlenmesinden iki hafta sonra 11 Anadolu A ve B şubelerindeki öğrencilere uygulanmıştır. Ardından çoktan seçmeli 20 sorunun SPSS programı yardımı ile mod, medyan, aritmetik ortalama, standart sapmaları hesaplanmıştır.

Öğrencilere çoktan seçmeli 20 sorunun yanında kişisel bilgi formu ve tarih öğretiminde Google Earth kullanımına yönelik anket de dağıtılmıştır. Toplanan bu veriler SPSS programı yardımı ile analiz edilmiştir.

Tüm veri toplama araçları bizzat araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Geliştirilen veri toplama araçları Türklerde Sanat ünitesinin “*Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.*” kazanımının mimari konusuna uygun olarak hazırlanmıştır. Veri toplama araçlarının hazırlanmasında Microsoft Word, Google Earth ve Hot Potatoes programları kullanılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları, SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin çözümlenmesi için mod, medyan, aritmetik ortalama, standart sapma, frekans, yüzde, minimum ve maksimum değerler hesaplanmıştır.

Kazanımın işlenmesinden önce 11 Anadolu A şubesine dağıtılan öğrenci kişisel bilgi formuna verilen cevaplar doğrultusunda öğrencilerin cinsiyet, kardeş sayısı, evlerinde bilgisayar ve internet bağlantısının durumlarına yönelik demografik verilerin frekans ve yüzde analizleri yapılmıştır.

Kazanımın işlenmesinden sonra 11 Anadolu A şubesine Tarih Öğretiminde Google Earth Programının Kullanımına Yönelik Anket dağıtılmıştır. Öğrencilerin verdiği cevaplar doğrultusunda soruların mod, medyan, aritmetik ortalama, standart hata, maksimum ve minimum değerleri analiz edilmiştir.

Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesine ve kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine dersin işlenmesinden iki hafta sonra çoktan seçmeli 20 soru dağıtılmış ve cevaplamaları istenmiştir. Öğrencilerin verdiği cevaplar doğrultusunda çoktan seçmeli test sorularının mod, medyan, aritmetik ortalama, standart sapma ve frekansları hesaplanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, uygulamaların değerlendirilmesine yönelik ölçme araçları ile toplanan verilere yer verilmektedir. Google Earth programının tarih öğretimine katkısını ortaya çıkarmak için deney grubu (11 Anadolu A şubesi) ve kontrol grubu (11 Anadolu B şubesi) şeklinde iki sınıf kullanılmıştır. Bu bağlamda söz konusu etkinin ortaya çıkarılması için aşağıdaki analizler gerçekleştirilmiştir.

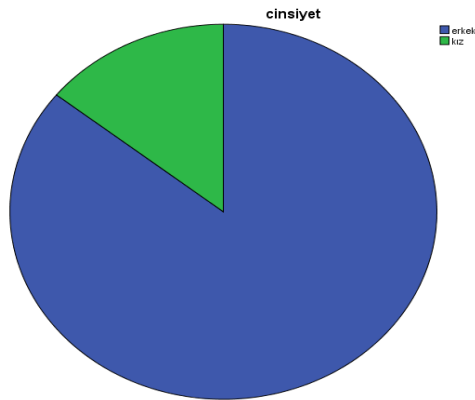
3.1. Google Earth Programının Uygulandığı 11 Anadolu A Şubesine Ait Demografik Analiz

Google Earth programı ile dersin anlatıldığı 11 Anadolu A şubesine EK 3'teki *Öğrenci Kişisel Bilgi Formu* dağıtılmıştır. Bu forma verilen cevaplar doğrultusunda; 11 Anadolu A şubesinin cinsiyet, kardeş sayıları, evlerinde bilgisayar ve internet olması durumlarına yönelik demografik verilerin frekans ve yüzde analizleri grafik halinin yanı sıra aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Tablo 9: 11 Anadolu A şubesinin cinsiyet analizi

	Öğrenci sayısı	Yüzde	Geçerli yüzde	Toplam yüzde
Erkek	12	85,7	85,7	85,7
Kız	2	14,3	14,3	100,0
Total	14	100,0	100,0	

Şekil 1: 11 Anadolu A şubesinin cinsiyet analizi

% 85,7 erkek,

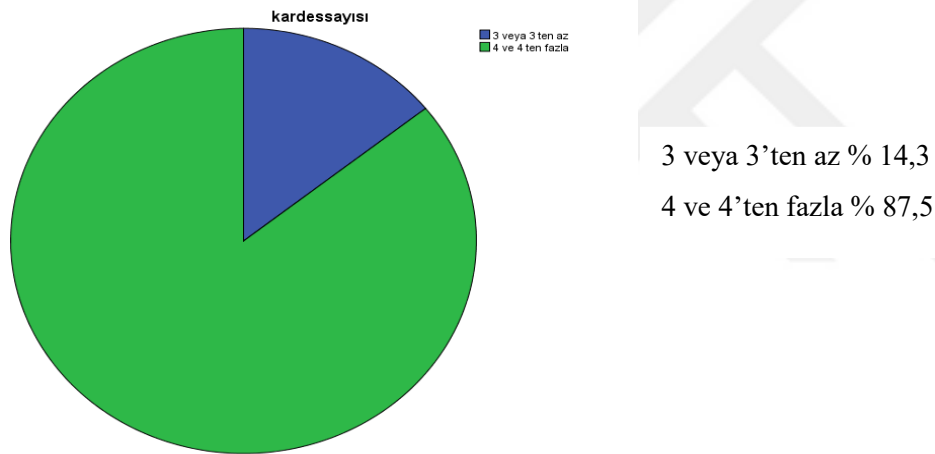
% 14,3 kız

Tablo 9 ve Şekil 1’de görüldüğü üzere Google Earth programının uygulandığı 11 Anadolu A sınıfının 12 erkek, 2 kız olmak üzere 14 mevcudu vardır. İstatistiksel olarak 11 Anadolu A sınıfının %85,7’si erkek, %14,3’ü kızdır.

Tablo 10: 11 Anadolu A şubesinin kardeş sayısının analizi

	Öğrenci sayısı	Yüzde	Geçerli yüzde	Toplam yüzde
3 veya 3 ten az	2	14,3	14,3	14,3
4 veya 4 ten fazla	12	85,7	85,7	100,0
Total	14	100,0	100,0	

Şekil 2: 11 Anadolu A şubesinin kardeş sayısının analizi

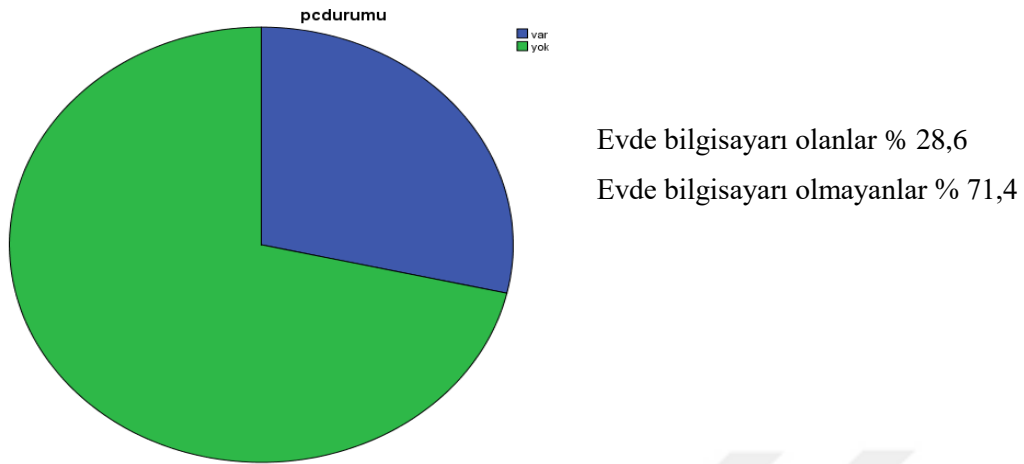

Tablo 10 ve Şekil 2’de görüldüğü üzere Google Earth programının uygulandığı 11 Anadolu A sınıfında; 3 veya 3’ten az kardeşe sahip 2 öğrenci var iken, 4 veya 4’ten fazla kardeşe sahip 12 öğrenci vardır. İstatistiksel olarak 3 veya 3’ten az kardeşe sahip olanlar %14,3 iken 4 veya 4’ten fazla kardeşe sahip olanlar %87,5’tir.

Tablo 11: 11 Anadolu A şubesinin bilgisayara sahip olma durumu analizi

	Öğrenci sayısı	Yüzde	Geçerli yüzde	Toplam yüzde
Var	4	28,6	28,6	28,6
Yok	10	71,4	71,4	100,0
Total	14	100,0	100,0	

Şekil 3: 11 Anadolu A şubesinin bilgisayara sahip olma durumu analizi

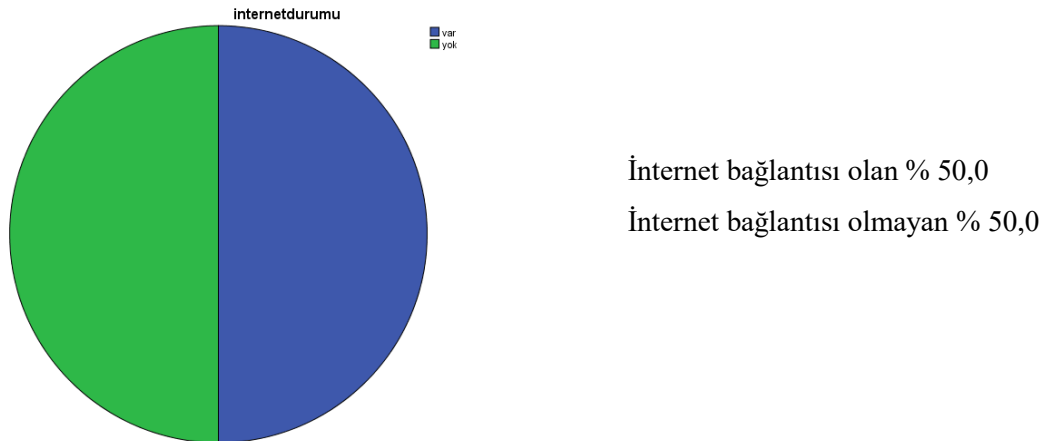

Tablo 11 ve Şekil 3'te görüldüğü üzere Google Earth programının uygulandığı 11 Anadolu A sınıfında; 4 öğrencinin evde bilgisayarı var iken 10 öğrencinin evde bilgisayarı yoktur. İstatistiksel olarak öğrencilerin %28,6'sının evde bilgisayarı var iken %71,4'ünün evde bilgisayarı yoktur.

Tablo 12: 11 Anadolu A şubesinin internete sahip olma durumu analizi

	Öğrenci sayısı	Yüzde	Geçerli yüzde	Toplam yüzde
Var	7	50,0	50,0	50,0
Yok	7	50,0	50,0	100,0
Total	14	100,0	100,0	

Şekil 4: 11 Anadolu A şubesinin internete sahip olma durumu analizi

Söz konusu analize göre, 11 Anadolu A şubesine tarih öğretiminde Google Earth programının etkili olduğuna yönelik duyulan inanca dair yöneltilen 8 soruya öğrencilerin hepsi cevap vermiştir. Öğrencilerin verdiği cevaplar doğrultusunda en fazla ikinci soruya daha fazla olumlu bakıldığı görülmektedir (ortalama: 5,00). Yani ikinci soru olan “*Tarih dersinde Google Earth programının kullanımı öğrencinin derse olan ilgisini arttırır.*” ifadesine yönelik duyulan inanç diğer sorulardan daha fazla olmuştur. Yedinci soru olan “*Tarih dersinde Google Earth programının kullanımı ile geçmişteki insanların yaşamıyla doğrudan temas kurulabilir.*” cümlesine duyulan inanç diğer sorulara duyulan inançtan daha azdır (ortalama: 4,5714).

Öğrencilerin anketin birinci sorusu olan “*Tarih dersinde Google Earth programının kullanımı önemlidir.*” ifadesine duyulan inancı ortalama 4.9286 olarak bulunmuştur. Anketteki üçüncü soru olan “*Tarih dersinde Google Earth programının kullanımı öğrencinin akademik başarısını arttırır.*” ifadesine duyulan inanç ortalama 4.7143, dördüncü soru olan “*Tarih dersinde Google Earth programının kullanımı olayların kavranması ve yorumlanması kolaylaştırır.*” ifadesine duyulan inanç ortalama 4.9286, beşinci soru olan “*Tarih dersinde Google Earth programının kullanımı olayların geçtiği mekânın (yerin) algılanmasını kolaylaştırır.*” ifadesine duyulan inanç ortalama 4.7857, altıncı soru olan “*Tarih dersinde Google Earth programının kullanımı olaylar ve mekânlar arasında ilişki kurulmasını kolaylaştırır.*” ifadesine duyulan inanç ortalama 4.7857, sekizinci soru olan “*Tarih dersinde Google Earth programının kullanımı tarihsel kavramların somutlaştırılmasını sağlar.*” ifadesine duyulan inanç ortalama 4.7857 olarak hesaplanmıştır.

3.3. Google Earth Programının Uygulandığı A Şubesi İle Uygulanmadığı B Şubesinin Kazanımdan 2 Hafta Sonraki Uygulanan Sorulara Verilen Yanıtların Ortalama Puanlarının Analizi

11. sınıf Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi dersinin Türklerde Sanat ünitesinin “*Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.*” kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesine ve kazanımın sunuş

yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine kazanımın işlenmesinden iki hafta sonra EK 5'teki 20 test sorusu dağıtılmış ve öğrencilerden cevaplamaları istenmiştir. Öğrencilerin verdiği cevaplar doğrultusunda analizleri yapılmıştır.

Tablo 14: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 1. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri

Uygulanan Sınıf	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı
11 Anadolu/A	12	2
11 Anadolu/B	9	5

Tablo 14'teki sonuçlara göre; 11 Anadolu A şubesinden 1. soruya 12 öğrencinin doğru, 2 öğrencinin yanlış cevap verdiği görülmektedir. Ayrıca 11 Anadolu B şubesinden de 1. soruya 9 öğrenci doğru, 5 öğrenci yanlış cevap vermiştir.

Tablo 15: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 1. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod ve Standart Sapma Değerleri

	11 A Şubesi	11 B Şubesi
Öğrenci sayısı	14	14
Geçerli cevap	14	14
Ortalama	1,8571	1,6429
Medyan	2,0000	2,0000
Mod	2,00	2,00
Standart sapma	,36314	,49725

Tablo 15'teki sonuçlara göre; 11 Anadolu A ve 11 Anadolu B şubelerinden tüm öğrenciler, 1. soruyu cevaplamıştır. 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilerin 1. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,8571 çıkarken, 11 Anadolu B şubesindeki öğrencilerin 1. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,6429 çıkmıştır. Yani "Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar." kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesinin ortalaması, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine göre daha yüksek çıkmıştır. 11 Anadolu A ve B şubelerinin ortalamalarına bakıldığında Google Earth programının kazanımın öğrencilere kazandırılmasında olumlu katkı yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 16: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 2. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri

Uygulanan Sınıf	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı
11 Anadolu/A	13	1
11 Anadolu/B	4	10

Tablo 16'daki sonuçlara göre; 11 Anadolu A şubesinde 2. soruya 13 öğrencinin doğru, 1 öğrencinin yanlış cevap verdiği görülmektedir. 11 Anadolu B şubesinde de 2. soruya 4 öğrenci doğru, 10 öğrenci yanlış cevap vermiştir.

Tablo 17: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 2. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod ve Standart Sapma Değerleri

	11 A Şubesi	11 B Şubesi
Öğrenci sayısı	14	14
Geçerli cevap	14	14
Ortalama	1,9286	1,2857
Medyan	2,0000	1,0000
Mod	2,00	1,00
Standart sapma	,26726	,46881

Tablo 17'deki sonuçlara göre; 11 Anadolu A ve 11 Anadolu B şubelerinden tüm öğrenciler, 2. soruyu cevaplamıştır. 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilerin 2. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,9286 çıkarken, 11 Anadolu B şubesindeki öğrencilerin 2. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,2857 çıkmıştır. Yani "*Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.*" kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesinin ortalaması, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine göre daha yüksek çıkmıştır. 11 Anadolu A ve B şubelerinin ortalamalarına bakıldığında Google Earth programının kazanımın öğrencilere kazandırılmasında olumlu katkı yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 18: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 3. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri

Uygulanan Sınıf	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı
11 Anadolu/A	14	-
11 Anadolu/B	9	5

Tablo 18'deki sonuçlara göre; 11 Anadolu A şubesinde 3. soruya 14 öğrenci doğru cevap verirken yanlış cevap veren öğrenci olmamıştır. Ayrıca 11 Anadolu B şubesinde de 3. soruya 9 öğrenci doğru, 5 öğrenci yanlış cevap vermiştir.

Tablo 19: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 3. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod ve Standart Sapma Değerleri

	11 A Şubesi	11 B Şubesi
Öğrenci sayısı	14	14
Geçerli cevap	14	14
Ortalama	2,0000	1,6429
Medyan	2,0000	2,0000
Mod	2,00	2,00
Standart sapma	,00000	,49725

Tablo 19'deki sonuçlara göre; 11 Anadolu A ve 11 Anadolu B şubelerinden tüm öğrenciler, 3. soruyu cevaplamıştır. 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilerin 3. soruya verdikleri cevapların ortalaması 2,0000 çıkarken, öğrencilerin hepsi soruya doğru cevap vermiştir. 11 Anadolu B şubesindeki öğrencilerin 3. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,6429 çıkmıştır. Yani “*Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.*” kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesinin ortalaması, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine göre daha yüksek çıkmıştır. 11 Anadolu A ve B şubelerinin ortalamalarına bakıldığında Google Earth programının kazanımın öğrencilere kazandırılmasında olumlu katkı yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 20: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 4. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri

Uygulanan Sınıf	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı
11 Anadolu/A	11	3
11 Anadolu/B	5	9

Tablo 20'deki sonuçlara göre; 11 Anadolu A şubesinden 4. soruya 11 öğrencinin doğru, 3 öğrencinin yanlış cevap verdiği görülmektedir. Ayrıca 11 Anadolu B şubesinden de 4. soruya 5 öğrenci doğru, 9 öğrenci yanlış cevap vermiştir.

Tablo 21: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 4. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod ve Standart Sapma Değerleri

	11 A Şubesi	11 B Şubesi
Öğrenci sayısı	14	14
Geçerli cevap	14	14
Ortalama	1,7857	1,6429
Medyan	2,0000	2,0000
Mod	2,00	2,00
Standart sapma	,42582	,49725

Tablo 21'deki sonuçlara göre; 11 Anadolu A ve 11 Anadolu B şubelerinden tüm öğrenciler, 4. soruyu cevaplamıştır. 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilerin 4. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,7857 çıkarken, 11 Anadolu B şubesindeki öğrencilerin 4. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,6429 çıkmıştır. Yani *“Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.”* kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesinin ortalaması, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine göre daha yüksek çıkmıştır. 11 Anadolu A ve B şubelerinin ortalamalarına bakıldığında Google Earth programının kazanımın öğrencilere kazandırılmasında olumlu katkı yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 22: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 5. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri

Uygulanan Sınıf	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı
11 Anadolu/A	11	3
11 Anadolu/B	8	6

Tablo 22'deki sonuçlara göre; 11 Anadolu A şubesinden 5. soruya 11 öğrencinin doğru, 3 öğrencinin yanlış cevap verdiği görülmektedir. Ayrıca 11 Anadolu B şubesinden de 5. soruya 8 öğrenci doğru, 6 öğrenci yanlış cevap vermiştir.

Tablo 23: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 5. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod ve Standart Sapma Değerleri

	11 A Şubesi	11 B Şubesi
Öğrenci sayısı	14	14
Geçerli cevap	14	14
Ortalama	1,7857	1,5714
Medyan	2,0000	2,0000
Mod	2,00	2,00
Standart sapma	,42582	,51355

Tablo 23'teki sonuçlara göre; 11 Anadolu A ve 11 Anadolu B şubelerinden tüm öğrenciler, 5. soruyu cevaplamıştır. 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilerin 5. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,7857 çıkarken, 11 Anadolu B şubesindeki öğrencilerin 5. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,5714 çıkmıştır. Yani *“Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.”* kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesinin ortalaması, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine göre daha yüksek çıkmıştır. 11

Anadolu A ve B şubelerinin ortalamalarına bakıldığına Google Earth programının kazanımın öğrencilere kazandırılmasında olumlu katkı yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 24: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 6. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri

Uygulanan Sınıf	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı
11 Anadolu/A	12	2
11 Anadolu/B	8	6

Tablo 24'teki sonuçlara göre; 11 Anadolu A şubesinde 6. soruya 12 öğrencinin doğru, 2 öğrencinin yanlış cevap verdiği görülmektedir. Ayrıca 11 Anadolu B şubesinde de 6. soruya 8 öğrenci doğru, 6 öğrenci yanlış cevap vermiştir.

Tablo 25: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 6. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod ve Standart Sapma Değerleri

	11 A Şubesi	11 B Şubesi
Öğrenci sayısı	14	14
Geçerli cevap	14	14
Ortalama	1,8571	1,5714
Medyan	2,0000	2,0000
Mod	2,00	2,00
Standart sapma	,36314	,51355

Tablo 25'teki sonuçlara göre; 11 Anadolu A ve 11 Anadolu B şubelerinden tüm öğrenciler, 6. soruyu cevaplamıştır. 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilerin 6. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,8571 çıkarken, 11 Anadolu B şubesindeki öğrencilerin 6. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,5714 çıkmıştır. Yani "Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar." kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesinin ortalaması, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine göre daha yüksek çıkmıştır. 11 Anadolu A ve B şubelerinin ortalamalarına bakıldığına Google Earth programının kazanımın öğrencilere kazandırılmasında olumlu katkı yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 26: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 7. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri

Uygulanan Sınıf	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı
11 Anadolu/A	10	4
11 Anadolu/B	7	7

Tablo 26'daki sonuçlara göre; 11 Anadolu A şubesinde 7. soruya 10 öğrencinin doğru, 4 öğrencinin yanlış cevap verdiği görülmektedir. Ayrıca 11

Anadolu B şubesinden de 7. soruya 7 öğrenci doğru, 7 öğrenci yanlış cevap vermiştir.

Tablo 27: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 7. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod ve Standart Sapma Değerleri

	11 A Şubesi	11 B Şubesi
Öğrenci sayısı	14	14
Geçerli cevap	14	14
Ortalama	1,7143	1,5000
Medyan	2,0000	1,5000
Mod	2,00	1,00
Standart Sapma	,46881	,51887

Tablo 27’deki sonuçlara göre; 11 Anadolu A ve 11 Anadolu B şubelerinden tüm öğrenciler, 7. soruyu cevaplamıştır. 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilerin 7. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,7143 çıkarken, 11 Anadolu B şubesindeki öğrencilerin 7. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,5000 çıkmıştır. Yani “Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.” kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesinin ortalaması, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine göre daha yüksek çıkmıştır. 11 Anadolu A ve B şubelerinin ortalamalarına bakıldığında Google Earth programının kazanımın öğrencilere kazandırılmasında olumlu katkı yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 28: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 8. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri

Uygulanan Sınıf	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı
11 Anadolu/A	11	3
11 Anadolu/B	7	7

Tablo 28’deki sonuçlara göre; 11 Anadolu A şubesinden 8. soruya 11 öğrencinin doğru, 3 öğrencinin yanlış cevap verdiği görülmektedir. Ayrıca 11 Anadolu B şubesinden de 8. soruya 7 öğrenci doğru, 7 öğrenci yanlış cevap vermiştir.

Tablo 29: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 8. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod ve Standart Sapma Değerleri

	11 A Şubesi	11 B Şubesi
Öğrenci sayısı	14	14
Geçerli cevap	14	14
Ortalama	1,7857	1,5000
Medyan	2,0000	1,5000
Mod	2,00	1,00
Standart sapma	,42582	,51887

Tablo 29'daki sonuçlara göre; 11 Anadolu A ve 11 Anadolu B şubelerinden tüm öğrenciler, 8. soruyu cevaplamıştır. 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilerin 8. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,7857 çıkarken, 11 Anadolu B şubesindeki öğrencilerin 8. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,5000 çıkmıştır. Yani *“Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.”* kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesinin ortalaması, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine göre daha yüksek çıkmıştır. 11 Anadolu A ve B şubelerinin ortalamalarına bakıldığında Google Earth programının kazanımın öğrencilere kazandırılmasında olumlu katkı yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 30: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 9. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri

Uygulanan Sınıf	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı
11 Anadolu/A	12	2
11 Anadolu/B	8	6

Tablo 30'daki sonuçlara göre; 11 Anadolu A şubesinden 9. soruya 12 öğrencinin doğru, 2 öğrencinin yanlış cevap verdiği görülmektedir. Ayrıca 11 Anadolu B şubesinden de 9. soruya 8 öğrenci doğru, 6 öğrenci yanlış cevap vermiştir.

Tablo 31: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 9. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod ve Standart Sapma Değerleri

	11 A Şubesi	11 B Şubesi
Öğrenci sayısı	14	14
Geçerli cevap	14	14
Ortalama	1,8571	1,5714
Medyan	2,0000	2,0000
Mod	2,00	2,00
Standart sapma	,36314	,51355

Tablo 31'deki sonuçlara göre; 11 Anadolu A ve 11 Anadolu B şubelerinden tüm öğrenciler, 9. soruyu cevaplamıştır. 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilerin 9. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,8571 çıkarken, 11 Anadolu B şubesindeki öğrencilerin 9. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,5714 çıkmıştır. Yani *“Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.”* kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesinin ortalaması, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine göre daha yüksek çıkmıştır. 11

Anadolu A ve B şubelerinin ortalamalarına bakıldığına Google Earth programının kazanımın öğrencilere kazandırılmasında olumlu katkı yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 32: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 10. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri

Uygulanan Sınıf	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı
11 Anadolu/A	12	2
11 Anadolu/B	7	7

Tablo 32'deki sonuçlara göre; 11 Anadolu A şubesinde 10. soruya 12 öğrencinin doğru, 2 öğrencinin yanlış cevap verdiği görülmektedir. Ayrıca 11 Anadolu B şubesinde de 10. soruya 7 öğrenci doğru, 7 öğrenci yanlış cevap vermiştir.

Tablo 33: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 10. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod ve Standart Sapma Değerleri

	11 A Şubesi	11 B Şubesi
Öğrenci sayısı	14	14
Geçerli cevap	14	14
Ortalama	1,8571	1,5000
Medyan	2,0000	1,5000
Mod	2,00	1,00
Standart sapma	,36314	,51887

Tablo 33'teki sonuçlara göre; 11 Anadolu A ve 11 Anadolu B şubelerinden tüm öğrenciler, 10. soruyu cevaplamıştır. 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilerin 10. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,8571 çıkarken, 11 Anadolu B şubesindeki öğrencilerin 10.soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,5000 çıkmıştır. Yani "Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar." kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesinin ortalaması, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine göre daha yüksek çıkmıştır. 11 Anadolu A ve B şubelerinin ortalamalarına bakıldığına Google Earth programının kazanımın öğrencilere kazandırılmasında olumlu katkı yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 34: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 11. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri

Uygulanan Sınıf	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı
11 Anadolu/A	12	2
11 Anadolu/B	9	5

Tablo 34'teki sonuçlara göre; 11 Anadolu A şubesinde 11. soruya 12 öğrencinin doğru, 2 öğrencinin yanlış cevap verdiği görülmektedir. Ayrıca 11

Anadolu B şubesinden de 11. soruya 9 öğrenci doğru, 5 öğrenci yanlış cevap vermiştir.

Tablo 35: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 11. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod ve Standart Sapma Değerleri

	11 A Şubesi	11 B Şubesi
Öğrenci sayısı	14	14
Geçerli cevap	14	14
Ortalama	1,8571	1,6429
Medyan	2,0000	2,0000
Mod	2,00	2,00
Standart sapma	,36314	,49725

Tablo 35'teki sonuçlara göre; 11 Anadolu A ve 11 Anadolu B şubelerinden tüm öğrenciler, 11. soruyu cevaplamıştır. 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilerin 11. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,8571 çıkarken, 11 Anadolu B şubesindeki öğrencilerin 11. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,6429 çıkmıştır. Yani *“Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.”* kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesinin ortalaması, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine göre daha yüksek çıkmıştır. 11 Anadolu A ve B şubelerinin ortalamalarına bakıldığında Google Earth programının kazanımın öğrencilere kazandırılmasında olumlu katkı yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 36: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 12. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri

Uygulanan Sınıf	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı
11 Anadolu/A	11	3
11 Anadolu/B	8	6

Tablo 36'daki sonuçlara göre; 11 Anadolu A şubesinden 12. soruya 11 öğrencinin doğru, 3 öğrencinin yanlış cevap verdiği görülmektedir. Ayrıca 11 Anadolu B şubesinden de 12. soruya 8 öğrenci doğru, 6 öğrenci yanlış cevap vermiştir.

Tablo 37: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 12. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod ve Standart Sapma Değerleri

	11 A Şubesi	11 B Şubesi
Öğrenci sayısı	14	14
Geçerli cevap	14	14
Ortalama	1,7857	1,5714
Medyan	2,0000	2,0000
Mod	2,00	2,00
Standart sapma	,42582	,51355

Tablo 37'deki sonuçlara göre; 11 Anadolu A ve 11 Anadolu B şubelerinden tüm öğrenciler, 12. soruyu cevaplamıştır. 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilerin 12. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,7857 çıkarken, 11 Anadolu B şubesindeki öğrencilerin 12. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,5714 çıkmıştır. Yani *“Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.”* kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesinin ortalaması, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine göre daha yüksek çıkmıştır. 11 Anadolu A ve B şubelerinin ortalamalarına bakıldığında Google Earth programının kazanımın öğrencilere kazandırılmasında olumlu katkı yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 38: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 13. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri

Uygulanan Sınıf	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı
11 Anadolu/A	14	-
11 Anadolu/B	9	5

Tablo 38'deki sonuçlara göre; 11 Anadolu A şubesinden 13. soruya 14 öğrenci doğru cevap verirken yanlış cevap veren öğrenci olmamıştır. Ayrıca 11 Anadolu B şubesinden de 13. soruya 9 öğrenci doğru, 5 öğrenci yanlış cevap vermiştir.

Tablo 39: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 13. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod ve Standart Sapma Değerleri

	11 A Şubesi	11 B Şubesi
Öğrenci sayısı	14	14
Geçerli cevap	14	14
Ortalama	2,0000	1,6429
Medyan	2,0000	2,0000
Mod	2,00	2,00
Standart sapma	,00000	,49725

Tablo 39'daki sonuçlara göre; 11 Anadolu A ve 11 Anadolu B şubelerinden tüm öğrenciler, 13. soruyu cevaplamıştır. 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilerin 13. soruya verdikleri cevapların ortalaması 2,0000 çıkmış ve öğrenciler tüm soruları doğru cevaplamışlardır. 11 Anadolu B şubesindeki öğrencilerin 13. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,6429 çıkmıştır. Yani *“Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.”* kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesinin ortalaması, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine göre daha yüksek çıkmıştır. 11 Anadolu A ve B şubelerinin ortalamalarına

bakıldığına Google Earth programının kazanımın öğrencilere kazandırılmasında olumlu katkı yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 40: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 14. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri

Uygulanan Sınıf	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı
11 Anadolu/A	12	2
11 Anadolu/B	9	5

Tablo 40'teki sonuçlara göre; 11 Anadolu A şubesinde 14. soruya 12 öğrencinin doğru, 2 öğrencinin yanlış cevap verdiği görülmektedir. Ayrıca 11 Anadolu B şubesinde de 14. soruya 9 öğrenci doğru, 5 öğrenci yanlış cevap vermiştir.

Tablo 41: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 14. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod ve Standart Sapma Değerleri

	11 A Şubesi	11 B Şubesi
Öğrenci sayısı	14	14
Geçerli cevap	14	14
Ortalama	1,8571	1,6429
Medyan	2,0000	2,0000
Mod	2,00	2,00
Standart sapma	,36314	,49725

Tablo 41'deki sonuçlara göre; 11 Anadolu A ve 11 Anadolu B şubelerinden tüm öğrenciler, 14. soruyu cevaplamıştır. 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilerin 14. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,8571 çıkarken, 11 Anadolu B şubesindeki öğrencilerin 14. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,6429 çıkmıştır. Yani "Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar." kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesinin ortalaması, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine göre daha yüksek çıkmıştır. 11 Anadolu A ve B şubelerinin ortalamalarına bakıldığına Google Earth programının kazanımın öğrencilere kazandırılmasında olumlu katkı yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 42: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 15. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri

Uygulanan Sınıf	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı
11 Anadolu/A	13	1
11 Anadolu/B	10	4

Tablo 42'deki sonuçlara göre; 11 Anadolu A şubesinde 15. soruya 13 öğrencinin doğru, 1 öğrencinin yanlış cevap verdiği görülmektedir. Ayrıca 11

Anadolu B şubesinde de 15. soruya 10 öğrenci doğru, 4 öğrenci yanlış cevap vermiştir.

Tablo 43: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 15. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod ve Standart Sapma Değerleri

	11 A Şubesi	11 B Şubesi
Öğrenci sayısı	14	14
Geçerli cevap	14	14
Ortalama	1,9286	1,7143
Medyan	2,0000	2,0000
Mod	2,00	2,00
Standart sapma	,26726	,46881

Tablo 43'teki sonuçlara göre; 11 Anadolu A ve 11 Anadolu B şubelerinden tüm öğrenciler, 15. soruyu cevaplamıştır. 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilerin 15. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,9286 çıkarken, 11 Anadolu B şubesindeki öğrencilerin 15. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,7143 çıkmıştır. Yani *“Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.”* kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesinin ortalaması, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine göre daha yüksek çıkmıştır. 11 Anadolu A ve B şubelerinin ortalamalarına bakıldığında Google Earth programının kazanımın öğrencilere kazandırılmasında olumlu katkı yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 44: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 16. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri

Uygulanan Sınıf	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı
11 Anadolu/A	13	1
11 Anadolu/B	10	4

Tablo 44'teki sonuçlara göre; 11 Anadolu A şubesinde 16. soruya 13 öğrencinin doğru, 1 öğrencinin yanlış cevap verdiği görülmektedir. Ayrıca 11 Anadolu B şubesinde de 16. soruya 10 öğrenci doğru, 4 öğrenci yanlış cevap vermiştir.

Tablo 45: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 16. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod ve Standart Sapma Değerleri

	11 A Şubesi	11 B Şubesi
Öğrenci sayısı	14	14
Geçerli cevap	14	14
Ortalama	1,9286	1,7143
Medyan	2,0000	2,0000
Mod	2,00	2,00
Standart sapma	,26726	,46881

Tablo 45'teki sonuçlara göre; 11 Anadolu A ve 11 Anadolu B şubelerinden tüm öğrenciler, 16. soruyu cevaplamıştır. 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilerin 16. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,89286 çıkarken, 11 Anadolu B şubesindeki öğrencilerin 16. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,7143 çıkmıştır. Yani "Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar." kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesinin ortalaması, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine göre daha yüksek çıkmıştır. 11 Anadolu A ve B şubelerinin ortalamalarına bakıldığında Google Earth programının kazanımın öğrencilere kazandırılmasında olumlu katkı yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 46: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 17. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri

Uygulanan Sınıf	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı
11 Anadolu/A	12	2
11 Anadolu/B	6	8

Tablo 46'daki sonuçlara göre; 11 Anadolu A şubesinden 17. soruya 12 öğrencinin doğru, 2 öğrencinin yanlış cevap verdiği görülmektedir. Ayrıca 11 Anadolu B şubesinden de 17. soruya 6 öğrenci doğru, 8 öğrenci yanlış cevap vermiştir.

Tablo 47: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 17. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod ve Standart Sapma Değerleri

	11 A Şubesi	11 B Şubesi
Öğrenci sayısı	14	14
Geçerli cevap	14	14
Ortalama	1,8571	1,4286
Medyan	2,0000	1,0000
Mod	2,00	1,00
Standart sapma	,36314	,51355

Tablo 47'deki sonuçlara göre; 11 Anadolu A ve 11 Anadolu B şubelerinden tüm öğrenciler, 17. soruyu cevaplamıştır. 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilerin 17.

soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,8571 çıkarken, 11 Anadolu B şubesindeki öğrencilerin 17. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,4286 çıkmıştır. Yani “Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.” kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesinin ortalaması, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine göre daha yüksek çıkmıştır. 11 Anadolu A ve B şubelerinin ortalamalarına bakıldığında Google Earth programının kazanımın öğrencilere kazandırılmasında olumlu katkı yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 48: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 18. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri

Uygulanan Sınıf	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı
11 Anadolu/A	13	1
11 Anadolu/B	4	10

Tablo 48’deki sonuçlara göre; 11 Anadolu A şubesinden 18. soruya 13 öğrencinin doğru, 1 öğrencinin yanlış cevap verdiği görülmektedir. Ayrıca 11 Anadolu B şubesinden de 18. soruya 4 öğrenci doğru, 10 öğrenci yanlış cevap vermiştir.

Tablo 49: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 18. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod ve Standart Sapma Değerleri

	11 A Şubesi	11 B Şubesi
Öğrenci sayısı	14	14
Geçerli cevap	14	14
Ortalama	1,9286	1,2857
Medyan	2,0000	1,0000
Mod	2,00	1,00
Standart sapma	,26726	,46881

Tablo 49’deki sonuçlara göre; 11 Anadolu A ve 11 Anadolu B şubelerinden tüm öğrenciler, 18. soruyu cevaplamıştır. 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilerin 18. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,9286 çıkarken, 11 Anadolu B şubesindeki öğrencilerin 18. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,2857 çıkmıştır. Yani “Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.” kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesinin ortalaması, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine göre daha yüksek çıkmıştır. 11 Anadolu A ve B şubelerinin ortalamalarına bakıldığında Google Earth programının kazanımın öğrencilere kazandırılmasında olumlu katkı yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 50: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 19. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri

Uygulanan Sınıf	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı
11 Anadolu/A	11	3
11 Anadolu/B	6	8

Tablo 50'deki sonuçlara göre; 11 Anadolu A şubesinde 19. soruya 11 öğrencinin doğru, 3 öğrencinin yanlış cevap verdiği görülmektedir. Ayrıca 11 Anadolu B şubesinde de 19. soruya 6 öğrenci doğru, 8 öğrenci yanlış cevap vermiştir.

Tablo 51: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 19. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod ve Standart Sapma Değerleri

	11 A Şubesi	11 B Şubesi
Öğrenci sayısı	14	14
Geçerli cevap	14	14
Ortalama	1,7857	1,4286
Medyan	2,0000	1,0000
Mod	2,00	1,00
Standart sapma	,42582	,51355

Tablo 51'deki sonuçlara göre; 11 Anadolu A ve 11 Anadolu B şubelerinden tüm öğrenciler, 19. soruyu cevaplamıştır. 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilerin 19. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,7857 çıkarken, 11 Anadolu B şubesindeki öğrencilerin 19. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,4286 çıkmıştır. Yani "Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar." kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesinin ortalaması, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine göre daha yüksek çıkmıştır. 11 Anadolu A ve B şubelerinin ortalamalarına bakıldığında Google Earth programının kazanımın öğrencilere kazandırılmasında olumlu katkı yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 52: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 20. Soruya Verdikleri Doğru ve Yanlış Cevaplarının Değerleri

Uygulanan Sınıf	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı
11 Anadolu/A	12	2
11 Anadolu/B	9	5

Tablo 52'deki sonuçlara göre; 11 Anadolu A şubesinde 20. soruya 12 öğrencinin doğru, 2 öğrencinin yanlış cevap verdiği görülmektedir. Ayrıca 11 Anadolu B şubesinde de 20. soruya 9 öğrenci doğru, 5 öğrenci yanlış cevap vermiştir.

Tablo 53: 11 Anadolu A ve B Şubelerindeki Öğrencilerin 20. Soruya Verdikleri Cevapların Ortalama, Medyan, Mod ve Standart Sapma Değerleri

	11 A Şubesi	11 B Şubesi
Öğrenci sayısı	14	14
Geçerli cevap	14	14
Ortalama	1,8571	1,6429
Medyan	2,0000	2,0000
Mod	2,00	2,00
Standart sapma	,36314	,49725

Tablo 53'teki sonuçlara göre; 11 Anadolu A ve 11 Anadolu B şubelerinden tüm öğrenciler, 20. soruyu cevaplamıştır. 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilerin 20. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,8571 çıkarken, 11 Anadolu B şubesindeki öğrencilerin 20. soruya verdikleri cevapların ortalaması 1,6429 çıkmıştır. Yani "*Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.*" kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesinin ortalaması, kazanımın sunuş yoluyla işlendiği 11 Anadolu B şubesine göre daha yüksek çıkmıştır. 11 Anadolu A ve B şubelerinin ortalamalarına bakıldığında Google Earth programının kazanımın öğrencilere kazandırılmasında olumlu katkı yaptığı anlaşılmaktadır.

11. sınıf Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi dersinin Türklere Sanat ünitesinin "*Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.*" kazanımının mimari başlığının Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilerin 20 test sorusuna verdiği cevapların ortalamasına baktığımızda; en fazla doğru ortalama puanı 3 ve 13.sorular olan "*Osmanlı Devleti'nin ilk inşaa edilen camisi aşağıdakilerden hangisidir?*" ile "*Topkapı Sarayı'nın Bab-ı Hümayun kapısı ile Ayasofya arasında yer alan Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın önerisi ile inşa edilen çeşme aşağıdakilerden hangisidir?*" soruları almıştır. Öğrencilerin hepsi bu sorulara doğru vermiş ve buna göre yapılan analiz sonucunda sorunun ortalaması 2,000 çıkmıştır. Bunun yanında 11 Anadolu A şubesinin en fazla yanlış ortalaması puanı 7. soru olan "*İstanbul'un fethini kolaylaştırmak için Yıldırım Bayezid tarafından İstanbul'a aşağıdakilerden hangisi inşa edilmiştir?*" sorusudur. 11 Anadolu A şubesinden 7.soruya 10 doğru, 4 yanlış cevap verilmiş ve buna göre yapılan analiz sonucunda sorunun ortalaması 1,7143 çıkmıştır.

11. sınıf Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi dersinin Türklerde Sanat ünitesinin “Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.” kazanımının mimari başlığının sunuş yolu ile işlendiği 11 Anadolu B şubesindeki öğrencilerin 20 test sorusuna verdiği cevapların ortalamasına baktığımızda; en fazla doğru ortalama puanı 15 ve 16. sorular olan “Fatih Sultan Mehmed tarafından yaptırılan ve Dolmabahçe Sarayı inşa edilene kadar Osmanlı Devleti'nin yönetildiği merkez olan saray aşağıdakilerden hangisidir?” ile “Yukarıda görseli verilen ve camiyi merkeze alan imaret, kütüphane, medrese gibi birimleri içeren yapı topluluğuna ne ad verilir?” soruları almıştır. 11 Anadolu B şubesinde 15 ve 16. sorulara 10 doğru, 4 yanlış cevap verilmiş ve yapılan analiz sonucunda soruların ortalaması 1,7143 çıkmıştır. Bunun yanında 11 Anadolu B şubesinin en fazla yanlış ortalama puanı 2 ve 18. sorular olan “Bir öğretmen gezi sırasında öğrencilerine Roma döneminde temelleri atılan ve İstanbul'un su ihtiyacını karşılayan tarihi yapıyı göstermiştir. Buna göre öğrencileri İstanbul'da hangi tarihi yapıyı görmüş olabilir?” ile “Yukarıdaki görseli verilen yapı aşağıdakilerden hangisidir?” soruları almıştır. 11 Anadolu B şubesinde 2 ve 18. sorulara 4 doğru, 10 yanlış cevap verilmiş ve buna göre yapılan analiz sonucunda soruların ortalaması 1,2857 çıkmıştır.

Tablo 54: A ve B Şubelerinin Sorulara Verdiği Cevapların Genel Ortalaması

	A ŞUBESİ	B ŞUBESİ
Ortalama	1,8607	1,5571
Standart sapma	,04463	,08287
Minimum	1,75	1,40
Maksimum	1,90	1,70
Medyan	1,8500	1,5500

Tablo 54'teki verilere göre, araştırmanın temel amacına yönelik yapılan bu analizde Google Earth programı ile kazanımın işlendiği 11 Anadolu A şubesinin Google Earth programının kullanılmadığı 11 Anadolu B şubesinde soruları daha fazla doğru olarak yanıtladığı anlaşılmıştır. A şubesi yanıtlarının ortalama puanı 1.86, B şubesi yanıtlarının ortalama puanı 1.55'tir. Buna göre tarih öğretiminde Google Earth programının soruların yanıtlanmasında daha kolaylık sağladığı ifade edilebilir. Dolayısıyla araştırmamızın sonucu olarak tarih öğretiminde Google Earth programının kullanılmasının etkili bir yöntem olduğu söylenebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç

Tarih öğretiminde (11.sınıf Türk Kültür ve Medeniyeti Tarihi dersinin Türklerde Sanat ünitesinin “*Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.*” kazanımının mimari başlığı) Google Earth programının etkililiğini değerlendirmeyi amaçlayan bu araştırmanın ortaya koyduğu bulgular ışığında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Google Earth programının tarih öğretimine katkısının araştırıldığı çalışmada, Google Earth programının tarih öğretimine olumlu katkı sağladığı görülmüştür.

11.sınıf Türk Kültür ve Medeniyeti Tarihi dersinin Türklerde Sanat ünitesinin “*Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.*” kazanımının mimari konu başlığı Google Earth programı ile 11 Anadolu A şubesine, sunuş yolu ile 11 Anadolu B şubesine işlenmiştir. Kazanımın işlenmesinden iki hafta sonra şubelere dağıtılan çoktan seçmeli test sorularına, 11 Anadolu A şubesinin Google Earth programının kullanılmadığı 11 Anadolu B şubesine göre soruları daha fazla doğru olarak yanıtladığı anlaşılmıştır. Yapılan analizler sonucunda; A şubesinin sorulara verdiği yanıtlarının ortalama puanı 1.86, B şubesinin sorulara verdiği yanıtlarının ortalama puanı 1.55 olarak hesaplanmıştır.

Şubelerde derslerin hazırlık evrelerinde öğrencilerin ön bilgilerini harekete geçirmek ve öğrencileri motive etmek için kazanımda yer alan ifadelerden bahsedilmiştir. Ayrıca dersin sonunda neler öğreneceklerine, ne gibi tarihsel düşünme becerileri kazanacaklarına değinilmiştir.

Kazanımın Google Earth programı ile işlendiği 11 Anadolu A şubesindeki öğrencilere program tanıtılmış ve kendilerinin programı kullanabilmelerine olanak sağlanmıştır. Öğrenciler, merak ettiği tarihi eserleri ve olayların geçtiği yerleri Google Earth programını kullanarak bulabilmelerine rehberlik edilmiştir.

Google Earth programının kullanıldığı 11 Anadolu A şubesine kazanımın işlenmesinden sonra EK 4'teki *Tarih Öğretiminde Google Earth Programının Kullanımına Yönelik Anket* dağıtılmıştır. Bu ankete verilen cevaplar doğrultusunda öğrencilerin tarih dersinde Google Earth programının kullanımına ve etkililiğine olumlu baktıkları görülmüştür.

Google Earth programının kullanıldığı 11 Anadolu A şubesindeki öğrenciler, dersin çok farklı geçtiğini ve ilgilerini çektiğini söylemiştir.

Google Earth programının kullanıldığı 11 Anadolu A şubesindeki öğrenciler, tarihi kavramları zihinlerinde daha kolay somutlaştırdıklarını söylemişlerdir.

Google Earth programının kullanıldığı 11 Anadolu A şubesindeki öğrenciler; daha önce görmedikleri ve görmek istedikleri yerleri gördüklerini, yeni bilgiler oluşturduklarını söylemiştir.

11 Anadolu A şubesinde Google Earth programı kazanımın işlenmesi, öğrencilerde kronolojik düşünme, tarihsel kavrama, değişim ve sürekliliği algılama, neden – sonuç ilişkisi kurma gibi becerilerin kazandırılmasına olumlu katkı sağlamıştır.

Google Earth programı ile tarihi eserlerin ve tarihi olayların gerçekleştiği coğrafyanın deney grubundaki öğrencilere gösterilmesi konuyu daha da somutlaştırmıştır. Google Earth programı ile üç boyutlu görüntülerin deney grubundaki öğrencilere gösterilmesi öğrencilerin öğrenmelerine olumlu katkı yapmıştır.

Google Earth programının kullanıldığı 11 Anadolu A şubesindeki öğrenciler; tarih dersinde Google Earth programının kullanımının derse olan ilgilerini arttırdığını, olayların kavranmasını ve yorumlanmasını kolaylaştırdığını, tarihi olayların gerçekleştiği yerin algılanmasını kolaylaştırdığını, olay ve mekan arasındaki ilişkinin kurulmasının kolaylaştırdığını, geçmişteki insanların yaşamıyla doğrudan temas kurabildiklerini, tarihsel kavramların somutlaştırılmasının kolaylaştırdığını belirtmiştir.

Google Earth programının belli bir düzeyde bilgisayar becerisi gerektirmesi ve okulun teknolojik altyapısının yeterli düzeyde olmaması Google Earth programının tarih derslerinde kullanımını olumsuz etkilemektedir.

Yapılan çalışmanın sonucunda tarih dersinde Google Earth programının öğrencilerin dersteki akademik başarılarını ve derse karşı olan ilgilerini görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin kronolojik düşünme, tarihsel kavrama, değişim ve sürekliliği algılama, neden – sonuç ilişkisi kurma gibi tarihsel düşünme becerilerini kazanmasına olumlu katkı sağlamıştır.

4.2. Tartışma

Bu bölümde, araştırmada elde edilen verilere dayalı yapılan istatistiksel analizler sonucunda ulaşılan sonuçlar ve yorumlar yer almaktadır. Bu araştırmanın konusunu teknoloji ve bilgisayar programlarının hızla geliştiği günümüzde, Google Earth programının tarih eğitime ve tarihsel düşünme becerilerinin kazandırılmasına etkisi oluşturmaktadır. Bu bağlamda 11.sınıf Türk Kültür ve Medeniyeti Tarihi dersinin Türklerde Sanat ünitesinin “*Osmanlı sanatının genel özelliklerini kavrar.*” kazanımının mimari başlığı seçilmiştir. Belirtilen bu kazanım, Şanlıurfa ili Haliliye ilçesine bağlı Çamlıdere Çok Programlı Anadolu Lisesi’nde 11 Anadolu A şubesine (deney grubu) Google Earth programı ile 11 Anadolu B şubesine (kontrol grubu) sunuş yoluyla işlenmiştir.

Google Earth programı coğrafya ve sosyal bilgiler alanlarındaki çalışmalara konu olmuştur. Ancak literatürde Google Earth programının tarih eğitimi ile ilişkilendirildiği çalışma bulunmamaktadır.

Daha önceden Google Earth programı ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında, Atı Merç’in 2017 yılında yaptığı “Sosyal Bilgiler Dersinde Mekân Algılama Becerisinin Kazandırılmasında Google Earth Uygulamasının Etkililiği” adlı doktora tez çalışmasının sonucunda Google Earth programına dayalı yapılan etkinliklerin mekân algılama becerilerini geliştirdiği başarı testinde görülmüştür. Google Earth uygulaması ile yapılan etkinliklerin öğrencilerin motivasyonlarını arttırdığı, ilgilerini çektiği ve öğrenmelerine katkı sağladığı tespit edilmiştir. Google

Earth uygulaması ile öğrencilerin daha önce görmedikleri ama adlarını duydukları yerlerin gerçek görüntülerini görmeleri akademik başarılarını arttırdığı son test puanlarında tespit edilmiştir. Üç boyutlu gerçek görüntülerin öğrencilerin görerek ve uygulayarak öğrenmelere katkı sağladığı video kayıtlarında açığa çıkarılmıştır¹⁵⁹.

Bu çalışmada ise öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerinin kazandırılmasında yararlanılan Google Earth programını geleneksel yöntemlerden farklı bir yöntem olarak gördükleri ve Google Earth programının kullanılmasının derse karşı ilgilerini arttırdığı, tarihi olayların geçtiği mekanın algılanmasını kolaylaştırdığı, geçmişteki insanların yaşamlarıyla doğrudan temas kurulabilmesini sağladığı tespit edilmiştir. Google Earth'ün tarih dersinde kullanımı öğrencilerin akademik başarıyı arttırdığı tespit edilmiştir.

Hüseyin Kaya tarafından 2010 yılında yayınlanan “Ortaöğretim Coğrafya Öğretiminde Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Öğrenci Başarısına Etkisi” adlı çalışmada Karabük'te bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Anadolu lisesinde öğrenim görmekte olan 46 lise 2. sınıf öğrencisine başarı testi ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Çalışmada CBS'in derslerde kullanımının öğrenci başarıları üzerinde olumlu etki sağladığı görülmüştür. Ortaöğretim kurumlarında gerekli altyapının kurulmaması, öğretmenlerin CBS kullanımı ile ilgili gerekli eğitimden geçirilmemesi gibi nedenlerle CBS'in kullanımı ile ilgili uygulamaların sınırlı olduğu tespit edilmiştir¹⁶⁰.

Fatih Koçak tarafından 2013 yılında yapılan “Orta Öğretim Coğrafya Dersinde “Google Earth”ün Kullanımının Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında katılımcıların belli düzeyde bilgisayar becerisine sahip olması Google Earth programının kullanımı adına fırsat iken, bu beceriye sahip olunmaması zaman tasarrufunu olumsuz yönde etkilediği video kayıtlarında görülmüştür. Ayrıca okulun teknik yapısının ve sınıf ortamının iyi düzeyde olmaması Google Earth programının

¹⁵⁹ Merç, aynı tez, s. 83-85.

¹⁶⁰ Hüseyin Kaya, “Ortaöğretim Coğrafya Öğretiminde Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Öğrenci Başarısına Etkisi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, S.23, (Ocak 2011), s. 322-323.

kullanılmasını olumsuz yönde etkilediği video kayıtlarında tespit edilmiştir¹⁶¹. Katılımcıların Google Earth ile ilgili öz yeterliliklerinin Google Earth yeterlilik yönergesi sonucunda olumlu olduğu anlaşılmıştır¹⁶².

Bu araştırmada ise Google Earth programının belli bir düzeyde bilgisayar becerisi gerektirmesi ve bu beceriye sahip olunmaması, okulun teknolojik altyapısının yeterli düzeyde olmaması Google Earth programının tarih derslerinde kullanımını olumsuz etkilediği tespit edilmiştir.

Ufuk Karakuş ve Sibel Oğuz tarafından 2012 yılında yayınlanan “Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularında Google Earth Kullanımı Ve Öğretmen Görüşleri” adlı çalışmada 10 sosyal bilgiler öğretmeni ile görüşülmüş ve yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Çalışmada Google Earth’ün tarihi yerleri görebilme imkanı sunması ve öğrencilerde kalıcılığı sağlamasına olumlu katkı yapması nedeniyle öğretmenler tarafından ders materyali olarak kullanılabilir olduğu yarı yapılandırılmış görüşme formu ile tespit edilmiştir¹⁶³. Öğretmenler Google Earth programının çevreyi tanıma ve soyut konuları somutlaştırma konusunda görüş bildirmişlerdir¹⁶⁴.

Bu çalışmada ise tarih derslerinde Google Earth programının kullanılabilir bir materyal olduğu, Google Earth’ün olayların gerçekleştiği tarihi yerleri görebilme imkanı sunması nedeniyle öğrencilerde bilginin kalıcılığını sağlamada olumlu katkı yaptığı ortaya çıkmaktadır. Google Earth’ün mekanı algılamayı, tarihi kavramları somutlaştırma ve yorumlamayı kolaylaştırdığı tespit edilmiştir.

¹⁶¹ Fatih Koçak, “Ortaöğretim Coğrafya Dersinde “Google Earth”ün Kullanımının Değerlendirilmesi”, (Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Coğrafya Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Trabzon 2013, 78.

¹⁶² Koçak, aynı tez, s. 80.

¹⁶³ Ufuk Karakuş ve Sibel Oğuz, “Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularında Google Earth Kullanımı Ve Öğretmen Görüşleri”, *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, C.IV, S.12, (Eylül 2012), s. 116.

¹⁶⁴ Aynı makale, s. 121.

4.3. Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgular ve yapılan gözlemler sonucunda Google Earth programının eğitim sürecinde kullanımına ilişkin şu önerilerde bulunulmuştur:

Gerçekleştirilen araştırmada Google Earth programının tarihsel kavrama, neden-sonuç ilişkisi kurma, kronolojik düşünme, değişim ve sürekliliği kavrama becerilerinin kazandırılmasında etkili olduğu görülmüştür. Bu nedenle tarih derslerinde tarihsel kavrama, neden-sonuç ilişkisi kurma, kronolojik düşünme, değişim ve sürekliliği kavrama becerilerinin kazandırılmasında Google Earth programı kullanılabilir.

Araştırma sonuçlarına göre tarih derslerinde Google Earth programının kullanılması öğrencilerin akademik başarılarını ve tarihsel düşünme becerilerinin öğrencilere kazandırılmasını olumlu etkilemiş, öğrencilerde tarih dersine karşı ilgi ve katılımlarının artmasını sağlamıştır. Bu nedenle Google Earth programı tarih derslerindeki farklı kazanımlarda da kullanılabilir.

Araştırma esnasında Google Earth programının sınıfta kullanılabilmesi için okulun fiziksel imkanları doğrultusunda teknolojik hazırlıklar yapılmıştır. Google Earth programının eğitim sürecinde kullanabilmek için gerekli olan teknolojik alt yapı hazırlanmalı, okulların fiziksel imkanları geliştirilmeli ve internet bağlantı hızlarının artırılmalıdır.

Google Earth programının tarih derslerinde kullanılabilmesi için tarih öğretmenlerinin gerekli donanıma sahip olması gerekmektedir. Bu nedenle üniversitelerde öğretmen adaylarına Google Earth programı ile ilgili eğitim verilmelidir.

BİBLİYOGRAFYA

AKKURT, Halil, “Yapılandırmacı Yaklaşımın Yönelik Eleştirileri Ve Tarih Öğretimine Yansımaları”, (Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Tarih Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2010.

AKTAŞ, Elif, “12 Eylül 1980 Askeri Darbesi Ve Tarih Öğretimine Etkileri”, (Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum 2011.

AKYÜZ, Yahya, *Türk Eğitim Tarihi M.Ö.1000 – M.S.2012*, Pegem Akademi Yayınları, İstanbul 2012.

ARSLAN, Mehmet, “Eğitimde Yapılandırmacı Yaklaşımlar”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, C. XL, S. 1, (2007), s. 41-61.

ATA, Bahri, “Üniversite Öncesi Okul Tarih Öğretiminde Siyasi Tarihin Yeri”, *Prof. Dr. Oral Sander Anısına Türkiye’de Siyasi Tarih’in Gelişimi ve Sorunları Sempozyumu*, (Yay. Haz. Gökhan Erdem), Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 2006, s. 31-48.

ATKIN, Kibar, “Türkiye, İngiltere Ve ABD Sosyal Bilgiler/Tarih Ders Kitaplarında Yapılandırmacı Yaklaşım, II. Dünya Savaşı Örneği”, (Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul 2010.

AYDIN, Ahmet, “Osmanlılarda Tarih Yazıcılığı”, *Türkler Ansiklopedisi*, C. XI, s. 775-790.

BİLİM, Cahit Yalçın, *Türkiye’de Çağdaş Eğitim Tarihi (1734 – 1876)*, Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, Eskişehir 2002.

BİRCAN, Tuba Şengül “Animasyon Destekli Haritalarla Tarih Öğretiminin Öğrencilerin Akademik Başarılarına Ve Mekân Algılarına Etkisi”, (Gazi

Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Tarih Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara 2013.

BÜYÜKÖZTÜRK, Şener, *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2017.

CERRAHOĞLU, Eda, “Avrupa Konseyi değişime çağırıyor”, *Toplumsal Tarih*, S.100, (Nisan 2002), s. 58-60.

ÇORA, Ersin, “Osmanlı Dönemi’nde Burdur’da Modern Temel Eğitim Kurumları”, (Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya 2015.

DEMİRCİOĞLU, İsmail Hakkı, *Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar Tarih Bölümü Özel Öğretim Yöntemleri*, Anı Yayıncılık, Ankara 2015.

DEMİRCİOĞLU, İsmail Hakkı, “Tarih Öğretimi, Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Tasarımı”, *Tarih Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*, Ed. Demircioğlu, İsmail Hakkı - İbrahim Turan, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2015, s. 1-12.

DEMİRCİOĞLU, İsmail Hakkı, “Tarih Öğretiminin Amaçları”, *Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri*, Ed. Safran, Mustafa, Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul 2014, s. 67-71.

DEMİREL, Özcan, *Öğretimi Planlama ve Değerlendirme Öğretmen Sanatı*, Pegem Akademik Yayıncılık, Ankara 2007.

DİLEK, Gülçin, “Çağdaş Tarih Öğretimi Programlarında Temel Yaklaşımlar”, *Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri*, Ed. Safran, Mustafa, Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul 2014, s. 177-184.

DİNÇ, Erkan, “Tarih Bilinci Açısından Tarih Öğretimini Amaçları”, *Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri*, Ed. Mustafa Safran, Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul 2014, s. 72-78.

DÖLEN, Emre, “Darülfünun”, *Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi* C.II, s. 476-477.

EKİZ, Durmuş, *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Anı Yayıncılık, Ankara 2017.

ERDEM, Eda - Özcan Demirel, “Program Geliştirmede Yapılandırmacılık Yaklaşımı”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 23, (2002), s. 81-87.

ERGİN, Osman Nuri, *Türk Maarif Tarihi*, C. I – II, Eser Matbaası, İstanbul 1977.

ERSANLI, Büşra, *İktidar ve Tarih Türkiye’de “Resmî Tarih” Tezinin Oluşumu (1929-1937)*, İletişim Yayınları, İstanbul 2018.

FORTNA, Benjamin C., *Mekteb-i Hümayûn Osmanlı İmparatorluğu’nun Son Döneminde İslam, Devlet ve Eğitim*, İletişim Yayınları, İstanbul 2005.

İPÇİOĞLU, Mehmet, *Tarih Öğretiminde Teknoloji Kullanımı*, Tablet Kitabevi, Konya 2010.

KARAKUŞ, Ufuk - Sibel Oğuz, “Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularında Google Earth Kullanımı Ve Öğretmen Görüşleri”, *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, C. IV, S. 12, (Eylül 2012), s. 110-125.

KAYA, Hüseyin, “Ortaöğretim Coğrafya Öğretiminde Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Öğrenci Başarısına Etkisi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, S.23, (Ocak 2011), s. 308-326.

KAYA, Ramazan, “Tarih Öğretiminin Amaçları”, *Tarih Öğretim Yöntemleri*, Ed. Demirel, Muammer, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2016, s. 37-54.

KIZILÇAOĞLU, Alaattin, *Coğrafya Öğretiminde Google-Earth*, Ezgi Kitabevi, Bursa 2010.

KOÇAK, Fatih, “Ortaöğretim Coğrafya Dersinde “Google Earth”ün Kullanımının Değerlendirilmesi”, (Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Coğrafya Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Trabzon 2013.

KODAMAN, Bayram, *Abdülhamid Devri Eğitim Sistemleri*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1991.

KÖKEN, Nevzat, *Cumhuriyet Dönemi Tarih Anlayışları Ve Tarih Eğitimi (1923-1960)*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2014.

KÖREMEZ, Bülent, “Demokrat Parti Dönemi Liselerde Tarih Eğitimi Üzerine Bir Araştırma”, (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya 2005.

KÖSTÜKLÜ, Nuri, *Sosyal Bilimler Ve Tarih Öğretimi*, Sebat Ofset Matbaacılık, Konya 2006.

MERÇ, Ati, “Sosyal Bilgiler Dersinde Mekân Algılama Becerisinin Kazandırılmasında Google Earth Uygulamasının Etkililiği”, (Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Programı, Yayınlanmamış Doktora Tezi), Eskişehir 2017.

MEREY, Zihni “Dünya’da Ve Türkiye’de Tarih Eğitiminin Tarihsel Gelişimi”, *Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri*, Ed. Safran, Mustafa, Yeni İnsan Yayınları, İstanbul 2011, s. 29-36.

ORAL, Ayşegül Nihal “11. Sınıf Tarih Ders Kitaplarında Birinci Dünya Savaşı Konusunun Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Yeniden Tasarlanmasının Öğrenci Başarılarına Etkisi”, (Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim

Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2009.

ORAL, Mustafa, *Türkiye’de Romantik Tarihçilik (1908-1928)*, Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul 2014.

ÖĞÜTVEREN, Mualla, “Sosyal Bilgiler 6. Sınıf Coğrafya Konularının Öğretiminde Google Earth Programının Başarıya Etkisi”, (Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Giresun 2014.

ÖZDEN, Yüksel, *Öğrenme ve Öğretme*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2003.

ÖZTEKE, Fahri, “XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti’nde Tarih Eğitimi”, (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya 2006.

ÖZTÜRK, Cemil, “İdadi”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, C. XXI, s. 464-466.

ÖZTÜRK, İbrahim Hakkı, *Tarih Öğretiminde Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kuram ve Uygulama*, Kriter Yayınevi, İstanbul 2012.

SABANCI, Ali, “Sınıf Yönetiminin Temelleri”, *Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Sınıf Yönetimi*, Ed. Çelikten, Mustafa - Mehmet Teyfur, Anı Yayıncılık, Ankara 2014, s. 1-24.

SAFRAN, Mustafa - Bahri Ata, “Barışçı Tarih Öğretimi Üzerine Çalışmalar”, *Tarih Eğitimi Makale Ve Bildiriler*, Ed. Safran, Mustafa, Gazi Kitabevi, Ankara 2006, s. 61-78.

SAFRAN, Mustafa, “Osmanlı Tarihi Öğretimi Ve Osmanlı İmajı”, *Tarih Eğitimi Makale Ve Bildiriler*, Ed. Safran, Mustafa, Gazi Kitabevi, Ankara 2006, s. 145-173.

SAFRAN, Mustafa, “Türkiye’de Tarih Öğretiminin Gelişimi”, *Tarih Öğretim Yöntemleri*, Ed. Demirel, Muammer Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2016, s. 9-24.

SAKAOĞLU, Necdet, “İlkokul Tarih Programları Ve Ders Kitapları”, *Tarih Öğretimi Ve Ders Kitapları 1994 Buca Sempozyumu* (Yay. Haz. Salih Özbaran), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2017, s. 135-144.

SARIÇELİK, Kerim, *Konya’da Modern Eğitim Kurumları (1869-1919)*, Çizgi Yayınları, Konya 2010.

SARIOĞLU, Mehmet, *Türk Eğitim Tarihinden Esintiler*, Umuttepe Yayınları, Kocaeli 2012.

SOMEL, Selçuk Akşin, *Osmanlı’da Eğitimin Modernleşmesi (1839-1908) İslamlaşma, Otokrasi ve Disiplin*, İletişim Yayınları, İstanbul 2015.

SÖNMEZ, Veysel - Füsün G. ALACAPINAR, *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Anı Yayıncılık, Ankara 2017.

ŞANAL, Mustafa, “Osmanlı İmparatorluğu’nda Kız Öğretmen Okulunun (Darülmuaallimat) Kuruluşu, Okutulan Dersler ve Kapatılışı (1870 – 1924), *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma Ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, S. 26, (Güz 2009), s. 221-244.

ŞİMŞEK, Ahmet, “Profesyonel Tarihçiliğe Kısa Bir Bakış”, *Türkiye’de Akademik Tarihçilik*, Ed. Şimşek, Ahmet - Alaattin Aköz, Kronik Kitap, İstanbul 2017, s. 7-24.

ŞİMŞEK, Ahmet - Akif Pamuk, “Tarih Yazıcılığının Dünü, Bugünü Ve Yarını Üzerine Kısa Bir Bakış”, *Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri*, Ed. Safran, Mustafa, Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul 2014, s. 23-28.

ŞİMŞEK, Ahmet, “Türkiye’de Tarih Eğitiminin Ulusallığı ve Avrupa Merkezilik”, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. XI, (2007), s. 9-38.

ŞİMŞEK, Nihat, “Sosyal Bilgiler Dersinde Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) Teknolojisinin Kullanımı”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, C. 16, S. 1, (Mart 2008), s. 191-198.

YALIN, Halil İbrahim, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Nobel Akademi Yayıncılık, Ankara 2017.

TURAL, Ayşegül, “Sosyal Bilgilerde Yapılandırmacı Yaklaşımla Kavram Öğretimine Yönelik Model Geliştirme”, (Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara 2011.

TÜRK, İ. Caner, “Osmanlı Devletinde Tarih Eğitimi (1839-1922)”, (Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum 2006.

YAVUZ, Mustafa, “Eğitimle İlgili Temel Kavramlar”, *Eğitim Bilimine Giriş*, Ed. Gürsel, Mustafa – Muhsin Hesapçioğlu, Eğitim Akademi Yayınları, Konya 2011, s. 13-27.

YELKEN, Tuğba Yanpar, *Öğretim İlke Ve Yöntemleri*, Anı Yayıncılık, Ankara 2016.

YELKEN, Tuğba Yanpar, *Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Tasarımı*, Anı Yayıncılık, Ankara 2017.

Türk Dil Kurumu, *Büyük Türkçe Sözlük*. Erişim tarihi: 22.08.2018, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5bc32ea47ea1b0.19647422.

Türk Dil Kurumu, *Büyük Türkçe Sözlük*. Erişim tarihi: 01.09.2018,
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5bc32ed3813466.96090255.

Milli Eğitim Bakanlığı, *Ortaöğretim Tarih Dersi (9,10 Ve 11.Sınıflar) Öğretim Programı*. Erişim tarihi: 20.09.2018,
<http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=344>.

Milli Eğitim Bakanlığı, *Ortaöğretim T.C. İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programı*. Erişim Tarihi: 20.09.2018,
<http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=346>.

Milli Eğitim Bakanlığı, *Ortaöğretim Çağdaş Türk Ve Dünya Tarihi Dersi Öğretim Programı*. Erişim Tarihi: 20.09.2018,
<http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=344>.

Milli Eğitim Bakanlığı, *Ortaöğretim Türk Kültür Ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı*. Erişim Tarihi: 20.09.2018,
<http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=344>.

EKLER

EK 1: Araştırma İzin Belgesi

T.C.
ŞANLIURFA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

15.03.2018

Sayı : 26292541-602.04.01-E.5416089

Konu :Gülsüm GÜVEN'in

Araştırma İzni

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi :06.03.2018 tarih ve 3380 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tarih Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Gülsüm GÜVEN'in "Yapılandırmacı Yaklaşım göre Google Earth Bilgisayar Yazılımının Tarih Öğretimine Katkısı" konulu tez çalışması için Müdürlüğümüze bağlı Çamlidere Çok Programlı Anadolu Lisesinde araştırma yapma isteğine ilişkin ilgi yazı ve ekleri değerlendirilmiş olup;

Söz konusu araştırmanın eğitim öğretimi faaliyetini aksatmadan, gönüllülük esasına dayalı olarak yapılmasında herhangi bir sakınca görülmemiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

İbrahim CANBEK
Müdür a.
İl Millî Eğitim Müdür V.

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır
15.03.2018

Adres: N.Cehveri Cad. No:20 İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Haliliye/ŞANLIURFA
Elektronik Ağ: <http://sanliurfa.meb.gov.tr>
e-posta: arge63@meb.gov.tr

Bilgi için:

Tel: 0 (414) 280 63 57
Faks: 0 (414) 280 63 99

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 2f73-9896-3af2-8d8d-7c6b kodu ile teyit edilebilir.

EK 2: Veli İzin Formu

Sayın Veli,

Öncelikle okuduğunuz bu form, yapılacak olan araştırmanın amacını ve katılımcı olan öğrencinizin haklarını belirtmektedir. Bu araştırma Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan resmi izin ile gerçekleştirilecektir. Araştırma, Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Google Earth Programının Tarih Öğretimine Katkısını inceleyen yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Bu amaçla öğrencinin görüşleri, hot potaotes yazılımı ile hazırlanacak veri toplama aracı, öğrenci bilgi formu ve tarih dersinde Google Earth programının kullanımına dair öğrenci görüşlerini içeren anket oluşturulacaktır.

Velisi bulunduğunuz öğrencinin yapılan araştırmaya gönüllü olarak katılımı ve dile getireceği görüşleri, yapılan araştırmaya katkı sağlayacaktır. İzniniz olmadığı takdirde, öğrencinizin ismi bu araştırmada kullanılmayacak, yerine takma bir isim kullanılabilir ve öğrenciniz istediği zaman çalışmadan ayrılabilir.

Bu sözleşmeyi okuyup bu araştırmaya velisi bulunduğunuz öğrencinizin gönüllü olarak katıldığına ve araştırma kapsamında size verdiğim güvenceye ilişkin olarak bu formu imzalamanızı rica ediyorum.

İmza:
Öğrenci Velisi:

Gülsüm GÜVEN
Araştırma Sorumlusu

EK 3: Öğrenci Kişisel Bilgi Formu

1. **Adınız:** **Soyadınız:**
2. **Yaşınız:**
3. **Cinsiyetiniz:** Kız () Erkek ()
4. **Kardeş Sayınız:** 1 () 2 () 3 () 4 () Diğer (Lütfen belirtiniz).....
5. **Annenizin ve babanızın eğitim düzeyi;**
- a) Annenizin:
- b) Babanızın:
6. **Evinizde bilgisayar var mı?**
- Evet () Hayır ()
7. **Evinizde internet bağlantısı var mı?**
- Evet () Hayır ()
8. **Aşağıdaki teknoloji ürünlerini günlük ortalama kaç saat kullanıyorsunuz?**

Teknoloji ürünleri	0 – 1 saat	1 – 2 saat	2 – 3 saat	3 saat ve üzeri (Lütfen saat belirtiniz)
İnternet				
Bilgisayar				
Cep telefonu				
Televizyon				

9. **Google Earth programı hakkında bilginiz var mı?**

Evet () Hayır ()

10. **Google Earth programını daha önce kullandınız mı?**

Evet () Hayır ()

EK 4: Tarih Öğretiminde Google Earth Programının Kullanımına Yönelik Anket

SORU NO	ANKET SORULARI	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1.	Tarih dersinde google earth programının kullanımı önemlidir.					
2.	Tarih dersinde google earth programının kullanımı öğrencinin derse olan ilgisini artırır.					
3.	Tarih dersinde google earth programının kullanımı öğrencinin akademik başarısını artırır.					
4.	Tarih dersinde google earth programının kullanımı olayların kavranması ve yorumlanması kolaylaştırır.					
5.	Tarih dersinde google earth programının kullanımı olayların geçtiği mekanın (yerin) algılanmasını kolaylaştırır.					
6.	Tarih dersinde google earth programının kullanımı olaylar ve mekanlar arasında ilişki kurulmasını kolaylaştırır.					
7.	Tarih dersinde google earth programının kullanımı ile geçmişteki insanların yaşamıyla doğrudan temas kurulabilir.					
8.	Tarih dersinde google earth programının kullanımı tarihsel kavramların somutlaştırılmasını sağlar.					

EK 5: Başarı Testi

1. Şanlıurfa'da görev yapan bir tarih öğretmeni, öğrencilerini geziye götürerek sırasıyla Yıldırım Bayezid Külliyesi, Süleymaniye Külliyesi ve Selimiye Cami'ni gezdirmiştir.

Buna göre öğrenciler sırasıyla hangi illeri gezmiştir?

- A) Bursa- Amasya- Edirne
- B) Bursa- İstanbul- Edirne
- C) İstanbul- Amasya- Edirne
- D) İstanbul- Bursa- Edirne

2. Bir öğretmen gezi sırasında öğrencilerine Roma döneminde temelleri atılan ve İstanbul'un su ihtiyacını karşılayan tarihi yapıyı göstermiştir.

Buna göre öğrenciler İstanbul'da hangi tarihi yapıyı görmüş olabilir?

- A) Uzun Kemer
- B) III.Ahmet Çeşmesi
- C) Anadolu Hisarı
- D) Çifte Hamam

3. Osmanlı Devleti'nin ilk inşaa edilen camisi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yıldırım Bayezid Camii
- B) Hacı Özbek Camii
- C) Yeşil Camii
- D) Fatih Camii

4. Osmanlı Devleti'nin inşa edilen ilk camisi aşağıdaki şehirlerden hangisindedir?

- A) Amasya
- B) Edirne
- C) İstanbul
- D) İznik

5. Osmanlı Devleti'nin ilk medresesi aşağıdaki şehirlerden hangisinde kurulmuştur?

- A) Sahn-ı Seman Medresesi
- B) Yıldırım Bayezid Medresesi
- C) Süleymaniye Medresesi
- D) Süleyman Paşa Medresesi

6. Osmanlı Devleti'nin ilk medresesi aşağıdaki şehirlerden hangisinde kurulmuştur?

- A) Edirne
- B) İznik
- C) İstanbul
- D) Amasya

7. İstanbul'un fethini kolaylaştırmak için Yıldırım Bayezid tarafından İstanbul'a aşağıdakilerden hangisi inşa edilmiştir?

- A) Anadolu Hisarı
- B) Rumeli Hisarı
- C) Uzun Kemer
- D) Yıldırım Bedesteni

8. İstanbul'un fethini kolaylaştırmak için II. Mehmet tarafından İstanbul'a aşağıdakilerden hangisi inşa edilmiştir?

- A) Anadolu Hisarı
- B) Rumeli Hisarı
- C) Uzun Kemer
- D) Kilitbahir Kalesi

9. Mimar Sinan'ın ustalık eseri olarak adlandırılan Selimiye Camii aşağıdaki şehirlerden hangisinde bulunmaktadır?

- A) Bursa
- B) İstanbul
- C) Konya
- D) Edirne

10. Bir diğer adı Güzelce Hisarı olan Anadolu Hisarı, İstanbul Boğazı'na suları dökülen hangi dere kenarına inşa edilmiştir?

- A) Alibeyköy Deresi
- B) Çayağz Deresi
- C) Göksu Deresi
- D) Kağıthane Deresi

11. Osmanlı Devleti'nde Avrupa mimarisi örnek alınarak inşa edilen ilk barok özellikli camii aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Nuruosmaniye Camii
- B. Dolmabahçe Camii
- C. Laleli Camii
- D. Ortaköy Camii

12. Sultan II. Mahmud, Sultan Abdülaziz ve Sultan II. Abdülhamid'e ait sandukaların bulunduğu ve günümüzde II. Mahmud Türbesi olarak bilinen yapı İstanbul'un hangi semtinde bulunmaktadır?

- A. Galata
- B. Cağaoğlu
- C. Çemberlitaş
- D. Aksaray

13. Topkapı Sarayı'nın Bab-ı Hümayun kapısı ile Ayasofya arasında yer alan ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın önerisiyle inşa edilen çeşme aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Tophane Çeşmesi
- B. Saliha Sultan Çeşmesi
- C. Mihrişah Valide Sultan Çeşmesi
- D. III. Ahmed Çeşmesi

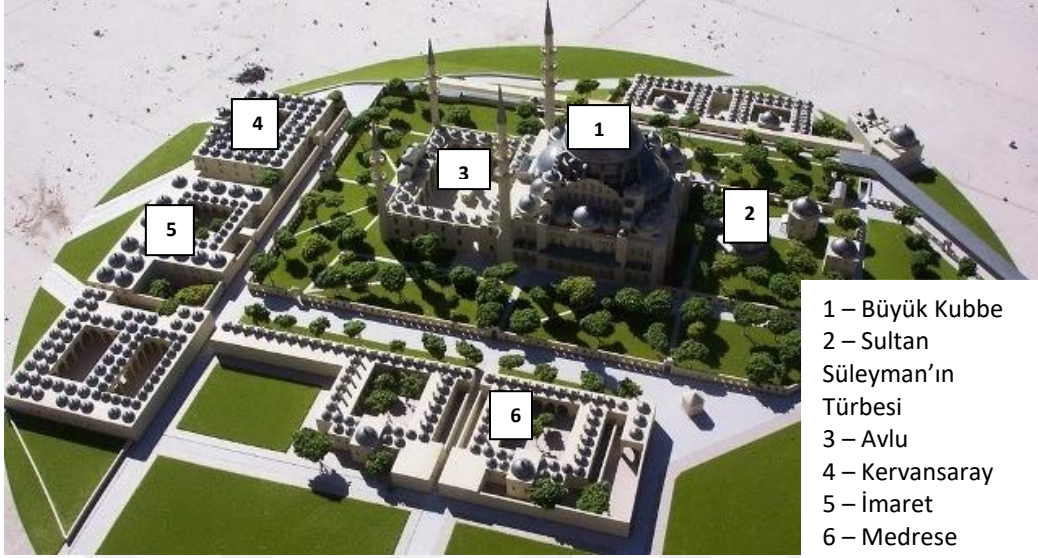
14. Sultan II. Bayezid tarafından yaptırılan ve musuki ile su sesinin fiziksel ve ruhsal hastalıkları tedavi için kullanıldığı II. Bayezid Darüşşifası aşağıdaki şehirlerden hangisinde bulunmaktadır?

- A. Bursa
- B. Edirne
- C. İstanbul
- D. Konya

15. Fatih Sultan Mehmed tarafından yaptırılan ve Dolmabahçe Sarayı inşa edilene kadar Osmanlı Devleti'nin yönetildiği merkez olan saray aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Bursa Sarayı
- B. Edirne Sarayı
- C. Topkapı Sarayı
- D. Yıldız Sarayı

16.

Yukarıda görseli verilen ve camiyi merkeze alan imaret, kütüphane, medrese gibi birimleri içeren yapı topluluğuna ne ad verilir?

- A. Külliye
- B. Saray
- C. Hisar
- D. Bedesten

17.

Özbekistan'dan İstanbul'a gelen Göktuğ, arkadaşına fotoğrafını çektiği ve yukarıda görseli verilen Rumeli Hisarı'nı göstermektedir. Buna göre Göktuğ bu fotoğrafı nereden çekmiştir?

- A. Haliç
- B. İstanbul Boğazı
- C. Çanakkale Boğazı
- D. Marmara Denizi

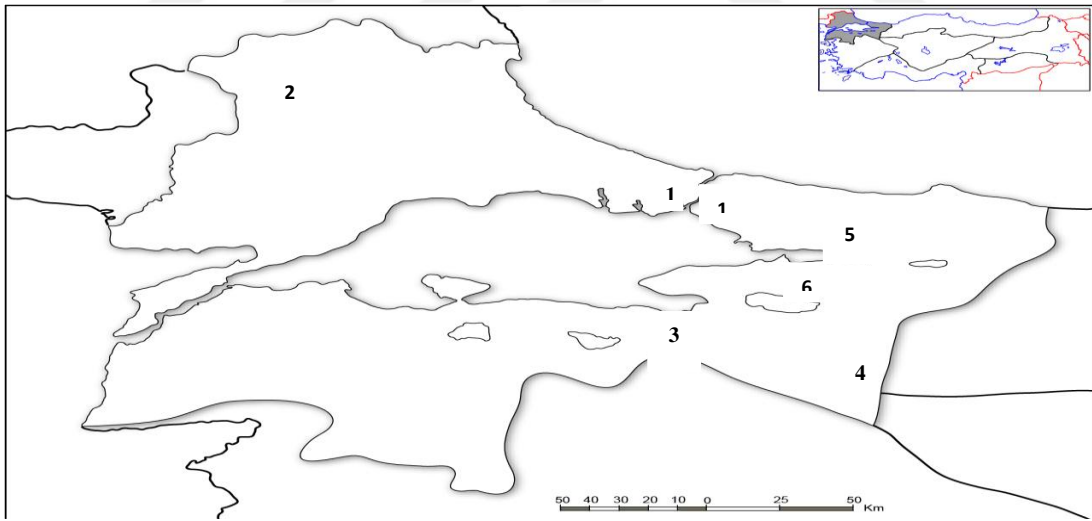
18.

Yukarıda görseli verilen yapı aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Topkapı Sarayı
- B. Rüstem Paşa Kervansarayı
- C. Anadolu Hisarı
- D. Geyve Han

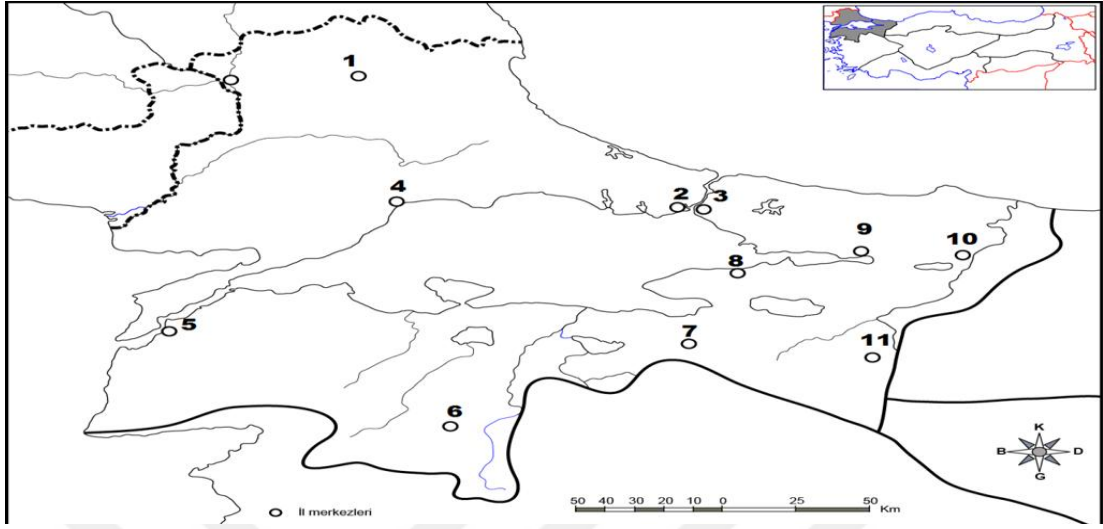
19.

Yukarıdaki dilsiz haritada çalışma yapan bir öğrenci, arkadaşına sırasıyla İznik, Bursa ve Edirne şehirlerini göstermiştir. Buna göre sırasıyla hangi numaraları takip etmişlerdir?

- A. 4 – 5 – 1
- B. 4 – 3 – 2
- C. 6 – 5 – 1
- D. 6 – 3 – 2

20.

Yukarıda verilen haritaya göre, Topkapı Sarayı numaralandırılmış konumlardan hangisinde bulunmaktadır?

- A. 2
- B. 3
- C. 7
- D. 8